

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Tereza Zemánková

Sexting u žáků středních škol

Olomouc 2021

vedoucí práce: PhDr. René Szotkowski, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Sexting u žáků středních škol“ vypracovala samostatně a použila jsem pouze uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 28. května 2021

.....

Bc. Tereza Zemánková

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří PhDr. Renému Szotkowskému, Ph.D. za odbornou pomoc a cenné rady, které mi jako vedoucí diplomové práce po celou dobu poskytoval. Dále děkuji ředitelům, učitelům a žákům středních škol za ochotu a spolupráci na mém výzkumném šetření. A v neposlední řadě chci poděkovat svým nejbližším za podporu během celé doby mého studia.

Obsah

Úvod	6
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Sexting v systému rizikového chování.....	11
1.1 Vymezení základních pojmů rizikového chování	11
1.2 Typy rizikového chování.....	12
2 Sexting.....	14
2.1 Definice sextingu.....	14
2.2 Typy sextingu	16
2.3 Důvody sextingu.....	16
2.4 Nástroje pro realizaci sextingu	18
2.5 Rizika sextingu	20
2.6 Případy sextingu	21
2.6.1 Zahraněční případy sextingu	22
2.6.2 České případy sextingu.....	25
2.7 Právní aspekt sextingu.....	27
3 Sexting a jeho spojitost s dalšími rizikovými komunikačními jevy v online prostředí ...	31
4 Žák střední školy.....	35
4.1 Psychologický vývoj žáka střední školy.....	36
4.2 Adolescenti a jejich vztah k rizikovým komunikačním jevům	38
5 Preventivní opatření rizikového chování.....	40
5.1 Primární prevence rizikového chování na úrovni školy.....	41
5.2 Primární prevence rizikového chování na úrovni rodiny	43
5.3 Organizace realizující prevenci	44
PRAKTICKÁ ČÁST	47
6 Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky	47
7 Charakteristika výzkumného šetření.....	53
7.1 Cíle, otázky a hypotézy výzkumného šetření	53
7.2 Výběr vzorku do výzkumného šetření.....	55
7.3 Metoda sběru dat	56
8 Výsledky výzkumného šetření	59
9 Diskuze a zhodnocení vybraných výsledků	89

Závěr	93
Seznam použité literatury a zdrojů.....	96
Seznam zkratk.....	109
Seznam tabulek.....	110
Seznam grafů	112
Seznam příloh	114
Anotace	120

Úvod

V posledních letech dochází k rychlému rozvoji informačních a komunikačních technologií, protože jde doba stále kupředu. A být online je v současnosti více méně přirozené a z používání internetu se stala každodenní rutina pro většinu z nás. Téměř každý člověk ihned po probuzení zapíná či odemyká mobilní telefon, nebo cokoliv, na čem se dá připojit k internetu, aby mohl komunikovat se světem. Někteří lidé na něm zjišťují nejnovější zprávy, vyřizují pracovní či školní e-maily, relaxují u zhlédnutí videí od svých oblíbených tvůrců na YouTube, TikToku, ale hlavně komunikují s lidmi přes sociální sítě. Dalo by se říci, že možnosti online světa jsou nekonečné a rovněž nám nabízí chytrá a propracovaná zařízení, a proto je pro nás o to jednodušší i dostupnější se na něm pohybovat. Postupný rozvoj moderních technologií může uživatelům přinést uvedená pozitiva, ale také jim může ukázat svou odvrácenou podobu. Lidé jsou na internetu vystaveni mnohým rizikům, která mohou pro ně skončit až fatálně. Nejedná se pouze o internetové podvody, počítačové viry atd., ale v dnešní době se čím dál tím více hovoří o rozmachu rizikových komunikačních jevů, mezi které se řadí např. kyberšikana, kybergrooming, kybersex a v neposlední řadě sexting, který je tématem této diplomové práce.

Sexting, neboli rizikové odesílání a sdílení intimních materiálů, je jedním z nejrozšířenějších jevů v komunikaci mezi dětmi a mladými lidmi, kteří nevědomky a bez zábrán zveřejňují citlivé materiály a netuší, jaká nebezpečí to s sebou může přinést. Dalo by se říct, že mnozí z nich úmyslně ignorují varování, ačkoliv je strašáků, kteří upozorňují na rizika sextingu, čím dál tím více. Ale zdá se, že je to i tak od jeho provozování neodradí. Snažit se zabránit této nebezpečné aktivitě je velice komplikované. Základem boje proti sextingu je včasná a účinná prevence, jenž má za úkol snížit výskyt tohoto fenoménu. Tím by se mělo v této souvislosti zabránit u adolescentů jeho negativním následkům, které je mohou dovést až k sebevraždě.

Dané téma jsem si zvolila z důvodu jeho aktuálnosti, protože v současné době slyšíme všude kolem nás o nebezpečných komunikačních jevech. A považuji za důležité na tyto fenomény upozornit, jelikož jimi mohou být adolescenti v dnešní době ohroženi.

Dalším motivem pro zvolení tohoto tématu byl fakt, že jsem se s danou problematikou blíže seznámila již před pěti lety, když jsem nastoupila do 1. ročníků bakalářského studia na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. A v této době jsem narazila na přednášku, která se konala právě na zmíněné fakultě a týkala se rizikového chování na internetu včetně souvisejících fenoménů. Přednáškou jsem byla natolik fascinována,

že jsem si poté na internetové stránce projektu E-Bezpečí pročetla další a další články o těchto jevech. Po tomto samostudiu jsem byla plně rozhodnutá, že tuto problematiku budu ve své práci zkoumat. Nicméně jsem napřed netušila, jaký fenomén si mám vybrat. Nejvíce mě lákalo se dozvědět více informací o kyberšikaně a sextingu. Při psaní bakalářské práce jsem dala přednost kyberšikaně, přičemž jsem zkoumala prevalenci kyberšikany u žáků základních škol ve městě Prostějov. Nyní se mi konečně naskytla možnost zabývat se v diplomové práci právě sextingem a také jsem obměnila věkovou skupinu respondentů za žáky středních škol. Úmyslně jsem oslovila žáky středních škol, protože jsem nenalezla mnoho kvalifikačních prací, které se touto věkovou kategorií zabývají.

Dalším podnětem, který ovlivnil mou volbu tématu práce, je zaměření studia. Vzhledem k tomu, že studuji obor sociální pedagogika, tak považují znalost rizikových komunikačních jevů za stěžejní. Již během mé odborné praxe v Nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež, kterou jsem absolvovala v 1. ročníku navazujícího magisterského studia, jsem se setkala s mládeží, která bez zábran surfovala na internetu a neměla ponětí o rizicích, která je zde mohou potkat. Domnívám se, že já jako budoucí sociální pedagog bych měla mít přehled o těchto nebezpečných fenoménech, protože tím mohu bezpochyby přispět k včasnému odhalení rizikového chování na internetu u mládeže.

Hlavní cíl diplomové práce je popsat sexting ve vztahu k žákům středních škol a zjistit prevalenci sextingových aktivit u vybraných žáků středních škol v okrese Prostějov. Mimo hlavní cíl jsou formulované také teoretické a praktické dílčí cíle, pomocí nichž bude hlavní cíl naplněn. Stanovené dílčí cíle jsou uvedené v následující části této práce.

Diplomová práce se skládá ze dvou částí, a to z teoretické a praktické části. Tyto části jsou členěny do několika kapitol, na které navazují podkapitoly a oddíly. Celkem tato práce obsahuje devět kapitol.

Teoretická část diplomové práce se skládá z pěti kapitol. První kapitola teoretické části nás uvádí do problematiky rizikového chování včetně jeho základních pojmů. Taktéž jsme si objasnili, z jakého důvodu sexting řadíme právě do této skupiny, čímž jsme potvrdili jeho rizikovost. Druhá a zároveň nejrozsáhlejší kapitola je celá věnovaná sextingu. Nejdříve jsme si v ní uvedli definice a typy sextingu v pojetí českých i zahraničních autorů. Objasnili jsme si konkrétní důvody, proč jej žáci provozují, a zabývali jsme se nástroji, jež umožňují jeho šíření. Dále jsme upozornili na hlavní rizika sextingu a v následující podkapitole jsme tato nebezpečí dokázali na skutečných českých i zahraničních případových studiích. V poslední podkapitole jsme se věnovali právním aspektům souvisejících s tímto nebezpečným jevem a zdůraznili jsme jeho nelegálnost. Ve třetí kapitole jsme dokázali

návaznost sextingu s dalšími rizikovými komunikačními jevy v online prostředí a zjistili jsme, že tato spojitost není výjimečná. Mezi tyto navazující jevy například řadíme kybershikanu, kybergrooming, kyberstalking atd. V předposlední kapitole jsme se zaměřili na vývojové změny v období adolescence. Poté jsme charakterizovali dané období především z hlediska citového, sociálního a sexuálního vývoje, protože zmíněné oblasti úzce souvisí s rizikovým chováním této věkové skupiny. Závěrečnou a stěžejní kapitolou teoretické části je prevence, která plní klíčovou funkci při výchově a vzdělávání mládeže.

Praktická část vychází z teoretických poznatků a je rozčleněna do čtyř kapitol, pod čísly 6 až 9. Šestá kapitola praktické části nám poskytuje přehled o dosavadních výzkumech sextingu ve vybraných zahraničních a českých informačních zdrojích. Uvedená jsou hlavně ta šetření, která byla inspirací při stanovení položek, které jsme použili do našeho výzkumného nástroje. Obsahem sedmé kapitoly byla kvantitativní metodologie realizovaného výzkumného šetření a záměrně jsme jí rozdělili do tří podkapitol. V první podkapitole jsme si stanovili cíle, otázky a hypotézy šetření. V následující podkapitole popisujeme výzkumný vzorek našeho výzkumného šetření a jeho specifika výběru. Ve třetí a zároveň poslední podkapitole se zabýváme metodou sběru dat, kterou byl dotazník, pomocí něhož jsme získali data do této práce. Osmá kapitola prezentuje námi naměřená data a představuje je prostřednictvím přehledných tabulek a grafů. Na popsané výsledky výzkumného šetření navázala diskuze, což je závěrečná kapitola praktické části. V této poslední kapitole byla zjištěná data podrobená interpretaci a srovnání s vybranými hodnotami stávajících výzkumů sextingu. Zmíněná šetření jsou uvedena v kapitole s názvem Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky.

Jistou obtíží při získávání dat z dotazníkového šetření je fakt, že problematika sextingu je velice choulostivé téma, proto je nutné zajistit anonymitu vybraných žáků, aby nedošlo kvůli studu respondentů ke zkreslení zjištěných údajů. Je nutné podotknout, že záměrem našeho šetření rozhodně nebyla znalost identity participantů, ale pro naše výzkumné účely bylo nutné zaměřit se na demografické údaje jako je pohlaví, věk, typ studované střední školy.

Považuji za důležité upozornit na to, že zpracování mé diplomové práce bylo do jisté míry ovlivněno aktuální situací v České republice, kterou je celosvětová pandemie COVID-19. Kvůli šíření C-19 vláda ČR nařídila uzavřít knihovny, a tím pádem byl značně omezen přístup k odborné literatuře, čímž se psaní mé diplomové práce stalo komplikovanější. Sice nám bylo umožněno využít elektronické zdroje, ale bohužel ani tam nebyly všechny potřebné materiály. Další překážka spočívala v tom, že jsem chtěla zvolit

kvůli vysoké návratnosti raději osobní předání dotazníku ve školách. Avšak díky pandemii jsem dotazník musela distribuovat v elektronické podobě, kdy jsem jej vytvořila prostřednictvím Google formuláře a sdílela jeho odkaz s vedením vybraných středních škol. Nicméně mi ani tyto překážky nezabránilo realizovat výzkumné šetření, do kterého se zapojilo 289 respondentů.

Cíle práce

Hlavní cíl diplomové práce je **popsat sexting ve vztahu k žákům středních škol a zjistit prevalenci sextingových aktivit u vybraných žáků středních škol v okrese Prostějov**. Hlavní cíl bude naplněn pomocí teoretických a praktických dílčích cílů.

Dílčí teoretické cíle

- Začlenit sexting do systému rizikového chování.
- Vymežit pojem sexting.
- Popsat sexting a uvést jeho specifika.
- Zmapovat další rizikové komunikační jevy v online prostředí související se sextingem.
- Charakterizovat znaky adolescence z hlediska vývojové psychologie.
- Uvést preventivní opatření zaměřená na vybraná rizika spojená s internetem.

Dílčí praktické cíle

- Zhodnotit aktuální stav vybraných výzkumů a kvalifikačních prací zaměřených na sexting ve vybraných českých a zahraničních informačních zdrojích.
- Vyzkoumat, zda vybraní žáci středních škol odeslali někdy v minulosti někomu svou vlastní obnaženou fotografii či video v online prostředí.
- Prokázat, zda vybraní žáci středních škol někdy v minulosti obdrželi cizí obnaženou fotografii či video v online prostředí.
- Odhalit, zda vybraní žáci středních škol považují sextingové aktivity za nebezpečné.
- Provéřit, zda vybraní žáci středních škol absolvovali besedu zaměřenou na nebezpečí spojená s užíváním internetu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Sexting v systému rizikového chování

V první kapitole se seznámíme s rizikovým chováním, protože sexting, který je náplní naší práce, patří mezi jeho projevy. Nejdříve si definujeme, co to je rizikové chování. Poté se seznámíme s pojmy, které souvisejí s danou problematikou. A na konci této kapitoly se budeme věnovat typům rizikového chování a zařazení sextingu do tohoto systému.

Pojmenování rizikové chování nahradilo dřívější termín sociálně patologické jevy, tento termín v oblasti moderního školství je považován za stigmatizující a koncepčně zastaralý (Miovský a kol., 2015). V dnešní době je celá řada definic rizikového chování, jeho samotná definice je složitá, jak to u humanitních oborů bývá (Dolejš, Skopal, Suchá a kol., 2014). Dle MŠMT (2013, s. 9) je pojem rizikové chování definováno jako „*rozmanité formy chování, které mají negativní dopady na zdraví, sociální nebo psychologické fungování jedince a/nebo ohrožují jeho sociální okolí*“. Z důvodů porovnání uvádíme definici od Miovského (2015, s. 28), který danou problematiku charakterizuje jako „*chování jedince nebo skupiny, které zapříčiňuje prokazatelný nárůst sociálních, psychologických, zdravotních, vývojových, fyziologických a dalších rizik pro jedince, pro jeho okolí a/nebo pro společnost*“.

Z výše uvedených definic lze usoudit, že rizikové chování je nebezpečný fenomén, který může negativně ovlivnit nejen jedince, ale i společnost a v nejhorším případě může vést až k tragickým následkům.

1.1 Vymezení základních pojmů rizikového chování

Výše jsme se seznámili s definicemi rizikového chování a následovně z důvodů lepšího pochopení dané problematiky vysvětlíme pojmy, které souvisejí s rizikovým chováním. Je nutné zdůraznit před samotným objasňováním pojmů, že dle Sobotkové a kol. (2014) není terminologie v oblasti rizikového chování jednotná, protože zasahuje do různých oborů, jako jsou například vývojová a sociální psychologie, kriminologie, sociální pedagogika a do dalších vědních disciplín, které se týkají člověk a společnosti.

Jak jsme již uvedli výše, tak v této oblasti se nachází široká škála pojmů. Nejprve si ale vysvětlíme, co to znamená **sociální norma**, jejímž porušením vzniká rizikové chování. Sociální normu lze charakterizovat jako „*standard sdílený členy sociálního útvaru, vůči němuž jsou, jak je obecně očekáváno, konformní a konformita ke standardu je vynucována pozitivními i negativními sankcemi*“ (Večeřa, Urbanová, 2011, s. 148). Se sociální normou

souvisí také pojem **sankce**, která slouží jako prostředek, jež posiluje sociální normu. Pro naši společnost je také důležitá **sociální kontrola**, která udržuje ve společnosti pořádek a dělí se na formální (veřejné instituce) a neformální (rodina, přátelé). V každé společnosti je sociální kontrola nutná, jinak by nefungovala (Večeřa, Urbanová, 2011). V definici sociální normy jsme narazili na pojem **konformita**, a proto by bylo dobré tento termín objasnit. Konformita znamená přizpůsobení člověka sociálnímu tlaku, který na něj vyvíjí skupina nebo společnost. A je nutné, aby byl v souladu s rozšířenými názory, normami, pravidly dané společnosti (Výrost, Slaměník, 2008).

Nyní vyjmenujeme takové chování, které porušuje již zmíněnou sociální normu. Je to například problémové chování, poruchy chování, abnormální, agresivní, antisociální, asociální, disociální, nepřizpůsobivé, kriminální chování a delikvence atd. (Sobotková a kol., 2014). V naší diplomové práci se věnujeme žákům středních škol, a proto je potřeba vysvětlit termín **delikvence** versus **kriminalita**. Termín delikvence značí lehčí případy provinění u mladistvých, které nemusí skončit u soudu (Novotný, 2006). Mladistvým se rozumí osoba, která v době spáchání provinění dosáhla patnáctého roku a nepřekročila osmnáctý rok věku (Zákon č. 218/2003 Sb.). Oproti tomu kriminalita se týká hlavně dospělých jedinců, kteří spáchají těžká provinění, tj. trestný čin (Novotný, 2006).

Termín rizikové chování je dominantní výše uvedeným pojmům: problémové, asociální, delikventní, antisociální a disociální chování atd., tato chování jsou často vysvětlována z hlediska biologického, psychologického, sociálního nebo jejich kombinací. Je nutné podotknout, že fenomén rizikové chování je širokou problematikou, proto potřebuje mezioborové řešení (Sobotková a kol., 2014).

1.2 Typy rizikového chování

Ve výše uvedené podkapitole jsme se věnovali vymezení základních pojmů rizikového chování a z tohoto důvodu se už můžeme věnovat jeho dělení a také zařazení sextingu do systému rizikového chování. V dokumentu Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027 vydané MŠMT dělí rizikové chování na sedm oblastí následovně:

- *„agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, domácí násilí, krizové situace spojené s násilím, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, krádeže, loupeže, vydírání, vyhrožování,*
- *záškoláctví,*

- *závislostní chování, užívání různých typů návykových látek, netolismus, gambling,*
- *rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů,*
- *spektrum poruch příjmu potravy,*
- *negativní působení sekt,*
- ***sexuální rizikové chování*** “ (MŠMT, 2019–2027, s. 6).

Výše uvedené oblasti rizikového chování nelze nikdy uzavřít, protože vznikají nové aktivity, u kterých je těžké posoudit, zda jsou rizikové nebo bez rizika. Můžeme se setkat s novými podobami rizik jako například ve sportu nebo v oblasti návykových látek apod. (Dolejš, Skopal, Suchá a kol., 2014). Podobné stanovisko zaujímá i Miovský a kol. (2015), který souhlasí s nestálým rozvojem rizikového chování.

Kopecký a Szotkowski (2017) charakterizují sexting jako fenomén, který se odehrává ve virtuálním světě (hlavně internetu), kde se prostřednictvím mobilních telefonů nebo tabletů šíří textové zprávy, vlastní fotografie či vlastní videa se sexuálním obsahem. Dle našeho úsudku můžeme vyvodit z již zmíněné charakteristiky sextingu, že jej můžeme zařadit do dvou výše uvedených forem rizikového chování, a to mezi **rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií a sexuálního rizikové chování**. Toto nám potvrzuje, že sexting lze zařadit do systému rizikového chování.

V první kapitole jsme se seznámili se základními informacemi o rizikovém chování, se kterým se budeme setkávat v dalších kapitolách této práce. Druhá a zároveň stěžejní kapitola bude věnovaná konkrétnímu typu rizikového chování, a to sextingu.

2 Sexting

Fenomén, který se ukrývá pod slovem sexting „*Je složeninou vzniklou ze slov sex a textování = elektronické rozesílání textových zpráv, fotografií či videa se sexuálním obsahem. Tyto záznamy (fotografie, video) jsou pak často zveřejněny na internetu*“. První případy sextingu jsou zaznamenány v roce 2005 (E-Bezpečí, 2009). Sullivan (2011) dodává, že sexting se objevil s rychlým rozvojem informačních a komunikačních technologií. Jolicoeur a Zedlewski (2010) potvrzují tuto skutečnost, že ačkoliv před rokem 2008 tento termín nebyl pojmenován, tak už za pouhý rok se stal finalistou slovníku New Oxford American Dictionary. Dle Kopeckého, Szotkowského, Krejčí (2015) výzkumy tohoto jevu jsou realizované od roku 2009 v několika zemích, a to v USA, Velké Británii, Austrálii, Kanadě, Číně a také v České a Slovenské republice.

Sexting se objevuje v kyberprostoru (Kolouch, 2016). Tento pojem vznikl z anglického výrazu *cyberspace* (Macek, 2020). Kyberprostor vzniká současně s informačními komunikačními technologiemi. Je pojmenován jako virtuální svět, který je rozdílný od reálného světa, ale ve své podstatě je s ním souběžný. Je to prostor, který nemá jasně dané hranice a je plný informací (Kolouch, 2016). V již zmíněném online světě je sexting součástí kyberšikany, kybergroomingu a dalšího rizikového chování (E-Bezpečí, 2019). Této souvislosti je věnovaná třetí kapitola.

Se sextingem se setkáváme zejména u dospělých v rámci partnerských vztahů, ale vyskytuje se častěji u žáků základních škol a středních škol, jež budou předmětem našeho výzkumného šetření (E-Bezpečí, 2019). Považujeme za důležité, aby si žáci středních škol uvědomili, že v současné moderní době má čím dál tím větší vliv na jejich reálný život svět virtuální (Blinka a kol., 2015).

2.1 Definice sextingu

Výše jsme si uvedli základní informace o fenoménu jménem sexting, teď je vhodné uvést různé jeho definice. Celá řada autorů se snažila definovat tento pojem, jako první se o to pokusil v roce 2009 Streichmann, který považuje sexting za „*akt rozesílání fotografií zachycujících nahotu mezi mobilními telefony či dalšími elektronickými médii, např. internetem*“ (Szotkowski, Kopecký, Krejčí, 2013, s. 81). Ve stejném roce vymezil Kopecký sexting, který dle něj znamená „*elektronické rozesílání textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem*“ (E-Bezpečí, 2012). Širší pojetí přináší policie ČR, která označuje sexting za „*vědomé a dobrovolné elektronické rozesílání a sdílení*

zpráv, fotografií a videí se sexuálním obsahem. Je třeba mít na paměti, že důvěrné zaslání takové fotografie nebo videa dává potenciálním útočníkům k dispozici citlivý materiál, který může sloužit jako nástroj k vydírání – zveřejnění záznamu na internetu“ (Policie.cz, 2020). Jak si můžeme všimnout oproti předchozím definicím, tak tato se zaměřuje i na právní následky tohoto jednání.

Sexting je globální problém, kterým se zabývá mnoho zahraničních autorů a s tím je spojena i četnost jeho definicí. My si následovně vybereme tři definice od těchto zahraničních autorů a budeme se jim pak dále věnovat. Jako první si představíme velmi zajímavou definici, která je zaměřená na adolescenty a tvrdí, že sexting je „*elektronické posílání sexuálně explicitních obrázků od jednoho adolescenta dalšímu*“ (Sciencedirect.com, 2020). Domníváme se, že takovéto zaměření pouze na jednu věkovou kategorii lze použít jen při studiu této věkové skupiny, ale obecná definice by neměla být takto omezena. Tento fakt nám potvrzuje E-Bezpečí (2019), které říká, že sexting se netýká jen žáků základních a středních škol, ale také dospělých.

Druhá definice, která je obsáhlejší zní „*sexting je, když lidé pošlou anebo dostanou sexuální zprávy (někdy nazývané sexty) přes nějakou formu technologie jako je mobilní telefon, webkamera, aplikace nebo webová stránka. Sexty mohou obsahovat slova, videa anebo fotografie*“ (Kids Help Phone.com, 2015). Tato formulace využívá konkrétnějšího popisu možných prostředků, například webkamery, která ve většině definicí není zmíněna.

Třetí a zároveň poslední definice je od Christy Matte (2020), která navazuje na předchozí, protože také považuje sexting už za pouhé přijaté zprávy se sexuálním obsahem, a navíc doplňuje tuto formulaci textováním o sexuálních praktikách a jejich nabízení přes SMS zprávy. Christy Matte (2020) dále upozorňuje, že žáci tráví čím dál tím více času na svých mobilních telefonech a tím se samozřejmě zvyšuje rapidně riziko, že rozešlou nebo obdrží zprávy s již zmíněným sexuálním podtextem.

Definice pojmu sexting se v podání českých a zahraničních publikací příliš neliší. Nepatrné rozdíly zaznamenáváme v obsažnosti formulace a v různosti platform, prostřednictvím kterých se intimní materiál šíří (Kopecký, Szotkowski, 2017). Streichmann doplňuje, že nejčastější nástroje pro realizaci sextingu jsou Facebook nebo Myspace (Szotkowski, Kopecký, Krejčí, 2013). Kdežto jeden z nejnovějších výzkumů na území České republiky uvádí Facebook, Facebook Messenger a Snapchat viz kapitola 2.4 (Kopecký, Szotkowski, 2017).

2.2 Typy sextingu

Výše jsme se věnovali definicím sextingu, nyní pro lepší orientaci v dané problematice si objasníme jeho možné typologie od různých autorů. Jako první si uvedeme členění sextingu, které se dělí na dvě základní kategorie: dobrovolný a nátlakový. **Dobrovolný sexting** je druhem sexuální činnosti u adolescentů nebo dospělých, kteří se snaží pomocí ní uspokojit své či partnerovy sexuální představy. Posílání citlivého materiálu se může považovat za absolutní důvěrnost a intimnost, kterou vůči sobě partneři chovají. Tento druh komunikace se používá také k flirtování a upoutání pozornosti protějšku. Úplným opakem je **nátlakový či nucený sexting**, který s sebou nese znaky sexuálního obtěžování, jež může vést až k zneužití (Hollá, 2016).

Další podobné dělení nám přináší Wolak a Finkelhor (2011), kteří rozdělují sexting na agresivní a experimentální. Pro **agresivní typ** je charakteristické, že nelegálně nakládá s intimním materiálem, například sdílí jej na různých sociálních sítích, stahuje si ho do svého počítače či mobilu atd. **Experimentální forma** je spojená se zasíláním těchto citlivých materiálů, například svému protějšku či za účelem navazování nových vztahů.

Dále zde uvedeme typologii od Van der Hofa a Koopse, kteří člení sexting na self-sexting a peer-sexting. **Self-sexting** představuje situaci, kdy dospívající rozesílají ostatním lidem své intimní fotografie. Druhým velmi podobným typem je **peer-sexting** s tím rozdílem, že dospívající rozesílají fotografie pouze mezi svými vrstevníky (Hollá, 2016).

Seznámili jsme se s několika typy sextingu od různých autorů. Jak můžeme vidět z výše uvedeného textu, tak typologie od těchto autorů se příliš neliší, jen jsou pouze jinak zpracované. Pro úplnost jsme si představili tuto problematiku, ale v naší práci však tyto typy sextingu nebudeme rozlišovat, budeme je označovat společným pojmem sexting.

2.3 Důvody sextingu

Vysvětlili jsme základní informace vztahující se k sextingu a jeho typy. Nastínili jsme definice sextingu od českých a zahraničních autorů, kde jsme zjistili, že se příliš od sebe neliší. Po objasnění těchto obecných informací se můžeme nyní věnovat motivacím, které vedou žáky k provozování sextingu.

Jak už víme, sexting je novodobý rizikový fenomén, který je spjatý s dospíváním dnešní mládeže, a proto je nutné představit ucelený náhled důvodů pro jeho realizaci. Podle Kopeckého Szotkowského, Krejčí (2015) jsou motivy sextingu různorodé, rozdělili je do těchto pěti skupin:

Sexting je vnímán jako součást romantických vztahů

Sexting můžeme považovat jako za součást většiny partnerských vztahů. Vzniká, když jsou od sebe zamilované osoby vzdálené a zasílají si například intimní fotografie. A tímto způsobem se snaží uspokojit své touhy, upoutat pozornost, když jsou od sebe fyzicky odloučení a jediný způsob komunikace je pomocí ICT (Kopecký, Kožíšek, 2015).

Sexting funguje jako nástroj pro potlačení nudy

Ve výzkumech Kopecký uvádí jako nejčastější důvod sextingu nudu. Mladí lidé se snaží nudu vyřešit tím, že zasílají svoje intimní materiály na sociální sítě (Kopecký, Szotkowski, Krejčí, 2012).

Sexting vzniká jako produkt sociálního tlaku

K sextingu může dojít také na základě nátlaku, který může být například ze strany partnera, přátel a spolužáků. V partnerském vztahu může protějšek pod nátlakem být přinucen, aby zaslal svoji obnaženou fotografii jako důkaz vzájemné důvěry (Kopecký a kol., 2015). Drouin (2015) dodává „*sexting je dnes mezi mladými lidmi běžný, jednotlivci mohou věřit, že nucení k sextingu je normální nebo dokonce neškodné*“. To dokazuje, že mladí lidé v této oblasti nejsou vzdělaní a je potřeba u nich udělat na toto téma osvětu.

Sexting jako produkt konzumní společnosti, jako nástroj sebeprezentace

Mladým lidem je lidská sexualita představována pomocí mediální komunikace, která jim prezentuje vzory tělesné krásy, jež se vyznačuje „být sexy“. Se sextingem se setkáváme normálně u celebrit, zpěváků, herců, sportovců a je také součástí televize, filmu a hudebních klipů atd. Tím, že mládež vidí všude kolem sebe sexting, tak ho nepovažuje za něco nebezpečného a napodobuje ho, což považujeme za velké riziko (E-Bezpečí, 2014).

Sexting jako nástroj pomsty

Existují i takové případy sextingu, kdy sexuálně laděný materiál se stal nástrojem pro vydírání jedince. Toto se může stát například, když se partneři nerozejdou v dobrém, tak jeden z nich se mstí druhému tím, že zveřejní jeho intimní materiály na sociálních sítích (Kopecký, Szotkowski, Krejčí 2015).

Dnešní mládež je potřeba upozornit, že k získání pozornosti svého partnera, není třeba sextingu, to stejné také platí pro řešení nudy, sebepropagace atd. Za velmi podstatné považujeme, aby si dávali pozor na sexting jako nástroj pomsty, protože jeho následky mohou být katastrofální. Viz podkapitoly 2.6.1 Zahraniční případy sextingu a 2.7.2 České případy sextingu.

2.4 Nástroje pro realizaci sextingu

Předešlé podkapitoly byly věnované charakteristice sextingu, tudíž se už můžeme v této podkapitole zabývat konkrétními nástroji, které umožňují jeho šíření. Popíšeme prvních pět sociálních sítí, které jsou dle Kopeckého (2017) v České republice nejvíce využívány pro sdílení intimních materiálů.

Než se začneme zaobírat těmito nástroji, tak považujeme za důležité si blíže specifikovat pojem sociální síť. Známa definice tohoto termínu je z roku 2007 od autorek Danah M. Boyd a Nicole B. Ellison, které se věnují studiím sociálních medií a charakterizují sociální síť jako webovou službu, která svým uživatelům umožňuje vytvořit veřejný nebo aspoň částečně veřejný profil a vytvářet spojení s ostatními uživateli v tomto systému (Boyd, Ellison, 2007). Pavlíček (2010) dodává, že pro miliardy lidí jsou sociální sítě nekonečným zdrojem informací, zábavy, nabízí také prostor pro vlastní seberealizaci. Sociální sítě jsou fenoménem této doby, což nám potvrzuje Český statistický úřad, který zjistil, že v roce 2020 je používalo 95,1 % osob ve věkové kategorii 16–24 let (Český statistický úřad, 2021).

Výše jsme si objasnili pojem sociální sítě, tak se již můžeme věnovat prvním pěti nejvíce využívaným sociálním sítím pro sdílení intimních materiálů, kterými jsou dle Kopeckého (2017) **Facebook, Facebook messenger, Snapchat, Instagram a WhatsApp Messenger**.

Facebook

Fenomén současné doby jménem Facebook se považuje za nejpoužívanější sociální síť. Služby Facebooku využívá kolem 70 % teenagerů z celého světa. Na Facebooku je možnost sdílet fotografie, videa, statusy, chatovat si s přáteli atd. Přátelství na Facebooku spočívá v tom, že jeden uživatel odešle druhému žádost o přátelství a ten jí buď přijme a stanou se přáteli, anebo odmítne, tím pádem se přáteli nestanou (Rouse, 2014). Přátelé na Facebooku vidí vzájemné zveřejněné příspěvky, také si mohou zobrazit daného uživatele profilu, na kterém uvidí například osobní informace, fotografie, videa a také historii aktivit a příspěvků. Uživatelé se mohou zvat na různorodé události, hry atd. Je nutné podotknout, že toto přátelství se dá kdykoliv ukončit (Pempek, Yermolayeva, & Calvert, 2009).

Jak jsme již uvedli, tak Facebook je nejpoužívanější sociální sítí, a proto je s ním spojováno nejvíce případů sextingu. Tyto případy jsou s Facebookem spjaté hlavně z důvodu jeho obrovské rozšířenosti, avšak samotná aplikace Facebook příliš sexting nepodporuje (Facebook.com, 2020).

Facebook messenger

Facebook messenger (často se zkracuje pouze na Messenger) byl vyvinut společností Facebook a byl poprvé představen v roce 2008 jako Facebook chat. Poté byl v roce 2010 přepracován a o rok později byla uvedena jeho verze pro systémy iOS a Android (Messenger.com, 2020).

Messenger dává prostor pro bezplatné posílání zpráv mezi přáteli. Abychom mohli mít messenger v mobilním telefonu, je potřeba si stáhnout tuto aplikaci, mít přístup k internetu a registrovaný Facebook účet (Evisions.cz, 2020). V posledních letech, když se rozšířil mobilní internet, tak hlavně u mladých lidí Messenger nahradil SMS zprávy a z části e-mailovou komunikaci (Ha, Kim, Libaque-Saenz, Chang, & Park, 2015). Další funkcí Messengeru je zasílání fotografií, videí, gifů atd. (Evisions.cz, 2020). Jedná se o nejoblíbenější aplikaci pro komunikaci, což dokazuje to, že v České republice v srpnu 2020 využívalo Messenger 4 517 000 uživatelů, což představuje 42,4 % z celé populace (Napoleoncat.com, 2020). Jelikož je Facebook fenoménem současnosti, tak proto spolu s Messengerem se řadí mezi nejpoužívanější. A z tohoto důvodu je spojitost se sextingem obdobná jako u Facebooku (Messenger, 2020).

Snapchat

Snapchat představuje aplikaci, která je často spojována s provozováním sextingu. Každý uživatel má profil, kde nahrává svoje fotografie nebo videa a může k nim přidávat různé efekty. Po nahrání fotografie či videa je uvidí jen ti lidé, kterým to daný uživatel povolí. Uživatelé tyto fotografie nebo videa vidí pouze 10 sekund, potom mají definitivně zmizet (Gregg, 2014). Ke zneužívání dochází v případě screenshotu obrazovky, kdy potenciální pachatel vyfotí sdílenou fotografii a poté ji použije proti své oběti (Snapchat, 2020). Sabbah-Mani (2015) dodává, že jedno z řešení je zkrácení tohoto času, kdy je fotografie ukázaná, například na 3–4 sekundy.

Instagram

Instagram můžeme považovat za méně rozšířenou verzi Facebooku, dříve byl více populárnější ve Spojených státech amerických, ale nyní se těší oblibě i v České republice. Oproti Facebooku se Instagram více orientuje na „postování“ fotografií, videí a jejich následnému hodnocení a komentování. K založení instagramového účtu je nutné dovršit 13 let. Další podmínkou je, že Instagram nesmějí mít osoby, které byly odsouzené za sexuální harašení. Na Instagramu také není dovolené vydávat se za jinou osobu (Instagram, 2020).

WhatsApp Messenger

Tato aplikace je určena pro „chytré“ telefony a stolní počítače. WhatsApp Messenger je velice oblíbený pro svou jednoduchost. Pro účely sextingu je tato aplikace velmi výhodná, protože pomocí ní lze velice snadně a rychle posílat zprávy, fotografie, videa, audio nahrávky atd. Díky internetu v mobilu jsou uživatelé stále ve spojení (WhatsApp, 2020)

Jak můžeme odvodit z výše uvedeného, tak tyto sociální sítě nabízí odlišné funkce, mají specifické principy pro sdílení informací a různá pravidla pro vytváření profilů, tudíž se v nich mohou skrývat i odlišná rizika sextingu, viz podkapitola 2.5. Jak dobře víme, tak sociální sítě se těší obrovské oblíbenosti u mládeže a staly se podstatnou součástí jejich životů. Hlavně dospívající na nich tráví denně spoustu času, a tím jsou vystaveni většímu nebezpečí, které je spojené se sexuálním obtěžováním.

2.5 Rizika sextingu

V této podkapitole se budeme věnovat rizikům sextingu, protože jak víme, tak jeho oběti může čekat spousta nepříjemných a nebezpečných situací, které jim mohou ovlivnit celý život. Těchto nebezpečí může být celá řada, ale v této podkapitole si nastíníme pouze několik rizik spojených s tímto nebezpečným jevem.

K nejčastějším rizikům patří zaslání osobní fotografie se sexuálním obsahem svému partnerovi, kamarádovi, spolužákovi nebo cizí osobě, kteří jej mohou zneužít. Zneužití spočívá hlavně ve zveřejnění tohoto citlivého materiálu na internet. Materiály této povahy se šíří neskutečnou rychlostí, poněvadž mohou být sdílené na dalších online portálech. Tím pádem nikdy nezmizí a navíc nejen útočník si jej může stáhnout do svého mobilu, počítače či flashdisku atd. (Sexting.cz, 2020). Bednář (2011) o stahování dodává, že je to velice problematické, protože když na nějaký webový server, třeba na Facebook, přidáte jakoukoliv informaci, tak je velmi obtížné, ne-li nemožné, ji na stálo odstranit z důvodu webové stopy. Eckertová a Dočekal (2013) radí při této situaci použít službu TinEye, do které se vloží inkriminovaný materiál a ihned vyjede počet dalších výskytů tohoto citlivého dokumentu. Na základě těchto informací můžeme konstatovat, že sexuálně laděné materiály, které se jednou dostanou do online světa, můžeme považovat za obrovské riziko, protože je skoro nereálné je z něj odstranit. Dle Kopeckého a Kožíška (2015) s tímto nebezpečím se pojí další riziko, kterým je vydírání obětí, a v tomto případě dochází k trestnému činu. Tím, že naše diplomová práce se také zaměřuje na neplnoleté žáky, tak je nutné podotknout, že sexting u nezletilé mládeže je posuzován jako šíření nebo

navádění na výrobu dětské pornografie (Kožíšek, Písecký, 2016). Právnímu hledisku sextingu se budeme hlouběji věnovat v podkapitole 2.7 Právní aspekt sextingu.

Mezi další rizika sextingu můžeme zařadit jeho negativní dopad na oblast pracovněprávních vztahů. V dnešní době si může budoucí zaměstnavatel prověřit osobní profil uchazeče o zaměstnání na jeho sociálních sítích. Z tohoto důvodu musíme pořádně zvážit, co vše o sobě na nich sdílíme, aniž by utrpěla naše dobrá pověst. Dalším velkým nebezpečím může být ztráta schopnosti socializace. Jedinec nebude schopen mluvit s lidmi a navazovat s nimi nová přátelství a také bude mít problém s hledáním budoucího partnera, protože daná osoba může být ve společnosti označovaná za prostitutku (Kopecký, Szotkowski, Krejčí 2015).

Nesmíme zapomenout, že sexting je nástrojem již zmíněného kybergroomingu, kyberšikany, kybersexu atd. O této souvislosti si více povíme ve třetí kapitole, která se nazývá Sexting a jeho spojitost s dalšími rizikovými komunikačními jevy v online prostředí (Kopecký, Kožíšek, 2015).

Když je jedinec vystaven výše uvedeným rizikům, tak může u něj dojít k psychologickým, psychosomatickým a emocionálním následkům, do nichž řadíme hlavně snížení sebevědomí a sebeúcty, depresi, strach z vydírání a také nedostatek spánku, protože se oběti často zdá o sexterovi (Hollá, 2016). Zwanenberg (2019) doplňuje následky sextingu o sebedestruktivní chování, poruchy příjmu potravy a u žáků nepozornost ve škole.

Jak jsme se mohli přesvědčit výše, tak sexting s sebou přináší spoustu rizik a řadíme jej k nejvíce rizikové komunikaci na internetu, jež může skončit například sebepoškozováním, depresi, ale také sebevraždou viz podkapitoly 2.6.1 Zahraniční případy sextingu a 2.7.2 České případy sextingu. A proto je alarmující, že sexting se stává normální součástí života mládeže, která si neuvědomuje uvedená rizika (Kožíšek, Písecký, 2016).

2.6 Případy sextingu

V předešlých částech této práce jsme si objasnili, co to je sexting. Popsali jsme, jaká rizika s sebou přináší, a proto se již můžeme pustit do této podkapitoly, která zmíněná nebezpečí dokazuje na reálných případech sextingu. Tyto případy jsou velice mediálně známé a pro většinu aktérů skončily velice tragicky. A proto považujeme za nutné, abychom mohli těmto fatálním závěrům předejít, tak je třeba spolupracovat jak s rodiči, tak se školou, Policie ČR a také s ostatními institucemi. Touto institucí může být například dle Kopeckého (2020) projekt E-Bezpečí, který je realizován Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Projekt E-Bezpečí již 10 let poskytuje

pomoc obětem kybernetické kriminality. V posledních letech se zvyšují právě případy, které jsou spojené se zneužíváním intimních materiálů v online světě. V roce 2019 jich poradna zaregistrovala 46 %, což dokazuje, že sexting je velice aktuálním a závažným problémem. Projektu E-Bezpečí se budeme více věnovat v páté kapitole.

Známé jsou hlavně případové studie sextingu ze zahraničí, konkrétně ze Spojených států amerických, avšak uvedeme také případy na území České republiky. Napřed se zaměříme na ty ze zahraničí, a to konkrétně na první, který spadá do roku 2008. Úmyslně jsme zvolili ty kazuistiky, ve kterých oběti patří do věkové kategorie adolescentů, na které je zacíleno naše výzkumné šetření.

2.6.1 Zahraniční případy sextingu

Případ Jessicy Renee Logan

Jeden z prvních celosvětově známých případů sextingu je spojovaný s osmnáctiletou Jessicou Renne Logan z Ohia a spadá do roku 2008 (Szotkowski, Kopecký, Krejčí, 2013). Jessica poslala své nahé fotografie tehdejšímu příteli Ryanu Salyersovi. Poté, co se rozešli, tak bývalý přítel rozeslal tyto intimní fotografie čtyřem jejím spolužačkám. Studentka velice těžce nesla posměch a opovržení od svých spolužáků a z tohoto důvodu začala chodit za školu, a proto se jí rapidně zhoršily známky. Ani po delší době tyto útoky nepřestaly, ba naopak přibývaly, protože se rozrostl okruh lidí, co tento citlivý materiál viděl (E-Bezpečí, 2019).

Dívka byla zoufalá a nevěděla si rady, tak požádala o pomoc školního poradce, právního poradce a důstojníka městské policie. Vzhledem k tomu, že byla již zletilá, tak jí nebyla umožněna ochrana ze strany státu (Szotkowski, Kopecký, Krejčí, 2013). Místní důstojník Pael Payn Jessice poradil, ať pod skrytou identitou a upraveným hlasem sdílí svůj příběh v kabelové televizi (Celizic, 2009). Ačkoliv byla její identita utajena, tak i přesto ji poznali studenti, učitelé, vedení školy, kteří tento rozhovor viděli. Poté se útoky na studentku ještě více zintenzívnily, také přijímala dehonestující telefonní hovory, textové zprávy a také zprávy na sociálních sítích MySpace a Facebook (E-Bezpečí, 2019).

Jessica se díky tomu stále bála chodit do školy. Velmi se jí zhoršil prospěch i docházka. Napříč vysoké absenci byla díky předchozím dobrým studijním výsledkům připuštěná k maturitě. Po úspěšném složení maturitní zkoušky se chystala studovat grafický design na univerzitě Cincinnati. Její rodina doufala, že tímto konečně přestane šikana, kterou zapříčinil sexting (Hastings 2009).

Poté se ale oběsil její 16 roční kamarád. Rodiče jí žádali, aby na pohřeb nechodila, ale i přesto se na něj vydala. Po návratu domů, jen měsíc po ukončení studia na střední škole, Jessie spáchala sebevraždu, oběsila se v šatníku. Rodiče oběti byli rozhořčení, že za celou dobu trýznění jejich dcery nebyl nikdo potrestaný. Za viníky považují několik studentů, vedení školy a policejního důstojníka, na které podali žalobu k Okresnímu soudu v Ohio. Bohužel k soudnímu stíhání nikdy nedošlo (Szotkowski, Kopecký, Krejčí, 2013).

Případ Amandy Michelle Todd

Patnáctiletá Amanda, pocházející z Kanady, si jako polovina naší zeměkoule založila účet na YouTube (Osobnosti.cz, 2020). V září 2012 vložila na svůj YouTube účet skoro devítiminutové video s názvem *My story: Struggling, bullying, suicide, self harm*, ve kterém vypráví svůj příběh, v roce 2021 má více než 14 milionů zhlédnutí. Amanda v něm nemluví, ale jen ukazuje vzkazy za pomoci mnoha kartiček. Ve videu popisuje, že jako studentka sedmé třídy se chtěla pomocí video chatu seznamovat s novými lidmi. Tam ji oslovil člověk, od kterého dostávala komplimenty na svůj vzhled. Žádal dívku, aby se na kameru odhalila, ona to ve své naivitě udělala. Po roce od něj obdržela na Facebooku výhrůžnou zprávu, ve které ji vydíral, že pokud mu neudělá show, tak rozešle její nahé fotografie. Amanda predátorovu podmínku odmítla, ihned její fotografii dal na internet, na kterém se šířila obrovskou rychlostí, protože znal její spolužáky, kamarády, příbuzné atd. Amanda v této době trpěla úzkostmi, depresemi a panickou poruchou. Vzhledem k této situaci se celá rodina přestěhovala do jiného města. V tomto období dívka vyzkoušela alkohol a drogy. O rok později se znovu ozval onen vyděrač, který věděl jména jejich nových spolužáků a na Facebooku vytvořil skupinu, do které je pozval a jako profilovou fotku nastavil Amandy nahou fotografii. Studentka další útoky velmi špatně nesla a začala se sebepoškozovat. Nakonec musela podruhé změnit školu (YouTube, 2012).

Amanda zhruba po měsíci, co nastoupila do nové školy, si začala psát s kamarádem, kterého znala již dříve. I když byl zadaný, tak dívku pozval do svého domu, kde měli sex, zatímco jeho přítelkyně byla na dovolené. Poté si studentka uvědomila, jakou udělala obrovskou chybu, myslela si totiž, že ji má doopravdy rád. Následující týden ji chlapcova dívka konfrontovala před školou spolu s patnácti člennou skupinou, včetně jejího kamaráda. Napřed na Amandu křičeli urážky, potom ji chlapcova přítelkyně napadla i fyzicky. Celý incident si ostatní natáčeli (Huntley, 2012).

Po tomto útoku se studentka poprvé pokusila o sebevraždu vypitím bělidla. Rodiče ji však zavčas našli, zavolali záchrannou službu, následně jí v nemocnici zachránili život

vypumpováním žaludku. Po návratu z nemocnice Amanda na Facebooku musela čelit hrubým zprávám o jejím pokusu o sebevraždu. Dívka se opět s rodinou musela přestěhovat do jiného města, aby to celé mohlo začít znovu, nebyla schopná uniknout minulosti. Její psychický stav se pořád zhoršoval a znovu se začala sebepoškozovat. Navzdory tomu, že navštěvovala poradenství a užívala předepsaná antidepressiva, tak se opět pokusila o sebevraždu předávkováním a na dva dny byla hospitalizována v nemocnici (YouTube, 2012). Zanedlouho, co Amanda opustila nemocnici, tak jí někteří spolužáci začali říkat „psycho“ a vysmívali se jí, že byla v „blázinci“. Konečně to vypadalo, že je na dobré cestě, dívka podstoupila terapie, poradenství, ale přesto všechno ji zhruba měsíc od zveřejnění zmíněného videa našli doma oběšenou (VancouverSun.com, 2012).

Případ Allyson Pereira

Když měla Allyson Periere 16 let a byla studentkou střední školy v severní části státu New Jersey, poslala tehdejšímu příteli své nahé fotografie. Potom, co se pár rozešel, tak bývalý přítel rozeslal tyto fotografie všem kontaktům ve svém seznamu. Za týden už kolovaly po místních školách. Fotografie byla zaslána také příbuzným, přátelům, učitelům a ostatním lidem. Allyson to přirovnává k šíření rychlosti požáru (Allysonpereira.com, 2020).

Obtěžování a šikanu, kterou zapříčinil sexting, studentka začala pociťovat prakticky okamžitě, lidé na ní pokřikovali urážky, dokonce jí vyhrožovali i smrtí. Šikana nepocházela pouze od jejich spolužáků, ale také ze strany učitelů, rodičů spolužáků, kamarádů a v pozdějším životě od jejich vysokoškolských učitelů a zaměstnavatelů. Jedním z důvodů, proč se studentka také bála chodit do školy, bylo, že dívky z její školy byly našťavané na to, že jejich chlapečci obdivují Allyson nahé fotografie. Ani ony ji nešetřily dehonestujícími útoky (Jenkins, 2013). Bála se chodit kdekoliv na veřejnosti, ale ani doma nebyla před obtěžováním v kybernetickém světě v bezpečí, dokonce několik vandalů poškodilo její dům (Wcspeakers.com, 2020).

Tři roky studentka mlčela a celé to popírala. Bála se totiž požádat své rodiče o pomoc, protože si u nich nechtěla zkažit svoji reputaci. Když to rodiče zjistili, tak se zachovali skvěle, protože ji okamžitě pomohli se s touto situací vyrovnat. Allyson dodává „*když se na to podívám zpětně, tak říct to rodičům byla ta nejlepší věc, kterou jsem mohla udělat*“ (Castleman, 2016). Potom, co viděla, jak sexting ničí životy ostatním dospívajícím, tak se rozhodla jim pomoci jakýmkoli možným způsobem. Nyní pořádá na středních školách přednášky, na kterých mluví o sextingu a šikaně. Objevila se v několika pořadech jako

například: MTV: Sexting in America, The View, HLN, Good Morning America, Fox News, MTV: Disconnected Aftershow a Dr. Drew (Wcspeakers.com,2020).

V současné době Allyson ve státě New Jersey pomohla změnit zákony související se sextingem a pracuje na tom, aby platily na celostátní úrovni. Za svoji práci jí bylo uděleno ocenění: „*Rising Young Woman of Change*“. Byla také pozvána do Bílého domu, kde se setkala s Valerií Jarrett, jenž byla hlavní poradkyně prezidenta Obamy. Náplní jejich schůzky byla problematika sextingu a šikany. Také začala psát knížku o svých bojích se sextingem a šikanou (Allysonpereira.com, 2020). Přesto všechno Allyson stále miluje sociální sítě a internet, protože díky nim může zůstat stále v kontaktu s přáteli, je schopná, jak sama říká, cokoliv vyhledat kliknutím tlačítka. Sociální media a internet jí pomáhají usnadnit život, ale upozorňuje na to, že každý by měl být řádně proškolen v online světě, aby se mu nestalo to, co jí (Castleman, 2016).

2.6.2 České případy sextingu

Případ „Renaty“

Když se ze zahraničí přesuneme na území České republiky do roku 2010, nalezneme tu kauzu sedmnáctileté studentky, která se stala obětí sextingu. Dívka v tomto případě není plnoletá, a proto se na ní vztahuje tzv. náhubkový zákon, který chrání nezletilou osobu před odhalením její identity, tudíž není možno o ní uvádět bližší informace. Z tohoto důvodu dívku budeme nazývat Renata. Tato případová studie se označuje jako modelová, protože v České republice se s ní setkáváme poměrně často. Jedná se v ní o zneužití citlivého materiálu kvůli osobní pomstě (Szotkowski, Kopecký, Krejčí, 2013).

Renata od svých 15 let chodila s přítelem Pavlem, během dvouročního vztahu spolu natočili sérii pornografických videozáznamů a také nafotili intimní fotografie. Když se však spolu rozešli, tak se Pavel rozhodl Renatě pomstít a vytvořil webovou stránku, na kterou umístil části záznamů a vybrané fotografie, jež společně vytvořili. Také zveřejnil jméno a příjmení Renaty, její telefonní číslo a nabídku erotických služeb. K tomu všemu na webu nabízel k prodeji jejich společná natočená videa. Odkaz na webovou stránku odeslal následně e-mailem dívčiným rodičům, spolužákům, učitelům a řediteli střední školy, kterou studentka navštěvovala. Celý případ se dostal do rukou Policie ČR, protože došlo k několika trestným činům, jako například k výrobě a šíření dětské pornografie (Szotkowski, Kopecký, Krejčí, 2013).

Případ „Žanety“

V roce 2012 se 15letá Žaneta rozhodla využít znalosti angličtiny a vyzkoušet si, jak funguje sociální síť GIFYO. Tato sociální síť není v České republice moc známá a využívána. Hlavní podstatou GIFYA je navazovat virtuální přátelství, sdílet fotografie a animované gify, které se mohou „lajkovat“, sdílet či komentovat (Kopecký, 2012).

Žaneta se tam seznámila s 16letým Michele, který pocházel z Francie a byl vyznavačem stylu emo. Oba byli aktivními uživateli této sítě. Michel zanedlouho Žanetě odeslal odkaz na svůj facebookový profil, kde si začali vzájemně vyměňovat odvážnější fotografie až do té doby, než mu poslala svou fotografii „nahore bez“, kde byl zřetelně zachycen i její obličej (Sexting.cz, 2020).

Michel si začal psát o více fotografiích, což však Žaneta odmítla a jejich komunikace se radikálně změnila. Začal jí vyhrožovat tím, že byl na jejím facebookovém účtu, kde získal kontakty na její přátele, rodiče a pokud mu nepošle další fotografie, tak tento citlivý materiál zveřejní na erotických portálech a o jejich existenci informuje všechny její známé. Dívka mu to nevěřila, načež zveřejnil tři fotografie na veřejné uložení fotografií, prozatím s omezeným přístupem, tudíž si je mohli zobrazit pouze Michel a Žaneta. Vydírání bylo stále intenzivnější, tak se rozhodla kontaktovat poradnu E-Bezpečí (Szotkowski, Kopecký, Krejčí, 2013).

Tým E-Bezpečí prováděl ve spolupráci s týmem internetové bezpečnosti Seznam.cz vstupní analýzu, po které zjistili, že Michalovy profily jsou falešné. Také fotografie, které Michel vydával za své, byly falešné, pocházely totiž ze zahraničních uložení emo fotografií. To stejné také platí pro jeho IP adresu, která ani nepocházela z oblasti Francie a je právě častokrát používána k rozesílání spamu. Žaneta s ním přestala komunikovat, a tak se pokusil napadnout její facebookový profil, to se mu naštěstí díky změněnému heslu a blokaci nepovedlo. Tím to však veškeré vydírání nepřestalo. Útočník se snažil vyhrožovat Žanetě například přes Skype či e-mail atd. Tyto útoky stále probíhají. Případ byl předán do rukou Policie ČR (Sexting.cz, 2020).

Případ dívky z Jesenicka

Dva muži ve věku 43 (Praha) a 48 let (východní Čechy) komunikovali pomocí sociálních sítí s nezletilou dívkou z Jesenicka. Dívku žádali, aby se před webkamerou svlékla a předvedla různé sexuální praktiky. Útočníci jí také zasílali pornografická videa, která byla buď jejich vlastní, anebo cizí výroby. Oba muži moc dobře věděli, kolik má dívka let, navíc ji opakovaně viděli přes webkameru, kde si museli být vědomí toho, že není ještě zletilá.

Muži před dívkou tajili jejich skutečný věk a tvrdili jí, že jim je okolo patnácti let. Když odhalila celou skutečnost, tak měla v úmyslu s tímto skoncovat, ale mladší z útočníků jí za to nabízel různé odměny. Dívka na tuto nabídku přistoupila a naivně mu nadiktovala své celé jméno a adresu bydliště. Samozřejmě muž jí vše jen nasliboval a nikdy jí nic neposlal (Marek, 2012).

O celém incidentu kriminalisté informovali rodiče dívky, když na jejím počítači objevili podezřelou komunikaci. Tato komunikace probíhala přes síť Skype, která sídlí až v Lucembursku, a proto bylo velice složité muže dopátrat. Jejich pravou identitu se podařilo odhalit až po několikaměsíční úmorné práci. Následně byla u muže z Prahy nařízena domovní prohlídka, při které byly zajištěné další zásadní důkazy, které svědčily proti němu. Byl zadržen a nyní musí čelit obvinění za svádění k pohlavnímu styku a ohrožování výchovy dítěte. Starší z pachatelů je postoupen východočeským kriminalistům a bude stíháný pro obdobnou trestnou činnost (Marek, 2012).

Popsali jsme si šest případových studií, na kterých můžeme demonstrovat, že provozování sextingu je nebezpečná aktivita. V nejhorším případě mohou jeho negativní následky vést až k sebevraždě. Agresoři vystavují své oběti ponížení nebo vydírání, proto je vždy nezbytné najít a dle zákona potrestat viníka. Právní úpravě, která se používá ve spojitosti se sextingem, bude věnovaná následující podkapitola.

2.7 Právní aspekt sextingu

Skutečné kauzy sextingu jsme si nastínili v předchozí podkapitole, která nám dokázala nejen důsledky po stránce psychologické a společenské, ale i legislativní. Provozování sextingu může být spojené s porušováním právních předpisů a tím pádem může docházet k ohrožení chráněných zájmů. Tato podkapitola se soustředí na právní rámec sextingu v České republice.

Dříve než se pustíme do konkrétních paragrafů trestního zákona, je nutné si představit klíčové pojmy, které souvisí s touto problematikou. S ohledem na věkovou kategorii, na kterou je zacíleno naše výzkumné šetření, je potřeba rozlišit pojmy jako **nezletilost**, **mladiství** a **zletilost** neboli **plnoletost**. **Nezletilým** se v pramenech občanského práva nazývá osoba, která nedosáhla osmnáctého roku věku. Za **mladistvého** je považována osoba, která už dovršila patnáctý rok věku, avšak nepřekročila osmnáctý rok věku, přičemž je relativně trestně odpovědná (Pomoconline.saferinternet.cz, 2020). Dalším pojmem je **zletilost**, která se nabývá dovršením osmnáctého roku věku a osoba se stává svéprávnou (Zákon č. 89/2012 Sb.). Tyto uvedené věkové hranice jsou nutné k posouzení trestné odpovědnosti.

Na území České republiky jsou případy sextingu vyhodnoceny dle trestního práva buď jako **přestupky**, nebo **trestný čin**, závažnost činu závisí na druhu intimního materiálu a způsobu jeho pořízení. Každý případ sextingu se řeší individuálně, některý z nich může být řešen občanskoprávní cestou (Sexting.cz, 2020).

Opět se budeme věnovat problematice věku, která je v oblasti trestního práva dlouhodobě komplikovaná. Nutné je upozornit, že v České republice osoby starší 15 let mohou sexuálně žít, nedopouštějí se tím trestného činu, ovšem nesmí při aktu vytvářet fotografie, video, pokud nedovršily zletilosti. Potom by se jednalo o výrobu a šíření dětské pornografie (Kopecký, Szotkowski, 2019).

K paradoxům trestního práva se vyjádřil sexuolog Jaroslav Zvěřina, dle jeho názoru by do pojmu dítě neměl být zahrnován i mladý člověk, který je mladší osmnácti let. Tento člověk je ve věku, kdy už mnoho mladých lidí běžně sexuálně žije. A stačilo by pouze stanovit hranici, podle níž je dítě jedinec, který nedovršil patnácti let. Tím pádem by zanikly paradoxní situace, kdy osoba starší 15 let může mít pohlavní styk, ale nesmí přitom pořizovat fotografie či videa (Zvěřina, 2017). Odlišný názor na to má Kopecký a Szotkowski (2019), kteří v právním paradoxu vidí smysl a nesouhlasí s posunutím hranice právní odpovědnosti dítěte na 15 let. Tvrdí, že osoba ve věku 15 let je sice fyzicky vyzrálá mít sexuální styk, nicméně je otázkou, zda je schopná nést následky v situaci, kdy se její intimní materiál rozšíří v online prostředí. Dále podotýkají, že paradox trestního zákona zejména chrání adolescenta před psychickou újmou, která je především spojená se sexuálním a partnerským životem.

Zvěřina (2017) dodává, že sedmnáctiletý chlapec může podle zákona mít pohlavní styk se svojí patnáctiletou partnerkou, ale pokud mu jeho dívka i z vlastní iniciativy zašle své intimní fotografie, tak se bude jednat o výrobu a šíření dětské pornografie.

V České republice trestní zákoník dětskou pornografií definuje jako „*pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě*“ (Šámal a kol., 2012, s. 1891.). Klíčovou úlohu ve vymezení toho, zda se jedná o materiál s dětskou pornografií, má policie, soudní znalci, dětská lékařská a další specialisté. Kopecký a Szotkowski (2019) v následujících odrážkách uvádí trestné činy v trestním zákoníku ČR, jejichž skutková podstata může být v důsledku sextingu naplněna.

- Znásilnění (§ 185 TZ).
- Sexuální nátlak (§ 186 TZ).
- Pohlavní zneužití (§ 187 TZ).
- Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (§ 192 TZ).
- Zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193 TZ).

- Účast na pornografickém představení (§ 193a TZ).
- Navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193b TZ).
- Svádění k pohlavnímu styku (§ 202 TZ).
- Nebezpečné pronásledování (§ 354 TZ).

Vlachová (2009) mezi trestné činy spáchané v důsledku sextingu navíc řadí omezování osobní svobody (§ 171 TZ) a ohrožování výchovy dítěte (§ 201 TZ). Zákon chrání také naše **osobní údaje**, které v důsledku provozování sextingu mohou být zneužity. Zabývají se tím hlavně tyto uvedené paragrafy trestního zákoníku: vydírání (§ 175 TZ), útisk (§ 177 TZ), neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 180 TZ), poškození cizích práv (§ 181 TZ), porušování tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 TZ), pomluva (§ 184 TZ), podvod (§ 209 TZ) a porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§ 270 TZ). O výši uvedených trestů vždy rozhoduje soud.

Naše výzkumné šetření se zabývá žáky zhruba ve věkové kategorii od 15 do 20 let, přičemž někteří z nich už dovršili plnoletosti, tak proto považujeme za nutné z právního hlediska charakterizovat sexting u dospělých. Profesor Dan Svantesson tuto problematiku definuje následovně: *„Když pošlete svůj obrázek jiné zletilé osobě, tak pravděpodobně vůbec nedojde k žádným právním komplikacím. Pokud ale ten, kdo obrázek dostal, jej začne rozepisovat třetím osobám, mohou tu vyvstat právní otázky v oblastech, jako je pomluva, ochrana soukromí nebo i autorský zákon. Jako autor a původní odesílatel obrázku samozřejmě máte všechna autorská práva k tomuto snímku a nikdo další by ho neměl šířit bez vašeho svolení.“* Svantesson dodává, pokud jsou aktéři sextingu teenageři, tak již hovoříme o dětské pornografii (Povolný, 2010).

Zmíněnou dětskou pornografií se zabývají dva výše uvedené paragrafy v trestním zákoníku. A to § 192, který hrozí odnětím svobody až na dva roky za držení dětské pornografie a až na tři roky za výrobu či dovoz dětské pornografie. Dalším paragrafem je § 193, který hovoří o zneužití dítěte k výrobě pornografie. Osobě, která donutí, svede dítě k výrobě pornografie, tak jí hrozí odnětí svobody na jeden až pět let. Pokud dítě dostane zapláceno za dětskou pornografií, hrozí pachateli odnětí svobody až na osm let (Sexting.cz, 2020).

Z výše uvedeného textu vyplývá, že sexting není pouze nebezpečný, ale také protiprávní. Adolescenti, kteří provozují sexting si nemusí být vědomi toho, že zasláním svého intimního materiálu kamarádům, spolužákům, příteli/přítelkyni se mohou dopouštět protizákonného jednání. O nic lépe na tom není mladý dospělý člověk, který si myslí,

že v jeho svobodě ho nikdo nemůže omezovat, tudíž může bez problémů provozovat sexting. Tímto tvrzením nemá rozhodně pravdu, protože si neuvědomuje rizika tohoto nebezpečného fenoménu. Z tohoto důvodu je potřeba dospívajícím zajistit včasnou prevenci, které bude věnovaná pátá kapitola této diplomové práce.

Náplní celé druhé kapitoly byl sexting. Uvedli jsme si definici a typy sextingu. Objasnili jsme si důvody, které vedou dospívající k jeho provozování, a představili jsme nástroje pro jeho realizaci. Také jsme upozornili na možná rizika, která s sebou sexting přináší a v následující podkapitole jsme tato nebezpečí dokázali na reálných zahraničních a českých kauzách. V poslední podkapitole jsme se věnovali právním aspektům v souvislosti s tímto nebezpečným fenoménem. V předchozích částech práce jsme se častokrát setkali se souvislostí sextingu s kyberšikanou, kybergroomingem a dalšími rizikovými komunikačními jevy v online prostředí. Následující třetí kapitola se bude zabývat touto problematikou.

3 Sexting a jeho spojitost s dalšími rizikovými komunikačními jevy v online prostředí

V průběhu této práce bylo už několikrát řečeno, že sexting s sebou přináší další navazující nebezpečné fenomény v online světě. Složitě je jednotlivé rizikové komunikační jevy od sebe odlišit, protože se navzájem prolínají. Navíc sexting v mnoha situacích je jejich předchůdcem. Tato problematika se často týká kyberšikany, kybergroomingu, kyberstalkingu atd., na které se zaměříme právě v této kapitole.

Nejrozsáhleji se v dané kapitole budeme věnovat **kyberšikaně**, protože má se sextingem nejvýraznější spojitost. Bill Belsey je považován za autora pojmu kyberšikana a definuje ji „*jako úmyslné, opakované a nepřátelské chování ze strany jednotlivce nebo skupiny za účelem ublížit ostatním a zároveň zahrnuje využití informačních a komunikačních technologií (např. e-mail, mobilní telefon a pager, IM, vytvoření hanlivých osobních webových stránek)*“ (Šmahaj, 2014, s. 44). Na souvislost kyberšikany s šikanou upozorňuje Kowalski et al. (2008), který vymezuje kyberšikanu jako šikanu, která je ale realizována prostřednictvím e-mailu, IM, chatovacích místností, webových stránek nebo zasíláním zpráv a fotografií na mobilní telefon. Avšak dodává, že definování kyberšikany je složité, protože může mít mnoho forem, které si uvedeme následovně (Šmahaj, 2014).

Na níže uvedených formách kyberšikany si můžeme ukázat propojenost se znaky sextingu, protože intimní materiály se dají zneužít ve většině těchto forem. Mezi nejznámější projevy kyberšikany dle Kopeckého, Szotkowského, Krejčí (2015) patří:

- **Publikování ponižujících záznamů nebo fotografií** (např. v rámci webových stránek, MMS zpráv).
- **Ponižování a pomlouvání** (*denigration*) (v rámci sociálních sítí, blogů nebo jiných webových stránek).
- **Krádež identity** (*impersonation*), zneužití cizí identity ke kyberšikaně nebo dalšímu sociálně patologickému jednání (např. zcizení elektronického účtu).
- **Ztrapňování pomocí falešných profilů** (např. v rámci sociálních sítí, blogů nebo jiných webových stránek).
- **Provokování a napadání uživatelů v online komunikaci** (*flaming/bashing*) (především prostřednictvím veřejných chatů a diskuzí).
- **Zveřejňování cizích tajemství s cílem poškodit oběť** (*trickery/outing*) (např. v rámci sociálních sítí, blogů nebo jiných webových stránek, pomocí SMS zpráv apod.).

- **Vyloučení z virtuální komunity** (*exclusion*) (např. ze skupiny přátel v rámci sociální sítě).
- **Obtěžování** (*harassment*) (např. opakovaným prozváněním, voláním nebo psaním zpráv).
- **Kyberšikana spojená s online hrami** (např. krádeže virtuálních postav či předmětů s následným vydíráním, vyhrožováním).
- **Tzv. happy slapping** (fyzický útok spojený s vytvořením záznamu, který je umístěn do prostředí internetu a dále sdílen).
- **Tzv. kyberstalking** (forma na pomezí stalkingu a kyberšikany, ve které dochází k dlouhodobému obtěžování oběti v kyberprostoru).

Některé výše uvedené projevy kyberšikany si ještě v průběhu této kapitoly blíže charakterizujeme, protože, jak už víme, mají spojitost se sextingem.

Mezi další nebezpečnou internetovou kriminalitu můžeme zařadit **kybergrooming** a lze jej definovat jako „*Proces, ve kterém si pachatel (ve spolupráci se spolupachateli) připraví dítě ke zneužití a zajistí pro tento akt také vhodné podmínky. Mezi cíle útoku patří získání přístupu k dítěti, zajištění poddajnosti dítěte a zajištění mlčenlivosti dítěte, aby se zabránilo odhalení*“ (Kopecký, 2015, s. 25). Se zmíněným zajištěním poddajnosti a mlčenlivosti dítěte souvisí třetí etapa kybergroomingu, která je pro naši diplomovou práci klíčová. V této fázi se pachatel stává důvěrným přítelem oběti a jejich vztah se stále prohlubuje. V tomto okamžiku mu oběť zašle jednat své osobní údaje a také intimní materiály. Ve chvíli, kdy má predátor o oběti dostatek informací, tak se může pokusit ji pozvat na osobní schůzku. Pokud ovšem odmítne na schůzku dorazit, tak ji začne pachatel vydírat a vyhrožovat zveřejněním kompromitujících materiálů (Szotkowski, Kopecký, 2016).

Dalším nebezpečným fenoménem je **kyberflashing**, který má mnoho společných znaků se sextingem. Podle E-Bezpečí kyberflashing představuje „*staronový druh sexuálního kontaktu spojeného s IT technologiemi, který je založen na sdílení intimních materiálů bez nutnosti ověření identity jednotlivých aktérů*“. V těchto případech se hlavně jedná o odesílání intimních materiálů do mobilních telefonů osob, které jsou v blízkém okolí, aniž by věděli, od koho inkriminovaný materiál pochází. Tento materiál je obětím zasílán bez jejich svolení. Dříve byl kyberflashing doménou technologie bluetooth a v současné době je spojován především s aplikací Airdrop, která je součástí operačního systému iOS od značky Apple (Kopecký, 2017).

Z dalších nebezpečných komunikačních jevů si představíme **kybersex**. Můžeme jej definovat jako *„Online komunikaci za účelem sexuálního vzrušení. Zahrnuje konverzaci sexuálního charakteru, zasilání vlastních i cizích pornografických materiálů, sexuální sebeuspokojování před webkamerou a sledování tohoto uspokojování“* (Krčmářová, 2012, s. 95). Z této uvedené definice můžeme odvodit, že sexting má opět velmi podobné znaky, jedním z nich je vzájemné posílání fotografií se sexuálním obsahem. Kybersex stejně jako sexting se stává nebezpečným v případě, že jednomu z partnerů komunikace může přijít nepříjemná či odstrašující (Hulanová, 2012). U obou jevů můžou nastat tato rizika: útočník přeposílá kopii rozhovoru a intimních materiálů rodině oběti a jejím přátelům či spolužákům. A s tím souvisí vyhrožování, vydírání, zesměšňování oběti atd. (E-Bezpečí, 2008).

Sexting má také návaznost na již zmíněný **kyberstalking**, který je technicky pokročilejší formou **stalkingu**. Pojem stalking se užívá pro *„Úmyslné, zlovolné a systematické pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu života a ohrožuje její bezpečnost. Cílem je navázání a udržování kontaktu s pronásledovanou osobou i přes její zjevný nesouhlas. Příмым následkem je závažné narušování soukromí, osobní svobody a lidské důstojnosti oběti, v závažných případech poškození duševního a tělesného zdraví“* (Policie.cz, 2020). V případě, že nebezpečné pronásledování probíhá na dálku, útočník k pronásledování oběti zneužívá informační a komunikační technologie (internet, mobilní telefon), jedná se o **kyberstalking**. Tento nebezpečný jev může zahrnovat výhrůžky, krádež identity, zneužití osobních údajů, monitorování počítače, hledání nezletilých za sexuálním účelem (Pomoconline.saferinternet.cz, 2020).

Poslední fenomén této kapitoly je **webcam trolling**. Se sextingem také souvisí, jedná se o poměrně nový typ rizikového chování v online prostředí. Podle E-Bezpečí je webcam trolling *„Druh podvodu, při němž útočník používá k oklamání oběti podvržený videozáznam, který oběť považuje za reálný obraz z webkamery. Jedná se zpravidla o videosmyčku, která zachycuje reálnou dívku či chlapce při chatování“*. Tento jev je nebezpečný hlavně z důvodu zneužití intimních materiálů, kterými jsou nejčastěji videa. Tyto videozáznamy si útočník po celou dobu videohovoru nahrává a záznam oběti se pak může stát nástrojem vydírání, vyhrožování stejně jak u sextingu (E-Bezpečí, 2015).

V této kapitole jsme dokázali návaznost sextingu s dalšími rizikovými komunikačními jevy v online prostředí a zjistili jsme, že tato spojitost není výjimečná. Vše totiž závisí na individuální situaci a do jaké míry je sexting navázán na další rizikové jevy. My jsme si vybrali a objasnili ty fenomény, které korespondují s tématem naší práce. Týká se to těch

jevů, u kterých pachatel může vylákat od své oběti intimní materiály, přičemž hrozí nebezpečí, že těmito dokumenty ji bude v budoucnu vyhrožovat a vydírat.

Je nutné podotknout, že setkání s rizikovým chováním na internetu je spojeno s věkem. Dospívající v současné době tráví poměrně hodně času na internetu a tím jsou více ohroženi (potencionálními) riziky. Adolescenti v tomto prostředí experimentují a obrací se na něj jako na zdroj sexuálních informací, sexuálního vzrušení či jako na zprostředkovatele eroticky zabarvené komunikace (Macháčková, Dědková, Ševčíková, 2015). Následující kapitola bude věnována právě adolescenci a jejím podstatným vývojovým změnám, které přispívají k její rizikovosti.

4 Žák střední školy

V průběhu předcházejících kapitol jsme se setkali s tím, že rizikové chování má souvislost s věkem. A z tohoto důvodu se bude tato kapitola zabývat charakteristikou cílové skupiny, která spadá do výzkumného vzorku zvoleného pro výzkum v praktické části naší diplomové práce. Tuto skupinu představují žáci středních škol, kteří spadají do vývojového stádia nazývaného dospívání. Periodizace i terminologie tohoto období se mnohdy liší. Proto budou představena pojetí od různých autorů viz níže. Dále si pomocí vývojové psychologie objasníme příčiny toho, proč žáci mají větší tendenci k rizikovému chování na internetu.

Žáci středních škol, z hlediska vývojové psychologie, patří do období **dospívání**. Vágnerová (2012, s. 367) období dospívání uvádí jako „jednu dekádu života, od 10 do 20 let“. Světová zdravotnická organizace (WHO) to velmi podobně datuje mezi 10. a 19. rokem života. (WHO, 2014). Oproti tomu Krejčířová a Langmeier (2006, s. 143) vymezují toto období „dolní hranici zhruba 11–12 let a horní hranici přibližně 20–22 let“. Je zcela samozřejmé, že dvanáctiletý a dvacetiletý jedinec se od sebe výrazně liší. Toto období z důvodů značných změn, které se během něj dějí, bývá dále členěno. V literatuře můžeme najít dělení „na fázi puberty a adolescence, na dělení do dvou period – časnou a pozdní adolescenci, nebo se také můžeme setkat se členěním, která tuto vývojovou etapu dělí na období prepuberty, pubertu a adolescenci“ (Šimčíková-Čížková, 2008, s. 101). Další členění, které se dá považovat za základní, nám přináší viz tabulka č. 1 Šmahaj (2014, s. 83).

Tabulka 1: Období dospívání a mladé dospělosti (Šmahaj, 2014, s. 83)

OBDOBÍ	VĚK	CHARAKTERISTIKA
období pubescence	(od 10 do 15 let)	
a) fáze prepuberty	(od 10 do 13 let)	Sekundární pohlavní znaky, nástup menarche u dívek a poluce u chlapců. U chlapců probíhá fyzický vývoj o 1–2 roky později než u dívek.
b) fáze vlastní puberty	(od 13 do 15 let)	Dochází k dokončení vývoje hlavních sekundárních pohlavních znaků a dosažení reprodukční schopnosti. Stádium formálních logických operací.
období adolescence	(završeno kolem 20. roku)	Dosažení plné reprodukční zralosti a tělesného růstu; změna sebepojetí a zájmů, volba povolání či studia.
období časně dospělosti	(od 20 do 25 let)	

V naší práci se zkoumaná problematika týká žáků zhruba ve věku 15–20 let. Z výše uvedeného lze usoudit, že spadají do období **adolescence**, proto se ji budeme snažit věkově ohraničit a poté charakterizovat.

V první řadě upozorníme na značné rozdíly v periodizaci tohoto období v podání jednotlivých autorů. Vágnerová (2012) a Šmahaj (2014) se shodují v tom, že období adolescence odpovídá věkovému ohraničení 15–20 let, přičemž Vágnerová (2012) tuto etapu nazývá **pozdní adolescencí**. Velmi podobné rozmezí nám nabízí Řičan (2014), Langmeier, Krejčířová (2006) a Macek (2003), kteří ji časově lokalizují 15–22 let. Macek (2003) v rámci našeho věkového zaměření adolescenci dále rozlišuje na **střední adolescenci** 14–16 let a **pozdní adolescenci** 17–20 let, popřípadě mnohem déle. Zacharová (2012) uvádí totožné rozhraní, avšak s tím rozdílem, že podrobněji popisuje tuto etapu u obou pohlaví, a to u dívek 15–22 let a u chlapců 16–22 let. Oproti tomu Šimčíková-Čížková (2008) vymezuje adolescenci od 17 do 24 let a dodává, že se nedá přesně stanovit horní věková hranice, protože ji může ovlivnit celá řada skutečností. V současné době se posouvá například kvůli vysokoškolskému studiu k věku 25–26 let.

Termín adolescence pochází z latinského slovesa *adolescere*, což v překladu znamená dospívat (Macek, 2003). Dle Řičana (2014, s. 191) termín adolescence vystihuje následující přirovnání „*Kdyby bohové měli určitý věk, bylo by Venuši sedmnáct let a Apollonovi dvacet. V této době je člověk nejkrásnější, tělesně i duševně nejsvěžejší, nejdychtivější a nejbystřejší*“.

O vývojových změnách v adolescenci pojednává mnoho psychologických koncepcí, ale i zde se nachází nejednotné teorie, které si následovně uvedeme (Frömel, Kudláček, 2012). Šmahaj (2014) o tomto období tvrdí, že dochází k podstatným změnám ve vývoji, a to v oblastech biologických, kognitivních, emočních a v oblastech socializace a rozvoje schopností, dovedností a zájmů (Šmahaj, 2014). Oproti tomu (Zacharová, 2012) hovoří o adolescenci jako o období, které má hlavně psychosociální charakter, protože klíčové biologické změny proběhly už v pubertě. Avšak Vágnerová (2012) upozorňuje na biologické změny, protože díky nimž dochází k pohlavnímu dozrávání a nástupu sexuality. V další části práce se budeme zabývat sexuálním, citovým a sociálním vývojem v návaznosti na naše výzkumné šetření.

4.1 Psychologický vývoj žáka střední školy

Je patrné z uvedeného věkového ohraničení, že autoři nejsou jednotní v názorech v tom, kdy dospívání a adolescence začíná a kdy končí. A to samé platí o vývojových změnách v tomto období. V průběhu adolescence se děje spousta vývojových změn, jež jsme

si některé popsali výše, ale pro naši práci bude stěžejní si charakterizovat toto období především z hlediska citového, sociálního a sexuálního rozvoje.

Klíčovým vývojovým úkolem v období adolescence je vytvoření **identity** (Šimčíková-Čížková, 2008). Během procesu vytváření vlastní totožnosti dochází k introspekci a sebereflexi, tudíž k poznávání sebe sama (Sobotková, 2014). Tím pádem postupem času si adolescent tvoří vlastní hodnoty, respektuje normy společnosti, stává se z něj osobnost, která má charakteristické chování, myšlení, emoce. Pomalu směřuje k nezávislosti na rodičích a k samostatnému fungování ve světě (Šimčíková-Čížková, 2008). Tento proces probíhá v různých sférách života jako je například rodina, škola, vrstevnická skupina atd. (Sobotková, 2014).

Mezi další podstatné vývojové úkoly patří **odpoutání se od rodiny** (Zacharová, 2012). A zároveň dochází k **navazování nových vrstevnických vztahů** u obou pohlaví. V tomto období je rodina chápána jako zdroj pro citovou jistotu a bezpečí (Langmeier, Krejčířová, 2006). Vztahy s rodiči se zklidňují a stabilizují a jejich vztah bývá spíše partnerský a stávají se rádci při volbě budoucího povolání nebo výběru vysoké školy (Zacharová, 2012).

V adolescenci mají obrovský význam, jak jsme se již zmínili, **vrstevnické vztahy**, ze kterých mohou vznikat první partnerské dvojice (Thorová, 2015). Součástí těchto vztahů je i **sexualita**. První pohlavní styk je podstatným milníkem v životě adolescenta, jak ze strany biologické, tak psychosociální. A můžeme říct, že to je symbol přechodu do dospělosti. Většinou jedinci první pohlavní poměr mají mezi 17. a 18. rokem života (Vágnerová, 2012). Tyto **první lásky** bývají nestálé, bláznivé, vyznačují se experimentací s **erotickou vášní a vlastní sexualitou**, která je často spojována s promiskuitou, což je znak nezralosti adolescenta (Thorová, 2015). Tomuto období se říká tzv. **heterosexuální polygamní fáze**. Většinou o hodně později nastupuje **etapa zamilovanosti**, ve které se vztah adolescenta k druhému ustanovuje a může vyústit v hluboké porozumění a oddanost. Tento vztah může přejít až k uzavření trvalého manželského svazku a založení vlastní rodiny. Zpravidla k této fázi dochází na konci adolescence nebo až na počátku dospělosti (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Na období adolescence mají podstatný vliv nejen biologické a psychologické změny, ale i změny v oblasti **emocí a citového prožívání**. Usměrnování emocí je významným a současně nejriskantnějším mezníkem vývoje, protože adolescenti prožívají nové city, emoce a zážitky mnohem intenzivněji než kdykoliv předtím (Poláčková-Šolcová, 2018). Velké riziko je hlavně v tom, že citové stavy se nedají předvídat a v mnoha případech je ani nemožou

ovlivnit (Frömel, Kudláček, 2012). Vágnerová (2012) vysvětluje toto chování tím, že je ovlivněno **dozráváním limbického systému**, který je centrem emočního prožívání. Právě limbický systém způsobuje tendenci reagovat emocionálně. Typickým příkladem nezvládnutých emocí bývá pláč, který se často střídá se záchvaty smíchu.

Vágnerová (2012) upozorňuje, že v tomto období se zvyšuje **tendence experimentovat s rizikem**. Adolescentům chybí dostatek zkušenosti a náhled na jejich zranitelnost. Mají pocit, že ví vše nejlépe, ale nejsou schopni domyslet případné následky svého chování např. při odeslání či sdílení svých osobních údajů nebo intimních materiálů. Neuvědomují si, že nad zaslanými dokumenty v online světě ztrácí jednou pro vždy kontrolu, protože je téměř nereálné je z něj odstranit (Šmahaj, 2014). V následující části práce se budeme podrobněji zabývat těmito riziky v online prostředí vzhledem k adolescenci.

4.2 Adolescenti a jejich vztah k rizikovým komunikačním jevům

V současné době díky novým technologiím dostala komunikace a vztahy mezi adolescenty nový rozměr a to **virtuální**. Aktivita na internetu se staly jejich každodenní součástí společenského života (Thorová, 2015). Kukla (2016) upozorňuje, že v současnosti dochází k obrovskému nárůstu uživatelů, jimiž jsou také adolescenti, kteří tráví na internetu i několik hodin denně. V tomto období mají adolescenti největší potřebu sociálních kontaktů. Považují za nutné mít nejmodernější typy digitálních zařízení a také chtějí být součástí sociálních sítí. Jak jsme se již zmínili, tak jejich hlavním vývojovým úkolem je vytvořit si stabilní **identitu** (Šmahaj, 2014). Během procesu vytváření identity adolescenti navštěvují fóra pro dospívající (teen fóra, specializovaná teen gay fóra, česká komunita Pubertáci atd.). Tyto virtuální místnosti dovolují výměnu názorů se zachovanou identitou, ale umožňují také experimentovat s částečnou nebo úplně změněnou identitou (Thorová, 2015). Z důvodu „neviditelnosti“ na různých virtuálních skupinách si mylně mladí lidé myslí, že internet je bezpečné místo, kde mohou prozkoumávat svoji online identitu, ale neuvědomují si, že se mohou stát kdykoliv obětí (Šmahaj, 2014).

Další riziko spatřujeme v tom, že adolescenti si stále častěji hledají **nové kamarády nebo známosti** ve virtuálním prostředí. Toto seznamování preferují, protože je zadarmo, anonymní a je vhodné i pro stydlivější osoby (Kukla, 2016). A právě **anonymita** internetu má velký podíl na obrušování hran slušného chování a dochází k daleko otevřenější a uvolněnější komunikaci. Tato komunikace probíhá naprosto bez jakýchkoliv zábran a adolescent je schopný o sobě sdílet osobní údaje či intimní materiály (Křmářová, 2012). A v případě, že narazí na agresora, tak snadno mohou podlehnout jeho vlivu (Kukla, 2016).

Na jedné straně kyberprostor může pomáhat k osobnímu růstu (studium, zájmy atd.) a nabízet emoční oporu, ale na druhé straně může být jeho vliv až destruktivní, protože adolescenti zapomínají na **virtuální hrozby** v podobě **sextingu**, kyberšikany či kybegroomingu atd. Hlavně adolescenti se díky své naivitě a dychtivosti po seznamování mohou stát **oběťmi sexuálního obtěžování**. Na sociálních sítích se mohou také setkat s dehonestujícími komentáři, obrázky či videi, které dokážou zranitelnou identitu mladého člověka zásadně narušit (Thorová, 2014).

V této předposlední kapitole jsme se věnovali vývojovým změnám v období adolescence. Popsali jsme si základní informace vztahující se k tomuto období a porovnali jsme věkové ohraničení dospívání a adolescence v pojetí různých autorů. Poté jsme charakterizovali toto období především z hlediska citového, sociálního a sexuálního vývoje, protože zmíněné oblasti úzce souvisí s rizikovým chováním. V závěru kapitoly jsme si uvedli informace o rizicích v online prostředí vzhledem k adolescenci. Následující a zároveň poslední kapitola teoretické části se bude zabývat prevencí, kterou považujeme za stěžejní oblast v této problematice.

5 Preventivní opatření rizikového chování

Jak už víme, tak v online prostředí se nachází velké množství nástrah a rizik, která mohou závažně poznamenat adolescenta na celý život. Z tohoto důvodu se budeme v poslední kapitole teoretické části zabývat prevencí, která je vzhledem k těmto skutečnostem pro naši práci stěžejní, protože včasné a účinné preventivní opatření vede ke snížení výskytů rizikového chování. Je nutné podotknout, že tato část navazuje na první kapitolu o rizikovém chování, kde jsme se zabývali jeho specifickými formami, na které je zaměřená již zmíněná oblast prevence.

Dle výkladového slovníku základních pojmů školské prevence rizikového chování Miovský a kol. (2015, s. 143) pojmem **prevence** označují „*Všechna opatření směřující k předcházení a minimalizování jevů spojených s rizikovým chováním a jeho důsledků. Jedná se zejména o předcházení a minimalizaci různých souvisejících poruch a onemocnění, poškození, úrazů atd. a dále pak samotných projevů rozmanitých typů rizikového chování, které ohrožuje společnost a jedince v ní*“. Prevenci členíme do tří stupňů, a to na **primární**, **sekundární** a **terciální** prevenci. (Martanová, 2014). Přičemž s naší prací souvisí **primární prevence**, kterou rozumíme „*jakýkoliv typ výchovných, vzdělávacích, zdravotních, sociálních či jiných intervencí směřujících k předcházení výskytu rizikového chování, zamezujících jeho další progresi, zmírňujících již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhajících řešit jeho důsledky*“ (MŠMT, 2019–2027, s. 5). Jak jsme si již uvedli, tak s tematikou naší práce souvisí primární prevence, které budeme dále věnovat pozornost.

V naší diplomové práci se soustředíme na oblast školství, ve kterém pedagogičti pracovníci používají termín rizikové chování, a proto budeme vycházet ze členění, které ve svých dokumentech používá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), kteří primární prevenci dělí na **nespecifickou** a **specifickou** (MŠMT, 2010).

Do první uvedené **nespecifické prevence** patří všechny aktivity, které se neváží ke konkrétnímu druhu rizikového chování, ale pomáhají snižovat rizika podporováním zdravého životního stylu a přisvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného užívání volného času. Jsou to například zájmové, sportovní, volnočasové aktivity a jiné. Tyto činnosti jedince dovedají k dodržování společensky uznávaných pravidel, zdravému vývoji osobnosti a odpovědnosti za své jednání (MŠMT, 2019–2027).

Tematika naší práce se řadí do **specifické primární prevence**, která se přímo zaměřuje na výskyt jednotlivých forem rizikového chování (Miovský a kol., 2015). Specifická primární prevence se člení do dalších třech úrovní, a to na **všeobecnou**, **selektivní**

a **indikovanou primární prevencí**. Přičemž **všeobecná primární prevence** je zaměřena na běžnou populaci adolescentů, kteří nejsou rozčleněni na méně či více rizikové skupiny. Program této prevence cílí na větší počet osob, třeba na školní třídu a bere v úvahu například věkové složení (Martanová, 2014). Dalším stupněm je **selektivní primární prevence**, jež se orientuje na ohrožené skupiny osob, u kterých jsou přítomné rizikové faktory, které podmiňují vznik rizikového chování (MŠMT, 2019–2027). Poslední třetí úroveň je **indikovaná primární prevence**, která je určena pro jednotlivce či skupiny, u kterých byl zaznamenaný větší výskyt rizikových vlivů (MŠMT, 2010).

Prevence rizikového chování tvoří soubor rozmanitých přístupů, které jsou zahrnuty v několika rezortních koncepcích. Z tohoto důvodu není znatelná hranice mezi tím, co vše patří pod **školní prevenci**, zdravotnickou prevenci či prevenci kriminality. Tyto uvedené prevence se navzájem doplňují a v mnohých případech i překrývají (Miovský a kol., 2015). Jelikož se naše práce zabývá žáky středních škol, tak se v následující části budeme zabývat primární prevencí ve školním prostředí.

5.1 Primární prevence rizikového chování na úrovni školy

Základní a střední škola je spolu s rodinou nejvýznamnějším místem, které se podílí na přípravě adolescentova budoucího života. Ve školním prostředí tráví značnou část svého života, a proto má v primární prevenci klíčovou roli. **Školskou primární prevenci rizikového chování** označujeme „*Soubor přístupů, metod a intervencí, které jsou koncepčně rozvíjeny a garantovány v rámci sektoru školství a jejichž společným jmenovatelem je rezortní legislativní rámeček Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Cílovou skupinu zde primárně tvoří děti, mládež a mladí dospělí*“ (Miovský a kol., 2015, s. 100).

V České republice MŠMT spolupracuje s rezorty ve dvou stupních, a to v **horizontální** a **vertikální**. Ve **vertikální úrovni** na nejvyšším žebříčku je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které metodicky vede a koordinuje oblast školských koordinátorů, mezi které řadíme krajský školský koordinátor prevence (pracovníci krajských úřadů), metodiky prevence (pracovníci pedagogicko-psychologických poraden) a školní metodiky prevence (pedagogové ve školách a školských zařízeních). **Horizontální úroveň** se týká spolupráce MŠMT s jednotlivými věcně příslušnými rezorty například Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo dopravy a ústředními orgány státní správy (MŠMT, 2019–2027).

Dokumenty související se školskou primární prevencí

Jedním z klíčových nástrojů školské prevence je **Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027**. Hlavním cílem této strategie je „*prostřednictvím efektivního systému primární prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže a minimalizovat jeho vznik*“ (MŠMT, 2019–2027, s. 9). V návaznosti na hlavní cíl a jeho naplnění bylo definováno šest hlavních pilířů politiky primární prevence a to: systém, koordinace, legislativa, vzdělávání, financování a monitoring, hodnocení, výzkum (MŠMT, 2019–2027).

Dalším stěžejním prostředkem je **Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010–28**, ve kterém nalezneme základní terminologii v rámci prevence, popis jednotlivých institucí a úlohy pedagogického pracovníka v systému prevence, definici Minimálního preventivního programu a také doporučené postupy pro školy a školská zařízení při výskytu jednotlivých forem rizikového chování u dětí a mládeže (MŠMT, 2010).

Dalším podstatným nástrojem školní prevence je již zmíněný **Minimální preventivní program**, ten vede adolescenty ke zdravému životnímu stylu, dále se zaměřuje na jejich osobnostní sociální rozvoj a rozvoji jejich komunikativních dovedností. Je povinně zpracován školou na jeden školní rok metodikem prevence a podléhá České školní inspekci (Čech, 2020).

Posledním stěžejním dokumentem, který si zde uvedeme je **Školní preventivní program**, který je dlouhodobým preventivním program pro školy, jež je součástí školního vzdělávacího programu vycházejícího z daného rámcového vzdělávacího programu. Podporuje zdravý životní styl a je zdrojem podnětů pro realizaci minimálního preventivního programu (Kopecký a kol., 2015).

Realizátoři školské primární prevence

Za stěžejní považujeme si vymezit, jakou úlohu v primární prevenci plní námi vybraní realizátoři v rámci škol.

Ředitel školy je odpovědný za preventivní strategii školy a Minimální preventivní program. Hlavním jeho úkolem v rámci prevence je podpora vytvářet a realizovat program, umožnit potřebný prostor pro školní prevenci a poskytnout vhodné podmínky pro práci školního metodika prevence (Čech, 2020).

Školní metodik prevence má vymezeny standardní činnosti ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. Školní metodik prevence zejména reflektuje na varovné signály, které jsou spojené s výskytem rizikového chování, a poskytuje poradenskou činnost. Také vytváří školní preventivní program a minimální preventivní program. Metodicky vede pedagogické pracovníky školy v oblasti prevence rizikového chování. A koordinuje spolupráci s orgány státní správy a samosprávy, které se taky zaměřují na problematiku rizikového chování (MŠMT, 2013).

Třídní učitel má hlavní úlohu při naplňování Minimálního preventivního programu, protože je schopen díky znalosti své třídy program směřovat cíleně s ohledem na její specifickou a tím pádem snadněji dokáže zachytit alarmující signály. Bývá často v kontaktu se školním metodikem prevence (Čech, 2020).

Školní psycholog/školní speciální pedagog jsou pracovníci, kteří na školách poskytují poradenství v oblasti pedagogicko-psychologické. Na jedné straně se školní psychologové snaží o vytváření včasné identifikace žáků s výukovými obtížemi či s příznaky rizikového chování. A na druhé straně školní psychologové/školní speciální pedagogové podporují učitele v práci s problematickými žáky (Miovský a kol., 2015).

Dalšími pracovníky, kteří zajišťují preventivní opatření, jsou například výchovní poradci, učitelé etické výchovy a učitelé základu společenských věd apod. Pro efektivní prevenci škola spolupracuje s dalšími odbornými institucemi, kterými například jsou pedagogicko-psychologická poradna (PPP), speciálně pedagogické centrum (SPC), středisko výchovné péče (SVP), Orgán sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) (Hutyrová, Růžička, Spěváček 2013). Jedlička (2015) dodává, že by škola měla také spolupracovat se zřizovatelem školy, zdravotníky a Policií ČR.

5.2 Primární prevence rizikového chování na úrovni rodiny

Velkou úlohu na úrovni primární prevence spolu se školou má rodina, protože s žáky přichází převážně každý denně do styku a tím pádem tak přejímají jejich vzorce chování, návyky, názory atd. Důležitá je také důvěra mezi rodičem a dospívajícím, zájem o něj, jeho koníčky a kamarády i v online světě, aktivní a kvalitní komunikace, všechny tyto faktory mají stěžejní roli. Tato předposlední podkapitola se bude zabývat právě prevencí v prostředí rodiny.

Výchova dospívajícího by měla aktivně reagovat na aktuální situaci, kdy děti už v nízkém věku používají informační a komunikační technologie, které často zaplňují

značnou část jejich volného času. Na tento fakt reaguje výchovný koncept tzv. **digitální rodičovství**, dle kterého rodiče aktivně podporují rozvoj informační a komunikační gramotnosti svého dítěte, společně s dalšími dovednostmi, kterými hlavně jsou sociální rozvoj, kritické myšlení či mediální gramotnost apod. V digitálním rodičovství se klade velký důraz na bezpečné používání ICT. V rámci tohoto výchovného konceptu je potřeba zmínit, že děti 21. století jsou označovány jako Generace Z (rovněž Generace Z či Děti 3.0), která ICT vnímá jako běžnou a nezbytnou součást svého života. Internetové služby začínají využívat už ve věku 2–3 let a mezi jejich první aktivity patří hraní jednoduchých her nebo sledování pohádek (Kopecký, 2015).

Bohužel v současné době je stále mnoho rodičů, kteří nemají dostatečné znalosti v této oblasti, a proto neznají veškerá rizika, která s sebou přináší online prostředí. Dospívající často mají vyšší IT znalosti a dovednosti než jejich rodiče, což veškeré preventivní působení komplikuje. Rodiče by měli využít strategie „začít spolu“, tj. nechat se od své ratolesti poučit, například jak funguje Facebook atd. Potomek to ocení, že je vnímán rodiči jako zdroj informací a rodiče zase získají informace o tom, co vše jejich dítě umí, s kým komunikuje a jaké služby využívá. Jak jsme se již zmínili, tak klíčové je, aby rodiče se zajímali o své potomky, aktivně s nimi komunikovali a měli přehled o tom, co na počítači dělají (Kopecký, 2015).

5.3 Organizace realizující prevenci

S rozvojem informačních a komunikačních technologií a jejich snadné dostupnosti roste i počet výskytu rizikového chování v online prostředí. S touto skutečností souvisí vzrůstající počet projektů, organizací, které se zaměřují na prevenci v této oblasti. Tyto preventivní informační portály nabízí rady nejen pro školy, rodiče, ale také pro samotné adolescenty. Vzhledem k tomu, že v českém internetovém prostředí je těchto organizací nespočet, tak představíme pouze ty nejznámější.

E-Bezpečí

Projekt E-Bezpečí je realizován Centrem prevence rizikového chování virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Je to celorepublikový certifikovaný projekt zabývající se **prevencí, vzděláváním, výzkumem, intervencí a osvětou** související s rizikovým chováním v prostředí internetu. Zaměřuje se například na tyto fenomény: kyberšikana, sexting, kybegrooming, kyberstalking, rizika sociálních sítí, online závislosti, zneužití osobních údajů v prostředí elektronických medií atd. (E-Bezpečí, 2020).

Základní činností projektu jsou vzdělávací akce nejen pro žáky, ale pro nejrůznější cílové skupiny (učitelé, rodiče, manažery prevence kriminality, vychovatelé apod.). Mimo tyto vzdělávací akce uskutečňuje celorepubliková výzkumná šetření, vykonává online poradnu, snaží se popularizovat bezpečné chování v prostředí internetu a realizuje mnoho dalších činností. Projekt E-Bezpečí je podporován MVČR, MŠMT a Policií ČR. A je velmi podstatným činitelem v oblasti prevence online kriminality (E-Bezpečí, 2020).

Bezpečný internet

Zakládajícími partnery projektu Bezpečný internet jsou Česká spořitelna, Microsoft a Seznam.cz. Projekt vznikl za účelem představit četná rizika související s užíváním internetu a také na způsob, jak se jim efektivně bránit. Projekt je zaměřený na různorodé cílové skupiny, kterými jsou začínající a pokročilí uživatelé internetu, rodiče, děti a školy. Například dětským uživatelům jsou poskytnuty komiksové příběhy, ve kterých se hravou formou seznámí s bezpečným užíváním internetu. Rodiče zde mohou nalézt návod, jak v počítači svým potomkům odfiltrovat nevhodný obsah (Bezpecnyinternet.cz, 2020).

Národní centrum bezpečnějšího internetu (NCBI)

NCBI se zaměřuje na osvětu a zvýšení bezpečnějšího užívání ITC a vzdělávání v této oblasti. Uskutečňuje mnoho národních a mezinárodních projektů. V současné době realizují projekt **eSafety Label+**, který se zabývá podporou bezpečnějšího školního IT prostředí. A dodělávají projekt **DS4Y**, který poskytuje kurz digitálních dovedností pro pracovníky s mládeží ze znevýhodněných skupin (NCBI.cz, 2020).

Nebud' obět'

Nebud' obět' prostřednictvím preventivní osvěty a rozmanitých projektů a akcí se snaží děti chránit před riziky online světa a moderních komunikačních technologií. Rovněž pomocí přednášek a školení usiluje oslovovat sekundární cílovou skupinu, která představuje rodiče, učitele, vedoucí pracovníků školství, úředníky školských odborů na úrovni města Ostravy a Moravskoslezského kraje, knihovníky Knihovny města Ostravy. K dalším činnostem spolku patří například realizace projektů, mediální kampaně, projektové dny na ZŠ, tvorba komiksů atd. (Nebud' obět'.cz, 2020).

Kraje pro bezpečný internet

Projekt vznikl z iniciativy Asociace krajů ČR, které se snaží zvýšit informovanost o nebezpečí internetu, možnostech prevence a pomoci. V rámci tohoto projektu vznikly e-learningové kurzy, videospoty a vědomostní soutěžní kvízy zaměřené na různorodou

věkovou skupinu (děti a studenty, rodiče, sociální pracovníky, policisty, učitele), které vzdělávají v různých oblastech internetové bezpečnosti. Kurz pro učitele například nabízí tyto vzdělávací lekce: sociální sítě a děti, chytrý mobil, kyberšikana, kybergrooming, sexting a online pornografie, bezpečná hesla a ochrana účtů, nástroje online a jejich použití ve třídě atd. (Kpbi.cz, 2020).

Sexting.cz

Je to webová stránka, která se přímo zaměřuje na problematiku sextingu, která je náplní naší diplomové práce. Na stránkách můžeme nalézt základní osvětu o sextingu, kazuistiky v rámci České republiky i zahraničí, jeho právní úpravu a odkazy na stránky, kde hledat pomoc (Sexting.cz, 2020).

V této páté a zároveň poslední kapitole teoretické části jsme uvedli různá preventivní opatření a přesvědčili jsme se, že plní klíčovou funkci při výchově a vzdělávání mládeže. Je nutné podotknout, aby výše uvedená preventivní opatření byla účinná, tak je potřeba vzájemná spolupráce mezi státem, učiteli, rodiči, policií, spolužáky, kamarády atd. Dále bude následovat druhá část naší diplomové práce, a to část praktická, která začíná pohledem na zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky

Před samotným zahájením našeho výzkumného šetření se seznámíme s vybranými dosavadními výzkumy, které se uskutečnily v zahraničí a České republice, uvedeme je chronologicky od nejstarších po nejnovější. Již v teoretické části jsme odhalili, že se jedná o velmi nebezpečný jev, který s sebou může přinést i tragické následky. Na základě výzkumných šetření lze lépe pochopit tento fenomén a poté můžeme zvolit aktuálnější, účinnější prevenci a jeho případnou strategii řešení. Tím by se měla minimalizovat možnost vzniku a dopadů sextingu.

Výzkumná šetření prevalence sextingu prakticky probíhají od roku 2008, a to **po celém světě**, jako je Kanada, Spojené státy americké, Austrálie, Velká Británie, Itálie, Německo, Čína, ale také Jižní Amerika (Peru), Afrika (Nigérie) nebo Česká a Slovenská republika (Szotkowski a kol., 2020). Na území České republiky jsou tyto výzkumy realizované především díky projektu E-Bezpečí (Kopecký, Krejčí, 2009–2010). A také nesmíme opomenout, že stále stoupá zkoumání sextingu v souvislosti s vysokoškolskými kvalifikačními pracemi (Vysokoškolské kvalifikační práce, 2020). Viz blíže v druhé polovině této kapitoly.

Předmětem těchto výzkumů je například čestnost přijímání/odesílání intimních materiálů, výskyt četností pohlaví, věku a motivy vedoucí k jeho realizaci. Dále se zjišťuje, kterých platform se při něm využívá. Rovněž se zabývají riziky, která s sebou provozování sextingu přináší a také případnými následky atd. (Szotkowski a kol., 2020).

Jedním z prvních a klíčových výzkumů, které zahájilo zkoumání prevalence sextingu, se uskutečnilo v roce 2008 ve Spojených státech amerických (USA). Tento výzkum realizovala nezisková organizace The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy a nese název **Sex and Tech Survey**. Výzkumné šetření se zaměřilo na dvě věkové kategorie respondentů, a to na teenagery (653 ve věku 13–19 let) a mladé dospělé (627 ve věku 20–26 let) a jeho účelem bylo odhalit četnost dotazovaných, kteří odeslali či zveřejnili intimně laděný materiál. Výzkum prokázal, že **19 %** teenagerů (13–19 let) odeslalo nebo zveřejnilo svou vlastní obnaženou fotografií či video jiným osobám a **38 %** z nich odeslalo zprávu se sexuálním obsahem jiným osobám, přičemž v druhé kategorii mladých dospělých (20–26 let) se čísla zřetelně zvýšila. V této kategorii mladých dospělých (20–26 let) odeslalo vlastní obnaženou fotografií či video **32 %** a **58 %** odeslalo sugestivní

sextingovou zprávu. Další zajímavé výsledky sledovaly motivaci k provozování sextingových aktivit u teenagerů (13–19 let) a bylo zjištěno, že **71 %** dívek a **67 %** chlapců odesílá své intimně laděné materiály partnerovi/partnerce, přičemž sexting berou jako součást jejich intimního vztahu, i když **75 %** z nich si uvědomují jeho rizika (The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy, 2008).

Další zajímavou prací je výzkum Deborah Gordon-Messer z roku 2012, popisující sextingové chování mladých dospělých ve Spojených státech amerických (USA). Výzkumným souborem bylo 3447 respondentů ve věku 18–24 let, přičemž bylo odhaleno, že **28 %**, z nichž odesílá/přijímá eroticky laděné materiály (Gordon-Messer, Bauermeister, Grodzinski, Zimmerman, 2012).

V roce 2016 nám přináší další výsledky italský výzkum uskutečněný vědeckými pracovníky z Sapienza University of Rome, do kterého se zapojilo 610 adolescentů ve věku 13–20 let, jež studovali na italských státních školách a univerzitách. Zjištěná data prokázala, že **77 %** dotazovaných přijalo intimní materiál, **55 %** jej odeslalo jiné osobě a **9 %** ho šířilo prostřednictvím sociálních sítí (Morelli, Bianchi, Baiocco, Pezzuti, Chirumbolo, 2016).

Za zmínku dále stojí průřezová studie sextingu z roku 2017, která byla realizovaná mimo Evropu, a to v Ibadanu v Nigérii. Studie se zúčastnilo 575 respondentů ve věku 14–24 let, z nichž **20 %** participantů odeslalo vlastní intimní materiál jiné osobě a **33 %** jej od jiné osoby obdrželo. Dále zjištěná data vypovídají o tom, že výskyt sextingu je u mladých dospělých i teenagerů z rozvojových zemí vyšší než u těch z vyspělých zemí jako například USA. A bylo zaznamenáno, že výskyt sextingu je u mužů vyšší než u žen (Olatunde, Balogun, 2017).

Nejnovější získaná data pocházejí z mezinárodní studie **EU Kids Online 2020**, která se zaměřuje na IT technologie (PC, tablet atd.), činnosti na internetu (používání internetových služeb/stránek) a možná rizika v online prostředí (sexting, kyberšikana atd.). Výzkumného šetření se zúčastnilo 19 evropských zemí, celkem se do něj zapojilo 25 101 respondentů ve věku 9–16 let, přičemž za Českou republiku to bylo 2 825 dětí. V rámci studie byly položené tři otázky týkající se sextingu a byly pokládány jenom starším dětem, a to ve věku 12–16 let. Z výsledků vyplynulo, že zprávu se sexuálním obsahem nejvíce dotazovaných obdrželo ve Švýcarsku, České republice, Německu, Španělsku, na Maltě, v Norsku, Rumunsku, Flandrech, Finsku a Srbsku, a to **25 %** až **39 %** dětí. Je alarmující, že respondenti z České republiky se umístili velmi vysoko v této statistice, a to konkrétně na druhém místě s **34 %** (**35 %** chlapců a **33 %** dívek). Nejnižší prevalence sextingu v této formě je v Estonsku, Chorvatsku, Itálii a na Slovensku, kde tyto zprávy dostává **10 %** a **méně** dětí.

Studie také poukázala na fakt, že s rostoucím věkem respondentů se zvyšuje výskyt sextingu, tudíž sexuálně laděnou zprávu obdrželo v České republice **25 %** dětí ve věku 12–14 let a dokonce **50 %** dospívajících ve věku 14–16 let (Šmahel, Macháčková, Mascheroni, Dědková, Staksrud, Ólafsson, Livingstone, Hasebrink, 2020).

Jak jsme se již zmínili výše, tak druhá polovina této kapitoly bude věnovaná výzkumům na území České republiky. Je nutné podotknout, že v České republice se už od roku 2009 zejména díky **projektu E-Bezpečí** realizují výzkumy, jež zkoumají kromě sextingu další riziková chování v online prostředí (kyberšikana, kyberstalking, kybergrooming atd.) u žáků základních a středních škol. V rámci tohoto projektu vzniklo šetření pod názvem **Nebezpečí elektronické (později internetové) komunikace**, které má za sebou už pět ročníků. Tyto zmíněné výzkumy se budeme snažit porovnat v rámci vývoje sextingu (Kopecký, Krejčí, 2009–2010).

První ročník tohoto šetření se jmenuje **Nebezpečí internetové komunikace** a je považované za první, které zkoumalo prevalenci sextingu na našem území. V období od 1. září do 30. listopadu 2009 se uskutečnil sběr dat. Do výzkumu se zapojilo celkem 1 925 respondentů ze základních a středních škol, z nichž **10,1 %** odeslalo svojí vlastní intimně laděnou fotografii, přestože **73,3 %** dotazovaných považuje takové chování za nebezpečné (Kopecký, Krejčí, 2009–2010).

Celkový počet respondentů ve výzkumném šetření **Nebezpečí internetové komunikace II.** čítal 12 533 participantů ze základních a středních škol. Sběr dat se realizoval od 1. listopadu do 30. prosince 2010. Z výzkumného vzorku **10,44 %** dotazovaných odeslalo jiné osobě svou vlastní intimně laděnou fotografii či video, ačkoliv **71,18 %** dětí sexting vnímalo jako rizikový. Dále bylo zjištěno, že tyto výsledky jsou srovnatelné s hodnotami získanými z minulého výzkumu z roku 2009 (Kopecký, Krejčí 2010–2011).

V období od 1. listopadu do 31. prosince 2011 se realizoval sběr dat do výzkumu s názvem **Nebezpečí internetové komunikace III.** Šetření se zúčastnilo 10 830 dětí ze základních a středních škol. Zjištěná data vypovídají o tom, že **9,7 %** dotazovaných (**54,37 %** dívek a **45,63 %** chlapců) odeslalo vlastní obnaženou fotografii či video jiným osobám, i když **73,10 %** z nich tento fenomén pokládalo za riskantní. Když porovnáme výsledky šetření s rokem 2010, tak vidíme, že hodnoty jsou prakticky stejné, akorát mírně stoupla procenta u shledávání rizikivosti sextingu (Kopecký, Szotkowski, Krejčí 2012).

Čtvrtý výzkumu s názvem **Nebezpečí internetové komunikace IV.** uskutečněný od 1. listopadu 2012 do 31. ledna 2013, získal data od 21 372 probandů ve stejné věkové

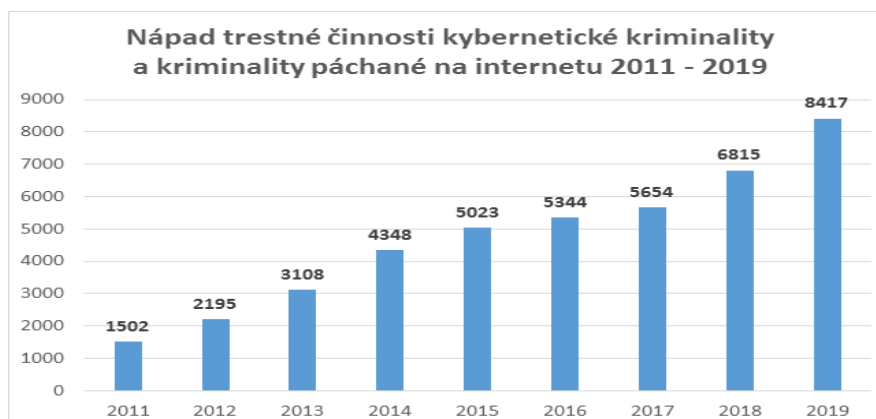
kategorii jako ročníky předchozí. Na základě zveřejněných výsledků jsme zjistili, že **8,99 %** respondentů odeslalo své vlastní sexuálně laděné materiály (fotografii či video) jiné osobě. Když se na zmíněné hodnoty podíváme z hlediska pohlaví, tak nám odhalil vyšší zastoupení dívek v realizaci sextingu, kdy sexuální materiály odeslalo **65,93 %** participantek oproti **34,07 %** chlapců. A **75, 32 %** dotazovaných si myslí, že tento jev je nebezpečný. Při hodnocení výsledků výzkumu spatřujeme, že oproti roku 2011 stoupl počet dívek, které odesílaly své vlastní intimně laděné materiály, cca o **12 %** a jako pozitivum vidíme, že klesl počet chlapců, kteří odeslali své vlastní intimně laděné materiály, a to také cca o **12 %** (Szotkowski, Kopecký, Krejčí 2013).

V roce 2014 byl realizován **Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu 2014** s nejvyšší četností respondentů, se kterou jsme v rámci těchto pěti ročníků šetření se setkali. Výzkumný vzorek činil 28 232 dětí ve věku 11–17 let. Z výzkumu vyplynulo, že **12,14 %** dětí (z toho **40 %** dívek a **60 %** chlapců) odeslalo někomu své vlastní sexuálně laděné materiály, ačkoliv **77,50 %** z nich považovalo takové jednání za riskantní. Dále bylo odhaleno, že oproti výzkumu z roku 2012 se rapidně zvýšil počet chlapců, kteří realizovali sexting cca o **26 %**, zatím co se o cca **26 %** snížil tento počet u dívek. Ostatní hodnoty zůstaly poměrně shodné s výsledky z minulého roku (E-bezpečí, 2014).

Za zmínku stojí celorepublikový výzkum s názvem **Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru 2017**, který plynule navazuje na výzkumy Nebezpečí internetové komunikace I–V., realizované týmem Centra PRVoK (E-Bezpečí). Do výzkumu se zapojilo celkem 4 878 dětí ve věku 8–17 let. Sběr dat probíhal od 1. března do 19. května 2017. Zjištěná data prokázala, že sexting byl u dětí poměrně dost rozšířený, protože jej provozovalo více než **15 %** dotazovaných. Výzkum také poukázal na fakt, že když se dítě dostalo do problémů související se sextingem, tak rodiče kontaktovalo jenom **38 %** a je alarmující, že **32,9 %** dětí o tom neřeklo nikomu. Sexting označilo za velice rizikový více než **74 %** dětí (Kopecký, Szotkowski, 2017).

Nesmíme opomenout **statistiku kybernetické kriminality za rok 2019**, protože rychlý vývoj ICT s sebou přináší společensky škodlivá chování a z tohoto důvodu je kybernetické kriminalitě věnovaná čím dál tím větší pozornost. Policie ČR od roku 2011 monitoruje počet trestných činů spáchaných v kyberprostoru, především v síti internet. Jak můžeme vidět v grafu, viz níže, tak v zaznamenaném období sledujeme trend setrvalého nárůstu kyberkriminality. Je nutné upozornit, že v roce 2019 Policie ČR zaznamenala celkem 469 případů, které byly spáchané prostřednictvím internetu na osoby do věku 18 let. Nejčastěji se jednalo o tyto trestné činy: ohrožování výchovy dítěte a sexuální nátlak, šíření

pornografie, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, nebezpečné pronásledování, vydírání (Policie.cz, 2020).

Graf 1: Nápad trestné činnosti kybernetické kriminality a kriminality páchané na internetu 2011–2019 (Policie.cz, 2020)

Nejaktuálnější výsledky nám poskytuje výzkum s názvem **Sexting u českých dětí** uskutečněný od 1. srpna 2018 do 1. srpna 2019, získal data od 5 675 účastníků ze základních a středních škol. Výzkum se například zaměřil na velmi podstatnou otázku, a to komu děti odesílají své vlastní intimní materiály a z jakého důvodu. Bylo odhaleno, že dotazovaní provozují zejména sexting v rámci partnerských vztahů – sexuálně laděné materiály častokrát vnímají jako „dárky“ **pro přítele/přítelkyni 39,74 %**. Také jsou často využívány při **flirtování 37,21 %**, ale i jako **odpověď na obdrženou „sexy“ fotografii, video či zprávu 36,88 %**. V menší míře tyto materiály probandi odesílají z **legace nebo nudy**, eventuálně z potřeby získat **ocenění** v online světě. Znepokojující je, že **6,7 % dětí provozujících sexting bylo k tomuto donuceno jinou osobou**, tedy nebyl odeslán jejich intimní materiál zcela dobrovolně (Szotkowski a kol., 2020).

Další důležitou otázkou, jak jsme již zmínili výše, je komu děti odesílají své intimní materiály. Na základě zveřejněných dat jsme zjistili, že respondenti nejčastěji odesílají své intimně laděné materiály **současnému příteli/přítelkyni 47,86 %**, či bývalému **příteli/přítelkyni 36,88 %**. Velice alarmujícím zjištěním je vysoké procento odesílání intimních materiálů člověku (**chlapci/dívce**), který se **dotazovým líbil a chtěli s ním chodit 22,83 %**, případně **krátké známosti 14,82 %**, či dokonce **člověku (chlapci/dívce), kterého znali pouze z online prostředí 13,5 %**. Zmíněné položky tohoto výzkumného šetření byly inspirací pro náš vlastní výzkumný nástroj viz blíže v podkapitole 7.3 (Szotkowski a kol., 2020).

Jak jsme již uvedli výše, tak na téma sexting byla zpracovaná celá řada vysokoškolských kvalifikačních prací. My jsme si vybrali diplomovou práci z roku

2020 od Zdenky Karafiátové, studentky Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Práce nese název **Sexting v populaci adolescentních jedinců**. Pro svůj výzkum si zvolila metodu dotazníkového šetření, kdy předmětem jejího zájmu byli studenti gymnázia, střední odborné školy a středního odborného učiliště. Do výzkumu se zapojilo celkem 204 respondentů z 1. a 4. ročníku střední školy, z nichž odeslalo vlastní intimní materiál či video **48,5 %** adolescentů (z toho **35,4 %** studentů 1. ročníku a **54,7 %** studentů z 4. ročníku), ačkoliv **96,3 %** studentů 1. ročníků a **94,3 %** studentů 4. ročníku SŠ s rizikovostí sextingu souhlasilo. Co se týče pohlaví, tak v drtivé většině se jednalo o dívky **85, 9 %**. S obdržením intimně laděného materiálu má zkušenost **69,5 %** respondentů 1. ročníku a **83,6 %** studentů 4. ročníku střední školy (Karafiátová, 2020).

Tato šestá kapitola se zabývala fenoménem sextingu v závislosti na jeho dosavadním zkoumání z pohledu zahraničních i českých autorů. V rámci této kapitoly jsme se soustředili zejména na ty údaje, které i my použijeme do našeho výzkumného nástroje, proto abychom mohli s nimi v deváté kapitole diskutovat a porovnávat s našimi hodnotami. Následující kapitola se bude věnovat námi zhotovenému výzkumnému šetření, které bude sledovat aktuální stav sextingu u vybraných žáků středních škol ve městě Prostějov.

7 Charakteristika výzkumného šetření

V přechodí šesté kapitole jsme se věnovali vybraným výzkumům sextingu, jenž nám přibližně odhalily dosavadní stav zkoumané problematiky, a proto se nyní můžeme zaměřit na charakteristiku našeho vlastního výzkumného šetření. Tato sedmá kapitola je rozdělena do několika podkapitol. V první podkapitole si formulujeme výzkumné cíle a otázky, které se dělí na deskriptivní (popisné) a relační (vztahové), na ně navazují stanovené hypotézy. V následující podkapitole charakterizujeme výzkumný vzorek našeho výzkumného šetření a jeho specifika výběru. Ve třetí a zároveň poslední podkapitole se zabýváme metodou sběru dat do našeho výzkumného šetření.

7.1 Cíle, otázky a hypotézy výzkumného šetření

Dříve než se budeme zabývat samotnou realizací našeho výzkumného šetření, tak je potřeba si stanovit cíle naší diplomové práce. Naše práce si klade za hlavní cíl **popsat sexting ve vztahu k žákům středních škol a zjistit prevalenci sextingových aktivit u vybraných žáků středních škol v okrese Prostějov**.

Jedním z dílčích cílů našeho výzkumného šetření je vyzkoumat, zda vybraní žáci středních škol odeslali někdy v minulosti někomu svou vlastní obnaženou fotografii či video v online prostředí. Rovněž chceme prokázat, zda vybraní žáci středních škol někdy v minulosti obdrželi cizí obnaženou fotografii či video v online prostředí. Dalším cílem je odhalit, zda vybraní žáci středních škol považují sextingové aktivity za nebezpečné a riskantní. Stěžejní oblastí v této problematice je preventivní opatření, a proto posledním dílčím cílem je prověřit, zda vybraní žáci středních škol absolvovali besedu zaměřenou na nebezpečí spojená s užíváním internetu.

Na základě výše uvedených cílů našeho výzkumného šetření jsme si formulovali výzkumné otázky. Gavora (2010) rozděluje tři základní typy výzkumných otázek, a to na deskriptivní (popisné), relační (vztahové) a kauzální. V rámci našeho výzkumného šetření jsme si stanovili **deset deskriptivních otázek**, které zjišťují a popisují situaci, stav nebo výskyt určitého jevu a **dvě relační (vztahové) otázky**, které uvádějí do vztahu jevy nebo činitele.

Deskriptivní (popisné) otázky výzkumného šetření:

- Jaké osobní údaje o sobě zveřejňují vybraní žáci středních škol v prostředí internetu?
- Jaká je četnost vybraných žáků středních škol, kteří odeslali svou vlastní obnaženou fotografii či video jiné osobě?
- Komu vybraní žáci středních škol odeslali svou vlastní obnaženou fotografii či video?
- Jaké důvody měli vybraní žáci středních škol k odeslání své vlastní obnažené fotografie či videa?
- Jaké internetové stránky/služby vybraní žáci středních škol využívají k odeslání své vlastní obnažené fotografie či videa?
- Jaké situace vybraní žáci středních škol zažili po odeslání své vlastní obnažené fotografie či videa?
- Komu by se vybraní žáci středních škol svěřili při zneužití jejich intimních materiálů?
- Jaká je četnost vybraných žáků středních škol, kteří obdrželi cizí obnaženou fotografii či video od jiné osoby?
- Jaké důvody sextingu uvedli vybraní žáci středních škol, kteří vystupovali v roli agresora?
- Jaká je četnost vybraných žáků středních škol, kteří absolvovali někdy v minulosti preventivní besedu zaměřenou na nebezpečí spojená s používáním internetu?

Relační (vztahové) otázky výzkumného šetření:

- Jaký je rozdíl ve výskytu sextingu u vybraných dívek a chlapců středních škol?
- Jaký je rozdíl mezi výskytem sextingu u vybraných žáků středních škol a typem studia?

Pro uvedené relační (vztahové) otázky byly formulované následující věcné hypotézy. Hypotéza uvádí do vztahu jevy nebo činitele a zkoumá, zda existuje mezi těmito jevy vztah a popřípadě jak je těsný (Emanovský, 2013).

Pro relační otázky byly formulovány **věcné hypotézy** v následujícím znění:

- 1) Výskyt sextingu u vybraných dívek a chlapců středních škol **je rozdílný**.
- 2) Ve výskytu sextingu u vybraných žáků středních škol a typem studia **je rozdíl**.

Abychom mohli tyto jednotlivé hypotézy ověřit (testovat) pomocí statistických metod, převedli jsme je na **statistické hypotézy**, a to na nulovou H_0 a alternativní hypotézu H_A . Tyto statistické hypotézy budou ověřeny v osmé kapitole, která bude věnovaná výsledkům našeho výzkumného šetření.

7.2 Výběr vzorku do výzkumného šetření

Klíčovou roli hraje pro naše výzkumné šetření výběr respondentů, proto je nezbytné si blíže specifikovat potřebné údaje o výzkumném vzorku.

Základní soubor Chráska (2016, s. 17) definuje jako „*všechny prvky (osoby, situace) patřící do skupiny, kterou zkoumáme*“. Tuto věkovou skupinu jsme si zvolili z důvodů, které uvádíme ve **čtvrté kapitole s názvem žák střední školy**. Nyní si připomeneme hlavní důvody výběru, kterými jsou, že v tomto období se zvyšuje tendence experimentovat s rizikem, adolescentovi chybí dostatek zkušeností a neuvědomuje si svoji zranitelnost. Rovněž díky své naivitě a dychtivosti po seznamování se může lehce stát obětí sextingu. Dalším důvodem, proč jsme se zaměřili na žáky středních škole je fakt, že jsme nenalezli mnoho výzkumů v rámci kvalifikačních prací, které se touto věkovou kategorií zabývají.

Základním souborem pro naše šetření jsou **všichni žáci středních škol z okresu Prostějov**. Výzkumné šetření proběhlo v roce 2021 a podle rejstříku škol a školských zařízení v tomto roce v okrese Prostějov bylo 17 středních škol (4 gymnázia, 10 střední odborných škol a 6 středních odborných učilišť) (Rejstříky.msmt.cz, 2021). Vzhledem k tomu, že jsme chtěli odhalit, zda má spojitost prevalence sextingu s typem studované SŠ, tak pro naše výzkumné šetření byli vybráni žáci z **gymnázia, střední odborné školy a středního odborného učiliště**. Snažili jsme se oslovit všechny střední školy na Prostějovsku, e-mailem jsme kontaktovali vedení všech uvedených škol a obeznámili jsme je s obsahem našeho výzkumného šetření, ale většina z nich bohužel odmítla se jej zúčastnit nebo nám vůbec neodpověděla. Do výběru jsme jen zařadili ty střední školy, co s výzkumným šetřením souhlasily. Na těchto školách poté vedení seznámilo pedagogiky se záměrem našeho výzkumného šetření, tito učitelé potom ve svých online hodinách sdíleli žákům odkaz na náš dotazník vytvořený prostřednictvím Google formuláře. Jakmile jej žáci vyplnili a odeslali, tak došlo k jeho zpracování a vyhodnocení.

Na základě oslovení základního souboru byl získán **výběrový soubor**, který charakterizujeme jako určitou část prvků vybranou ze základního souboru a daný základní soubor reprezentuje. Vzhledem k tomu, že záviselo pouze na rozhodnutí vedení střední školy, zda se žáci budou moci zapojit do našeho výzkumného šetření, tak tento druh výběru se označuje jako **záměrný**. V daném druhu výběru nerozhoduje náhoda, ale úsudek výzkumníka nebo samotné rozhodnutí respondenta. Konkrétně můžeme tento typ záměrného výběru označit jako **výběr anketní**, protože žáci středních škol měli možnost rozhodnout o tom, zda se do šetření zapojí či nikoliv (Chráska, 2016). Poněvadž jsme od většiny vedení středních škol nedostali žádnou odpověď o jejich účasti, tak není v našich silách určit přesný

počet škol a tříd, jež se na našem průzkumu podílely. Výzkumný vzorek celkem čítal 289 respondentů ze středních škol ve věku 15–23 let a 25 let.

7.3 Metoda sběru dat

Pro naši diplomovou práci je také klíčové si určit před samotnou realizací výzkumného šetření i metodu sběru dat, jež nám zajistí spolehlivé údaje.

Cílem naší práce bylo získat velké množství údajů od respondentů, které jsme uvedli v předcházející podkapitole, a proto jsme si zvolili **kvantitativně orientovaný výzkum**. Následně jsme se rozhodli pro velmi frekventovanou metodu pro získávání dat v pedagogickém výzkumu, kterou je **dotazník** (Chráska, 2016). Dotazník dle Chrásky (2007, s. 163) je „*soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně*“. Hlavní předností dotazníku je jeho ekonomičnost, rychlost a relativní nenáročnost sběru dat od vysokého počtu respondentů (Chráska, Kočvářová, 2014). Mezi nevýhody této metody řadíme, že dotazník nemusí odhalovat, jací dotazovaní ve skutečnosti jsou, ale pouze to, jak sami sebe vidí či by chtěli být vnímání (Emanovský, 2013).

Námi vytvořený výzkumný nástroj jsme si sestavili v návaznosti na cíle, otázky a hypotézy našeho výzkumného šetření. Dotazník obsahoval **tři části** – **první vstupní část**, která se skládala z hlavičky (název instituce, která zadává dotazník, motivace a jméno autora dotazníku), dále byly představené cíle dotazníku, zdůrazněn význam respondentových odpovědí a také jsme uvedli pokyny, jak jej správně vyplnit. **Druhá část** již tvořila vlastní dotazník (jednotlivé položky dotazníku). **Poslední částí** byl závěr dotazníku, který obsahoval poděkování respondentovi za spolupráci a ochotu na našem šetření (Emanovský, 2013).

Náš výzkumný nástroj celkem čítal **22 položek**, z nichž bylo **17 položek uzavřených**, **4 položky polouzavřené** a **1 položka otevřená**. Což znamená, že v **17 položkách** byly respondentům předkládány předem připravené odpovědi, ve **4 položkách** mohli kromě předem připravených odpovědí zvolit alternativu vyplnění individuální (jiné) odpovědi a **1 položka** nenavrhovala žákům žádné hotové odpovědi, ale byla určena k vyjádření se k danému předmětu, jenž byl v našem dotazníku věk (Chráska, 2016).

Chráska, Kočvářová (2014) dělí uzavřené položky do následujících typů, které je potřebné od sebe odlišovat. Náš výzkumný nástroj tvořily **3 výběrové polynomické položky**, kde dotazovaní volí z více než dvou možností, ale vybrat si mohou pouze jednu z nich. Také dotazník obsahoval **7 výběrových dichotomických položek**, pro které je charakteristické, že respondenti mohou pouze zvolit jednu ze dvou protikladných odpovědí

(např. ano – ne). Dále jsme v **7 výčtových položkách** respondentům nabízeli současně několik alternativ, které se navzájem nevylučují, tedy lze zvolit neomezený počet odpovědí.

Vybrané baterie položek našeho dotazníkového šetření, jež se zabývá fenoménem sextingu, jsou inspirované výzkumnými nástroji následujících výzkumů *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru* (Kopecký, Szotkowski, 2017) a *Sexting u českých dětí* (Szotkowski a kol., 2020). Uvedená šetření nám umožní to, že budeme moci v diskuzi porovnat jejich hodnoty s našimi získanými.

Vzhledem k tomu, že problematika sextingu je velice citlivé a choulostivé téma, tak byla zachována **anonymita** vybraných žáků. Cílem našeho šetření rozhodně nebyla znalost identity participantů, ale bylo potřebné se zaměřit na demografické údaje jako je pohlaví, věk, typ studia. Uvedené údaje bylo nutné znát pro naše výzkumné záměry, kterými bylo mimo jiné i ověřování (testování) stanovených hypotéz.

Celkový sběr dat do našeho výzkumného šetření probíhal od 1. března 2021 do 12. dubna 2021. Získané hodnoty byly následně rozříděné a statisticky vyhodnocené. Výsledky pro naši kvalifikační práci jsme statisticky zpracovali prostřednictvím programu MS Office Excel 2019. Pro ověřování (testování) hypotéz jsme zvolili test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku a test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku viz blíže v 8. kapitole. Nami vytvořené dotazníkové šetření je uvedené v seznamu příloh na konci této práce jako Příloha č. 1.

Časový harmonogram zpracování diplomové práce

Je nutné podotknout, že při psaní diplomové práce je důležité dodržovat určitý postup a časový harmonogram, protože je prakticky jakousi plánovanou skicou námi zamýšleného výzkumu. Z toho důvodu by mu měl student věnovat dostatečný čas a prostor, protože je podstatným vodítkem v průběhu realizace jeho výzkumného projektu (Bendová, 2011). A proto nyní pro přehlednost uvádíme informace o průběhu jednotlivých fází zpracování naší kvalifikační práce.

Tabulka 2: Časový harmonogram zpracování diplomové práce

Časový plán výzkumného šetření	Průběh výzkumného šetření
1. Fáze výzkumného šetření květen 2020 – srpen 2020	Rešerše české i zahraniční odborné literatury týkající se tématu diplomové práce a ověření její dostupnosti, předběžná osnova DP
2. Fáze výzkumného šetření září 2020 – listopad 2020	Zpracování teoretické části diplomové práce (Práce s vybranou relevantní českou a zahraniční odbornou literaturou)
3. Fáze výzkumného šetření prosinec 2020 – únor 2021	Průběžná realizace empirické části diplomové práce (Formulace výzkumných cílů, otázek (deskriptivních, relačních), hypotéz, tvorba výzkumného nástroje atd.)
4. Fáze výzkumného šetření březen 2021 – květen 2021	Zpracování empirické části diplomové práce (sběr dat a jejich následné vyhodnocení a interpretace, vyvození závěrů, doporučení pro praxi atd.)

Sedmá kapitola naší diplomové práce byla věnovaná charakteristice našeho výzkumného šetření, přičemž první část této kapitoly spočívala ve stanovení výzkumných cílů, otázek a hypotéz. Poté jsme uvedli informace o výzkumném vzorku, metodě sběru dat a v závěru sedmé kapitoly jsme pro ujasnění představili časový harmonogram o průběhu jednotlivých fází zpracování naší práce. Uvedené informace považujeme za stěžejní, jelikož bylo nezbytné je blíže specifikovat před samotnou realizací našeho šetření. A proto nyní už můžeme v následující osmé kapitole prezentovat námi naměřená data prostřednictvím přehledných tabulek a grafů.

8 Výsledky výzkumného šetření

Předchozí kapitola byla věnovaná charakteristice našeho výzkumného šetření. Abychom si mohli zodpovědět na výzkumné otázky uvedené v podkapitole 7.1, sestavili jsme dle nich položky do našeho výzkumného nástroje (dotazníku). Výsledky námi realizovaného šetření jsou předmětem této 8. kapitoly, v níž jsou nejdříve uvedené hodnoty, které byly obsahem deskriptivních otázek, a poté představujeme data, jež souvisejí se stanovením relačních otázek.

Naše výzkumné šetření jsme uskutečnili na třech typech vybraných středních škol. Jak jsme se již zmínili v podkapitole 7.2, výzkumný vzorek celkem čítal 289 respondentů středních škol ve věku 15–23 let a 25 let (z toho chlapců 34,9 % a děvčat 65,1 %). Největší zastoupení z hlediska typu studia měli žáci z gymnázia, a to v 40,1 %.

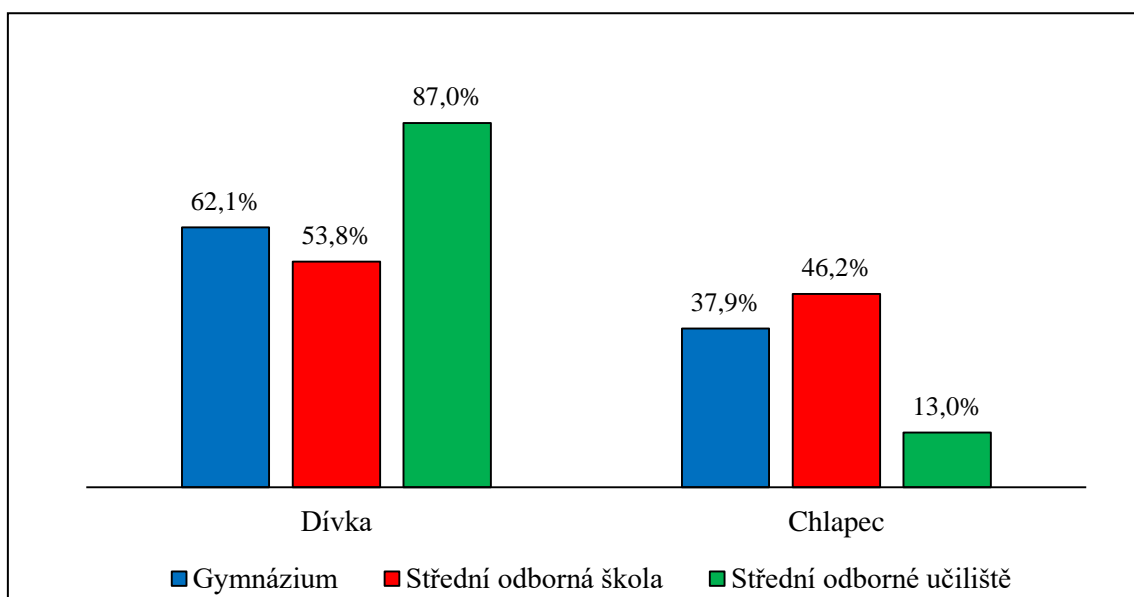
Ke každému výsledku z našeho dotazníkového šetření byly pro lepší přehlednost sestavené jednotlivé tabulky a grafy, přičemž tabulky znázorňují absolutní četnost. Je nutné podotknout, že všechny tabulky rozdělují zjištěné hodnoty podle typu studované střední školy (gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště). A co se týče grafického zobrazení, to prezentuje získaná data prostřednictvím sloupcových grafů, které uvádí relativní četnosti odpovědí v %.

Položka č. 1: Jste?

Tato první položka nám odhalila, že nasbírané hodnoty byly převážně od dívek, přičemž z celkového počtu 289 respondentů vyplnilo dotazník 188 dívek (65,1 %) a 101 chlapců (34,9 %). Konkrétně se jednalo o 72 dívek (62,1 %) a 44 chlapců (37,9 %) z gymnázia, o 56 dívek (53,8 %) a 48 chlapců (46,2 %) ze střední odborné školy a posledními respondenty bylo 60 dívek (87,0 %) a 9 chlapců (13,0 %) ze středního odborného učiliště.

Tabulka 3: Pohlaví vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Dívka	72	56	60
Chlapec	44	48	9

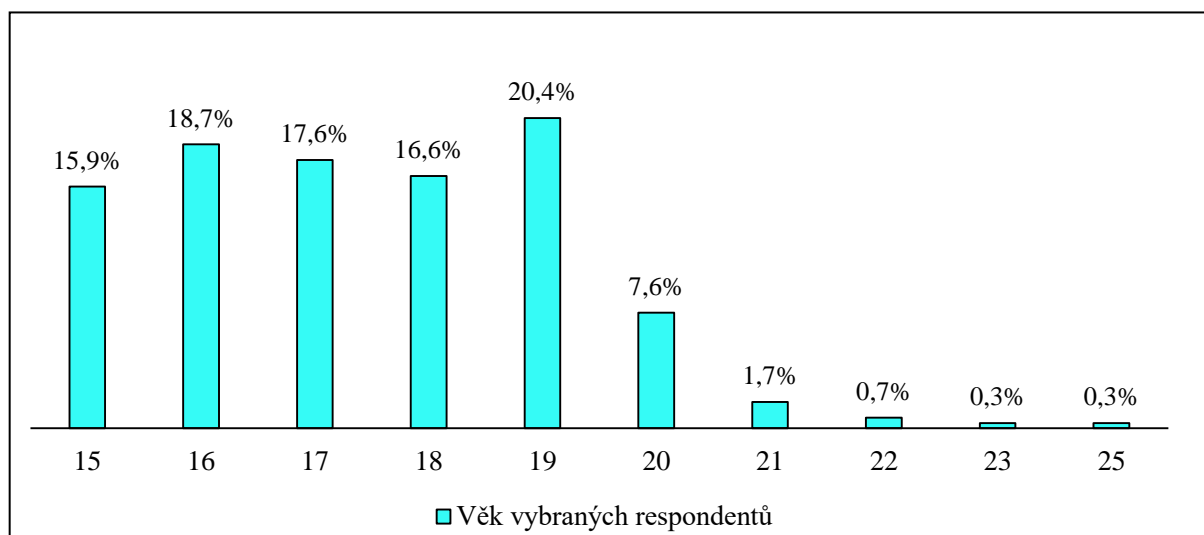
Graf 2: Pohlaví vybraných respondentů

Položka č. 2: Kolik je Vám let?

Naše výzkumné šetření bylo zaměřené na žáky středních škol, tím pádem se výzkumu zúčastnili žáci ve věku 15–23 let a 25 let, tedy průměrný věk dotazovaných byl 19,6 let. Přičemž nejvíce žáků bylo ve věku 19 let (20,4 %), dále potom ve věku 16 let (18,7 %) a 17 let (17,6 %). Zatímco nejmenší počet respondentů byl ve věku 23 let (0,3 %) a 25 let (0,3 %).

Tabulka 4: Věková struktura vybraných respondentů

Věk vybraných respondentů	Počet vybraných respondentů
15	46
16	54
17	51
18	48
19	59
20	22
21	5
22	2
23	1
25	1

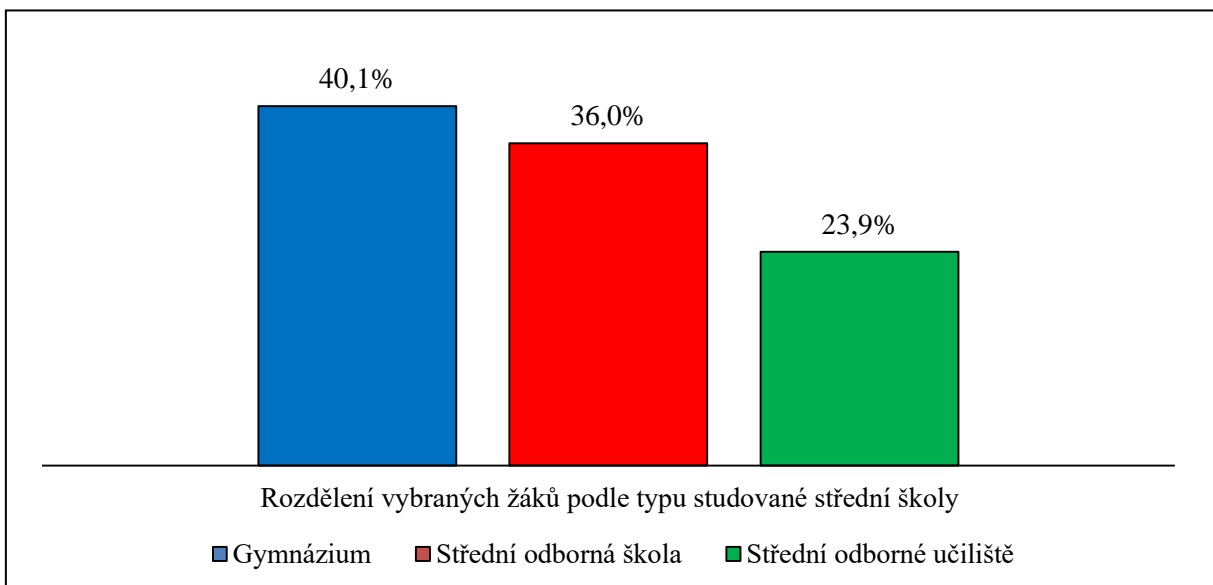
Graf 3: Věková struktura vybraných respondentů

Položka č. 3: Jste žákem/žákyní:

Položka č. 3 nám uvádí rozdělení vybraných žáků podle zkoumaného typu studované střední školy. Výzkumný vzorek celkem čítal 289 respondentů, z něhož nejvíce dotazovaných studuje gymnázium (40,1 %), podobné procentuální zastoupení tvoří žáci ze střední odborné školy (36,0 %). Znatelně méně jsme získali odpovědi od žáků středních odborných učilišť, a to v počtu 69 (23,9 %).

Tabulka 5: Rozdělení vybraných žáků podle typu studované střední školy

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Počet vybraných žáků z hlediska typu studované střední školy	116	104	69

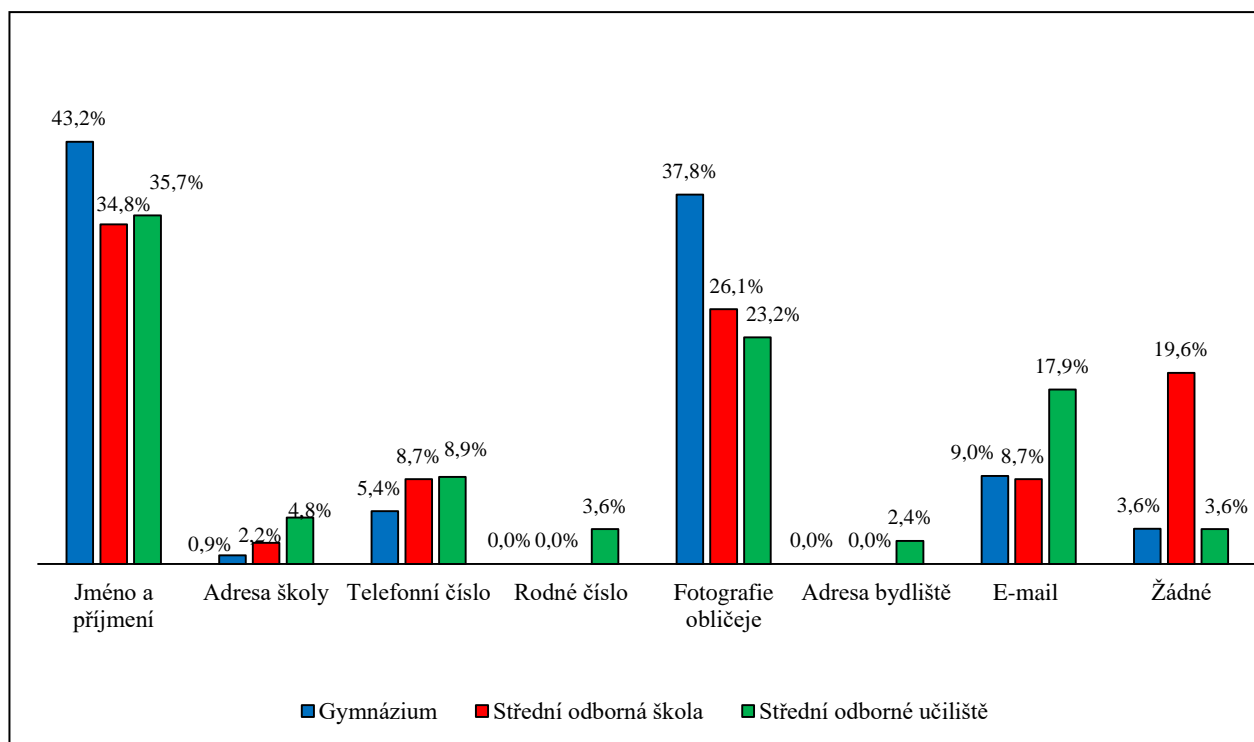
Graf 4: Rozdělení vybraných žáků podle typu studované střední školy

Položka č. 4: Které osobní údaje o sobě zveřejňujete v prostředí internetu?

Také jsme se zaměřili na ochranu soukromí žáků a konkrétně jsme se věnovali veřejnému sdílení osobních údajů v prostředí internetu. U této položky měli respondenti možnost zvolit si více odpovědí. Z uvedených dat jsme zjistili, že žáci nejčastěji sdíleli na svých sociálních stránkách/službách **jméno a příjmení**. Dále uváděli **fotografii obličeje**, **E-mail** či **telefonní číslo**. Také zde vyplývá, že můžeme vidět větší rozdíl u odpovědi **žádné**, kdy respondenti z gymnázia a středního odborného učiliště odpovídají shodně (3,6 %), oproti tomu žáci ze střední odborné školy tuto možnost zvolili téměř v 20 %.

Tabulka 6: Sdílení osobních informací na internetu u vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Jméno a příjmení	96	64	60
Adresa školy	2	4	8
Telefonní číslo	12	16	15
Rodné číslo	0	0	6
Fotografie obličeje	84	48	39
Adresa bydliště	0	0	4
E-mail	20	16	30
Žádné	8	36	6

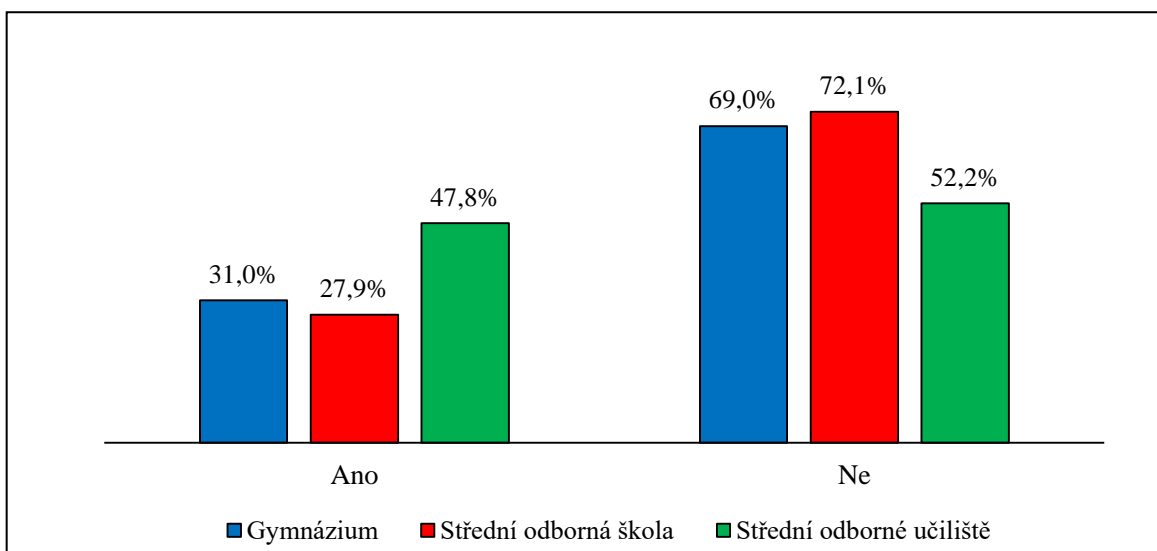
Graf 5: Sdílení osobních informací na internetu u vybraných respondentů

Položka č. 5: Odeslal/a jste někdy v minulosti někomu svou vlastní obnaženou fotografii nebo video?

Toto je klíčová položka pro náš výzkum, protože nám objasnila, zda vybraní žáci středních škol odeslali někomu svou vlastní obnaženou fotografii nebo video. Díky ní jsme tedy mohli prověřit, jestli vybraní respondenti provozovali sextingové aktivity. Z daného grafu je zřejmé, že dotazovaní respondenti z gymnázia a střední odborné školy mají zkušenosti se sextingem prakticky totožné, kdežto žáci ze středního odborného učiliště je mají zhruba o 20 % větší. Nesmíme opomenout fakt, že někteří žáci v našem šetření ještě nebyli zletilí a zasláním svého intimního materiálu kamarádům, spolužákům, přítel/přítelkyni atd. se mohou dopouštět protizákonného jednání.

Tabulka 7: Odesílání vlastní obnažené fotografie či videa u vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Ano	36	29	33
Ne	80	75	36

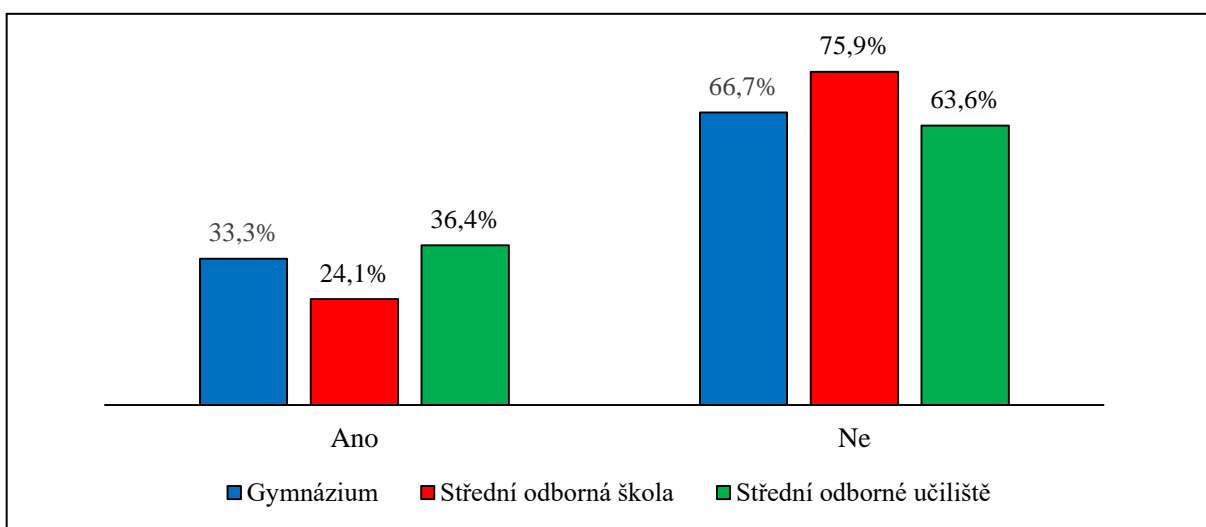
Graf 6: Odesílání vlastní obnažené fotografie či videa u vybraných respondentů

Položka č. 6: Byl vidět Váš obličej na této vlastní obnažené fotografii či videu?

Danou položku jsme zde zařadili z nutnosti upozornit na to, že když lze daného člověka identifikovat právě podle obličeje, tak sextingové aktivity se stávají o to nebezpečnější. A s tím může souviset vyšší riziko vydírání, vyhrožování či další formy online násilí pro jeho oběť. Ze získaných dat můžeme vyčíst, že nejmenší četnost odpovědi ano můžeme zaznamenat u střední odborné školy, a to (24,1 %).

Tabulka 8: Zachycení obličeje u vlastní obnažené fotografie či videa vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Ano	12	7	12
Ne	24	22	21

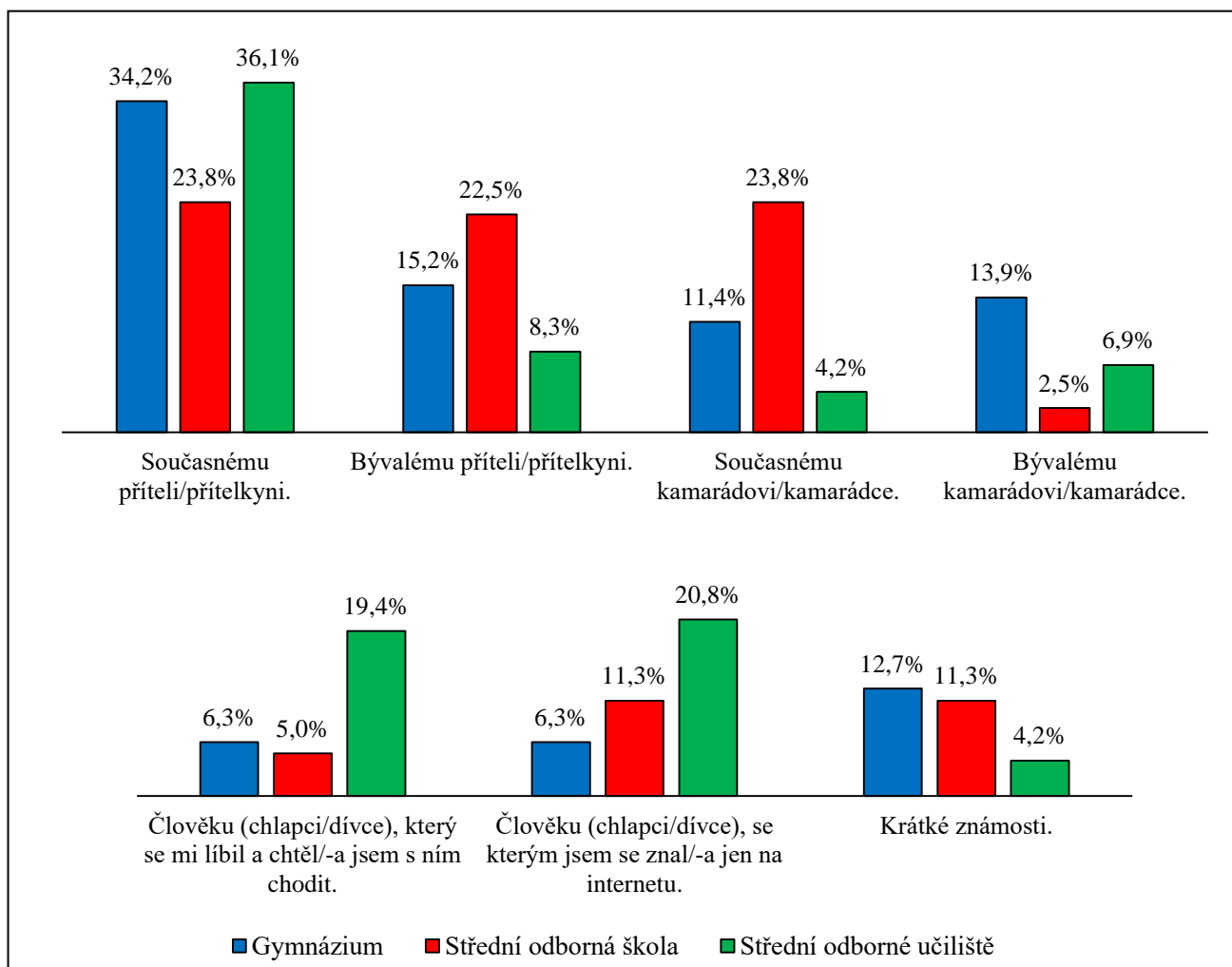
Graf 7: Zachycení obličeje u vlastní obnažené fotografie či videa vybraných respondentů

Položka č. 7: Komu jste odeslal/a svou vlastní obnaženou fotografii či video?

Také jsme sledovali v dotazníkovém šetření, komu žáci odesílají své vlastní intimní materiály. U této položky měli respondenti možnost uvést více odpovědí. Největší četnost jsme zaznamenali u možnosti **současnému příteli/přítelkyni** nebo **bývalému příteli/přítelkyni**. Velmi alarmujícím zjištěním je vysoké procentuální zastoupení žáků ze středního odborného učiliště, kteří odeslali svůj intimní materiál **člověku (chlapci/dívce), se kterým se znali pouze z internetu (20,8 %)** nebo **člověku (chlapci/dívce), který se jim líbil, a chtěli s ním chodit (19,4 %)**.

Tabulka 9: Osoby, kterým odeslali vybraní respondenti svou vlastní obnaženou fotografii či video

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Současnému příteli/přítelkyni.	27	19	26
Bývalému příteli/přítelkyni.	12	18	6
Současnému kamarádovi/kamarádce.	9	19	3
Bývalému kamarádovi/kamarádce.	11	2	5
Člověku (chlapci/dívce), který se mi líbil a chtěl/-a jsem s ním chodit.	5	4	14
Člověku (chlapci/dívce), se kterým jsem se znal/-a jen na internetu.	5	9	15
Krátké známosti.	10	9	3

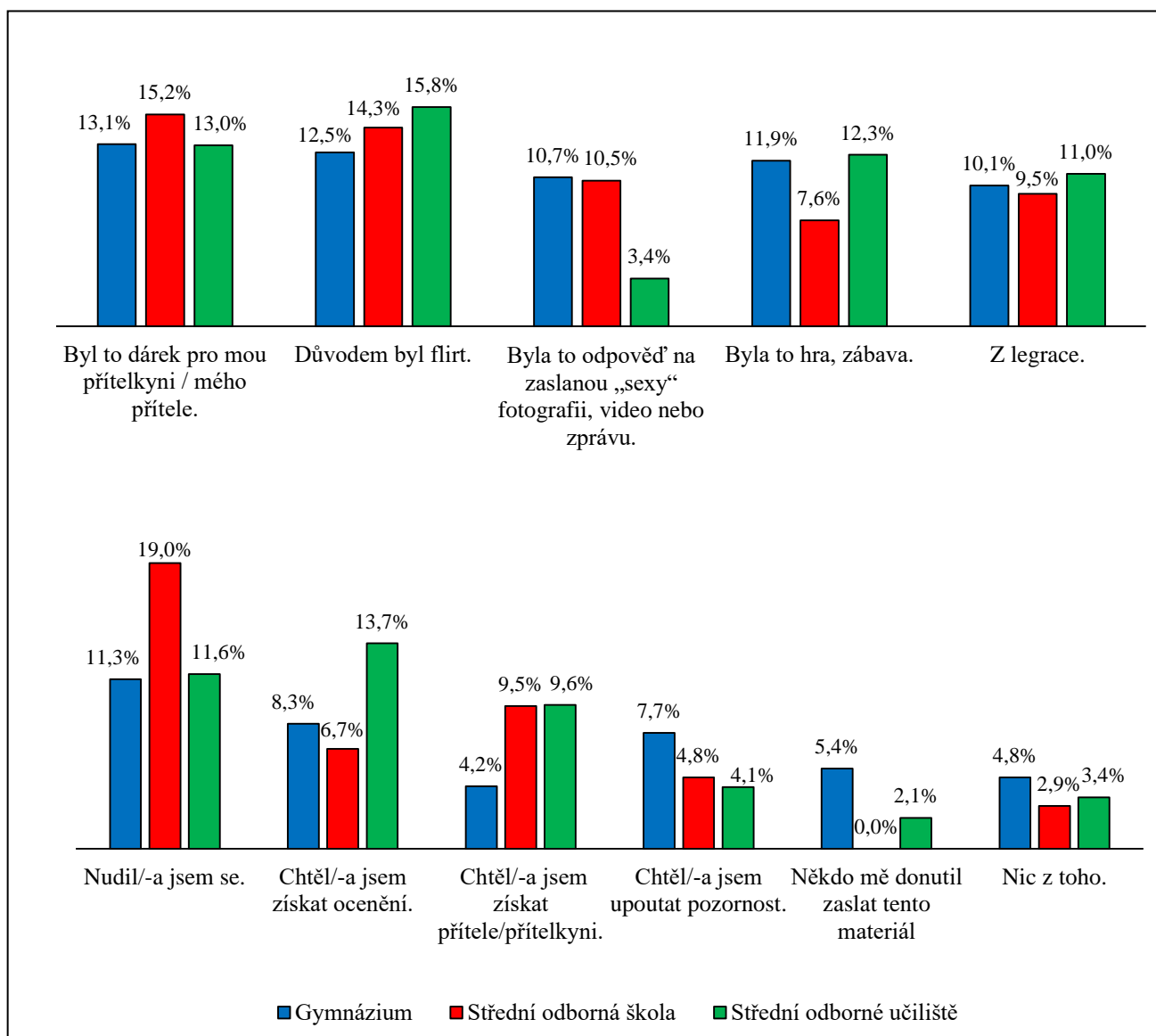
Graf 8: Osoby, kterým odeslali vybraní respondenti svou vlastní obnaženou fotografii či video

Položka č. 8: Z jakého důvodu jste někomu odeslal/a svou vlastní obnaženou fotografii nebo video?

V rámci našeho šetření jsme se zabývali také tím, proč žáci středních škol provozují sexting. I u této položky měli respondenti možnost zvolit si více odpovědí. Ze zjištěných dat vyplynulo, že žáci provozují sexting zejména v rámci partnerských vztahů, přičemž zasílání citlivých materiálů vnímají často jako **dárek pro svou přítelkyni/ přítele** nebo jako způsob **flirtování**, také často uváděli **nudu**. Je nutné upozornit na to, že (5,4 %) žáků z gymnázia a (2,1 %) žáků ze středního odborného učiliště bylo k sextingovými aktivitám donuceno jinou osobou a velice pozitivně hodnotíme, že s touto situací se na střední odborné škole nesetkal nikdo.

Tabulka 10: Důvody odeslání své vlastní obnažené fotografie či videa podle vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Byl to dárek pro mou přítelkyni / mého přítele.	22	16	19
Důvodem byl flirt.	21	15	23
Byla to odpověď na zaslanoú „sexy“ fotografii, video nebo zprávu.	18	11	5
Byla to hra, zábava.	20	8	18
Z legrace.	17	10	16
Nudil/-a jsem se.	19	20	17
Chtěl/-a jsem získat ocenění.	14	7	20
Chtěl/-a jsem získat přítele/přítelkyni.	7	10	14
Chtěl/-a jsem upoutat pozornost.	13	5	6
Někdo mě donutil zaslat tento materiál	9	0	3
Nic z toho.	8	3	5

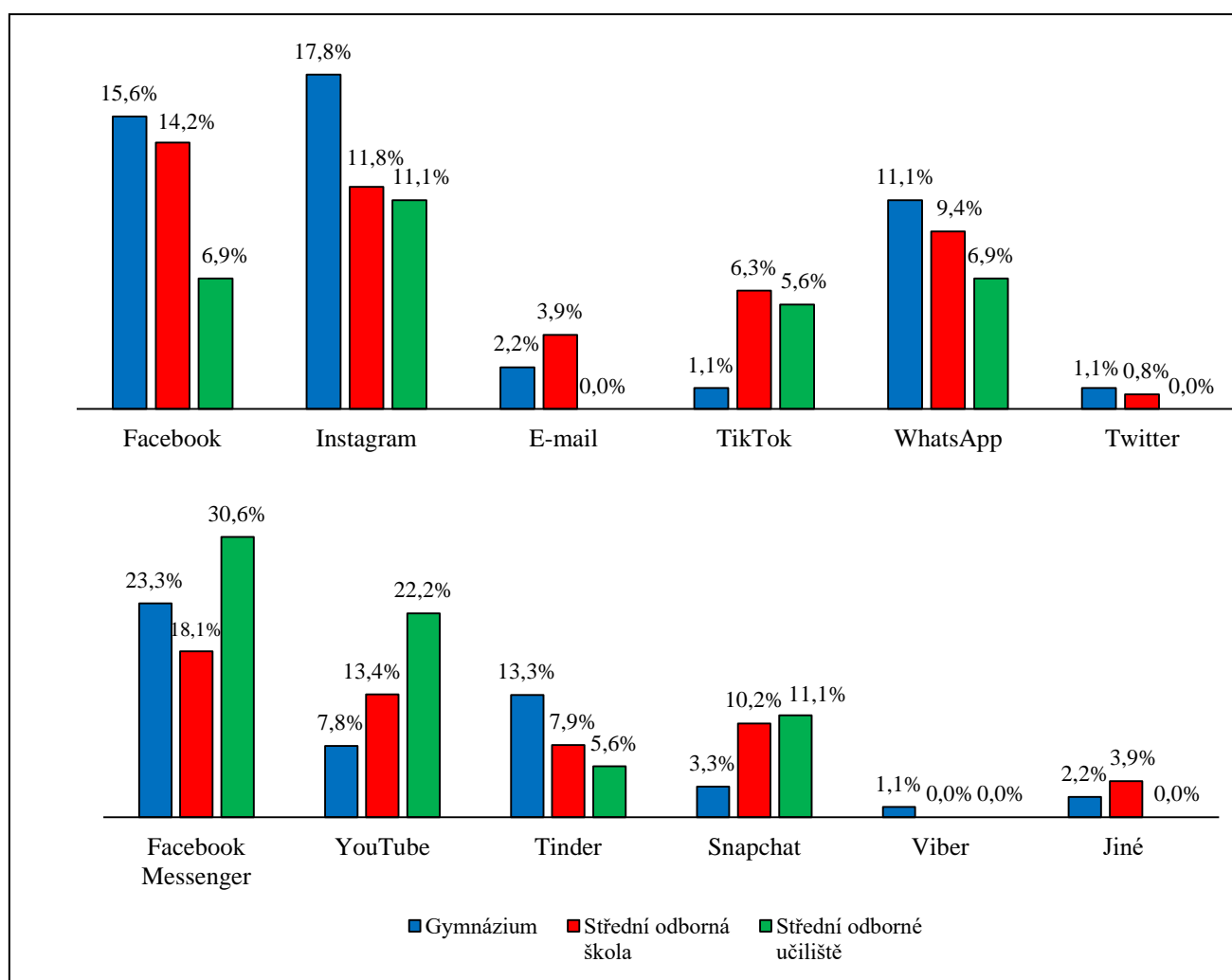
Graf 9: Důvody odeslání své vlastní obnažené fotografie či videa podle vybraných respondentů

Položka č. 9: Prostřednictvím kterých internetových stránek/služeb jste odeslal/a svou vlastní obnaženou fotografii či video?

Dále jsme do našeho výzkumu zařadili položku, jež zkoumá, které nástroje žáci využívají pro sdílení svých intimních materiálů. U této položky měli opět dotazovaní respondenti možnost vybrat si více odpovědí. Z uvedeného grafu níže je patrné, že mezi nejvyužívanější nástroje byly pro sextingové aktivity uváděny **Facebook Messenger, Instagram, Facebook** či **WhatsApp**. K nejméně populárním nástrojům pro realizaci sextingu respondenti řadili **E-mail, Twitter** a **Viber**, protože jej označil pouze jediný žák z gymnázia (1,1 %). Respondenti také měli možnost doplnit jinou vlastní odpověď. Této volby využili žáci gymnázia (2,2 %) a střední odborné školy (3,9 %), u kterých se nejčastěji objevovaly odpovědi jako SMS/MMS, Skype, online hry, Twitch.

Tabulka 11: Sociální služby/sítě, prostřednictvím kterých odeslali vybraní respondenti své vlastní obnažené fotografie či video

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Facebook	14	18	5
Instagram	16	15	8
E-mail	2	5	0
TikTok	1	8	4
WhatsApp	10	12	5
Twitter	1	1	0
Facebook Messenger	21	23	22
YouTube	7	17	16
Tinder	12	10	4
Snapchat	3	13	8
Viber	1	0	0
Jiné	2	5	0

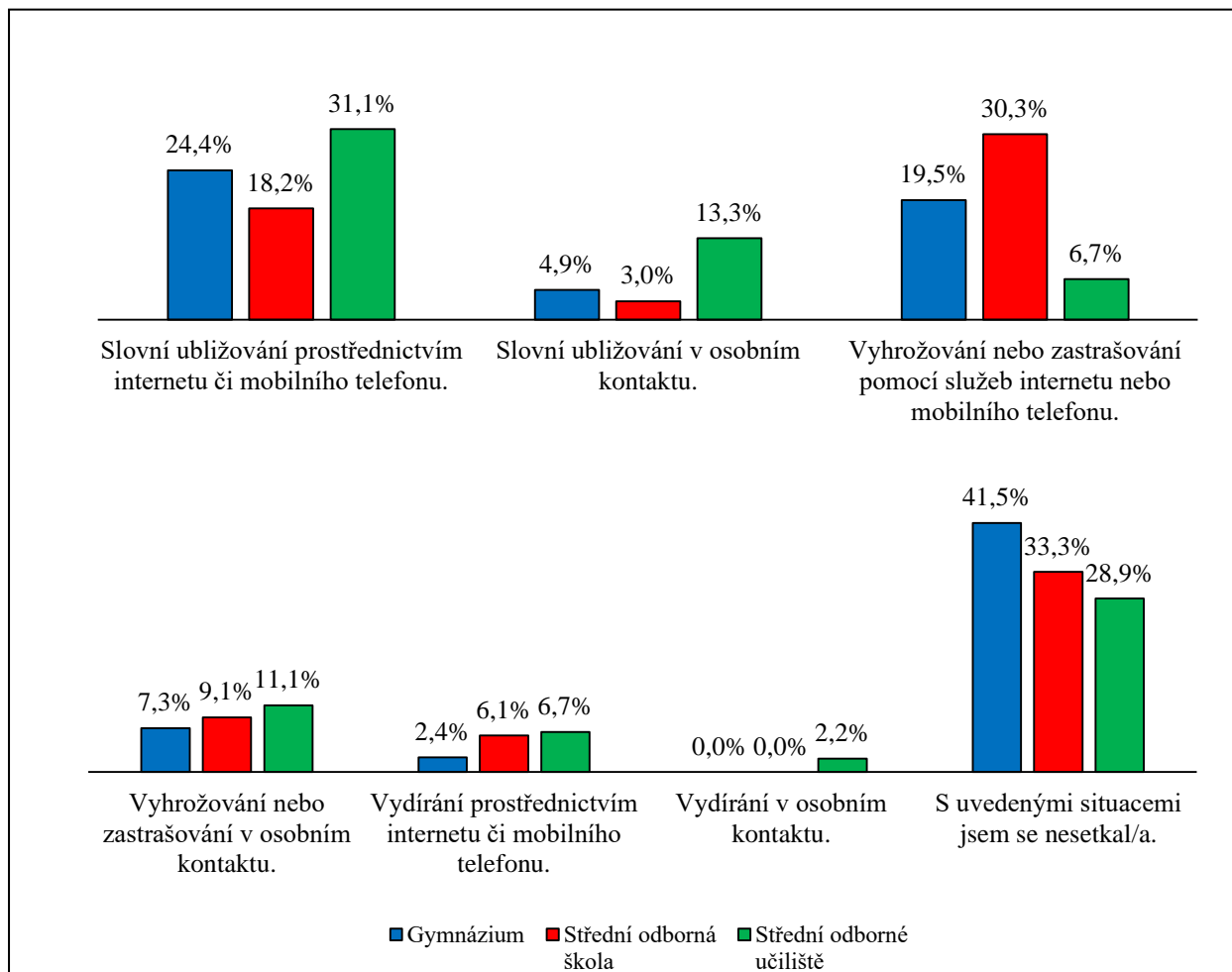
Graf 10: Sociální služby/sítě, prostřednictvím kterých odeslali vybraní respondenti své vlastní obnažené fotografie či video

Položka č. 10: Zažil/a jste někdy ve spojitosti s odesláním své vlastní obnažené fotografie či videa nějakou z níže uvedených situací?

Cílem našeho šetření bylo také zjistit, zda žáci středních škol ve spojení s odeslanou vlastní obnaženou fotografií či videem, zažili negativní zkušenosti se sextingem. Rovněž jako u předchozích položek mohli respondenti zvolit si více odpovědí. Zjištěné hodnoty nás znepokojily, protože více než polovina žáků na tuto otázku odpověděla kladně. Nejčastěji žáci zažívají **slovní ubližování prostřednictvím internetu či mobilního telefonu, vyhrožování nebo zastrašování pomocí služeb internetu nebo mobilního telefonu.**

Tabulka 12: Negativní zkušenosti vybraných respondentů se sextingem

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Slovní ubližování prostřednictvím internetu či mobilního telefonu.	10	6	14
Slovní ubližování v osobním kontaktu.	2	1	6
Vyhrožování nebo zastrašování pomocí služeb internetu nebo mobilního telefonu.	8	10	3
Vyhrožování nebo zastrašování v osobním kontaktu.	3	3	5
Vydírání prostřednictvím internetu či mobilního telefonu.	1	2	3
Vydírání v osobním kontaktu.	0	0	1
S uvedenými situacemi jsem se nesetkal/a.	17	11	13

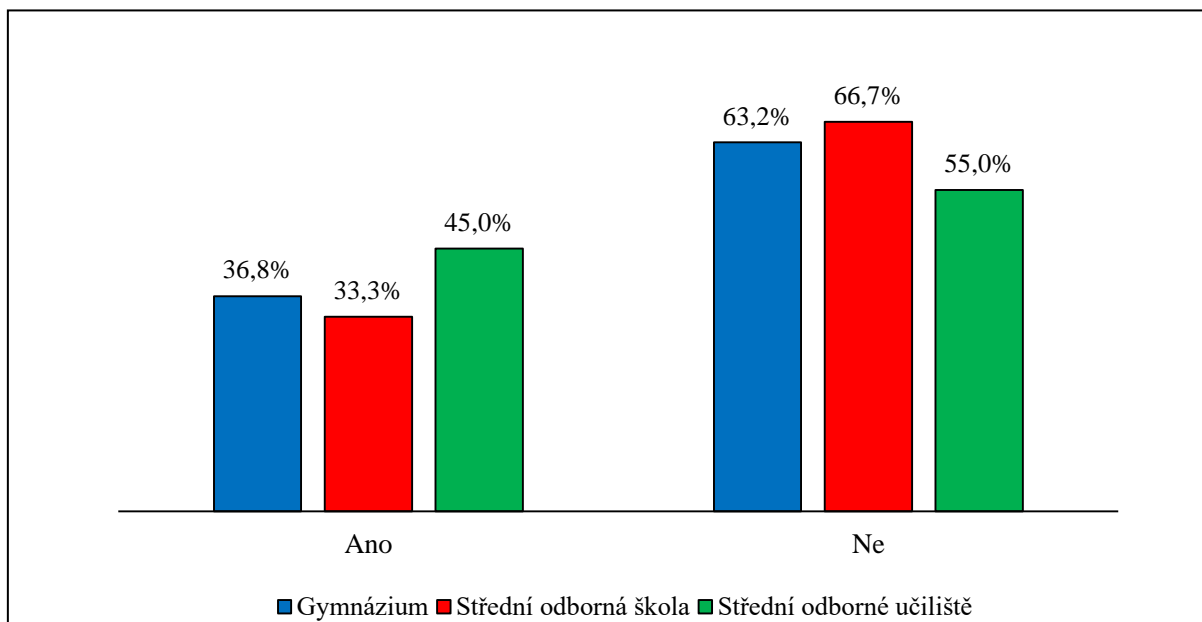
Graf 11: Negativní zkušenosti vybraných respondentů se sextingem

Položka č. 11: Svěřil/a jste se někomu se situací uvedenou v otázce č. 10?

Následně nás zajímalo, zda žáci, kteří mají negativní zkušenosti se sextingem, se vlastně někomu svěřili s touto situací. Z poskytnutých dat můžeme vyčíst, že u většiny respondentů ze zkoumaných středních škol převažuje odpověď ne, dokonce žáci ze střední odborné školy tuto možnost zvolili skoro v (70 %). Tuto informaci považujeme za znepokojující, ale vysvětlujeme si ji přirozeným studem adolescenta a obavou, aby se nestal terčem nepříjemné pozornosti, ponižování či šikany, kdyby se o jeho vlastních obnažených fotografiích nebo videích dozvěděla užší/širší veřejnost.

Tabulka 13: Svěření vybraných respondentů s negativní zkušeností se sextingem

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Ano	7	6	9
Ne	12	12	11

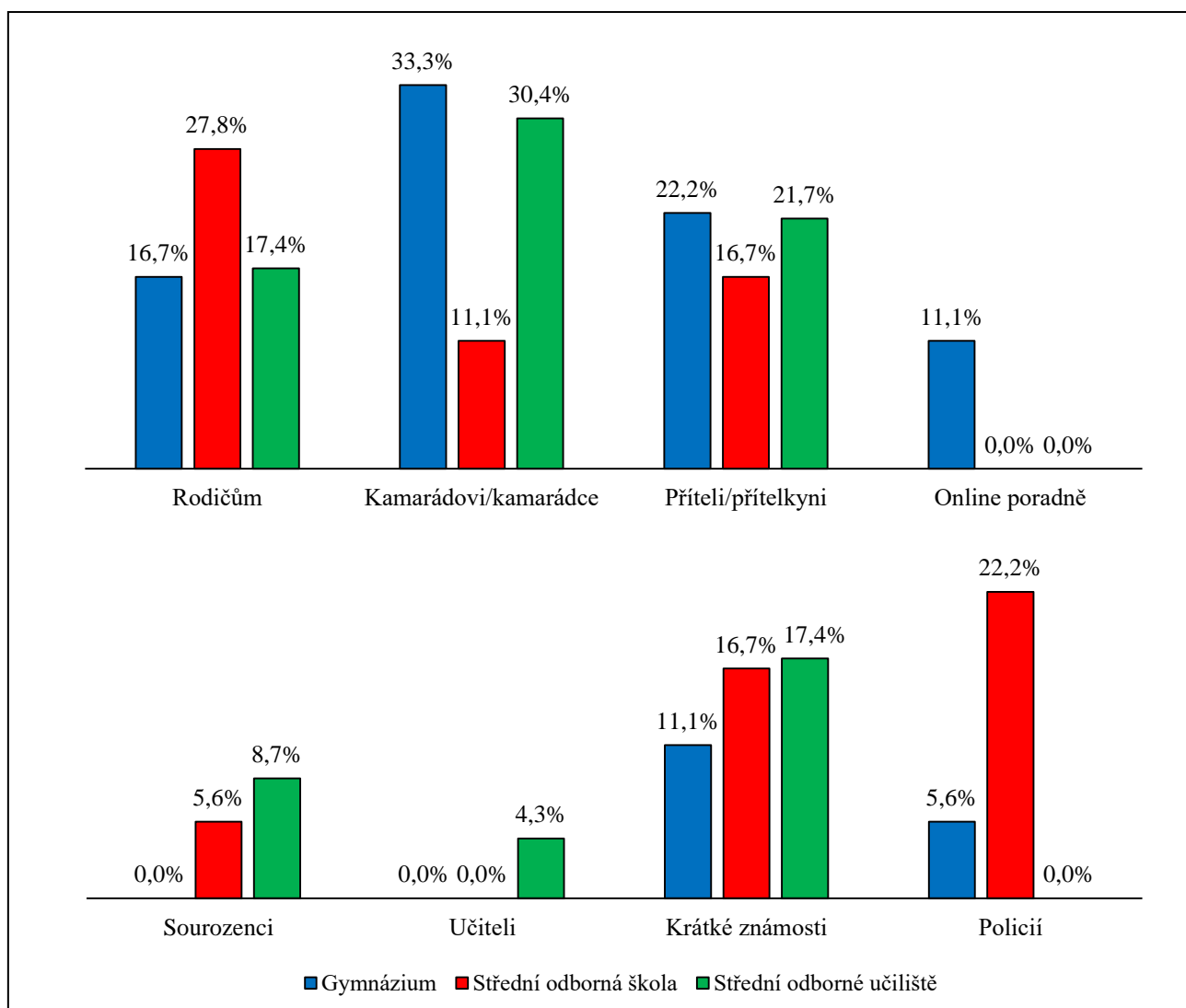
Graf 12: Svěření vybraných respondentů s negativní zkušeností se sextingem

Položka č. 12: Pokud jste v otázce č. 11 odpověděl/a ANO, tak komu jste se svěřil/a?

Navazující otázka se soustředila na to, kterým osobám se tedy žáci svěřili. Naším respondentům jsme u této položky nabídli možnost vybrat si z více odpovědí. U dotazovaných z gymnázia a středního odborného učiliště byla nejvíce zastoupená možnost svěřit se **kamarádovi/kamarádce** (33,3 % a 30,4 %), kdežto u žáků ze střední odborné školy zvítězila odpověď **rodiče** (27,8 %). Dále nejčastěji zaznívalo, že se žáci svěřili **příteli/přítelkyni** či **krátké známosti**. Pozitivně shledáváme, že tento problém s policií řešilo (22,2 %) respondentů ze střední odborné školy, zatímco opačně hodnotíme, že z žáků ze středního odborného učiliště této možnosti nevyužil nikdo.

Tabulka 14: Osoby a subjekty, kterým se vybraní respondenti svěřili se svojí negativní zkušeností se sextingem

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Rodičům	3	5	4
Kamarádovi/kamarádce	6	2	7
Příteli/přítelkyni	4	3	5
Online poradně	2	0	0
Sourozenci	0	1	2
Učiteli	0	0	1
Krátké známosti	2	3	4
Policíí	1	4	0

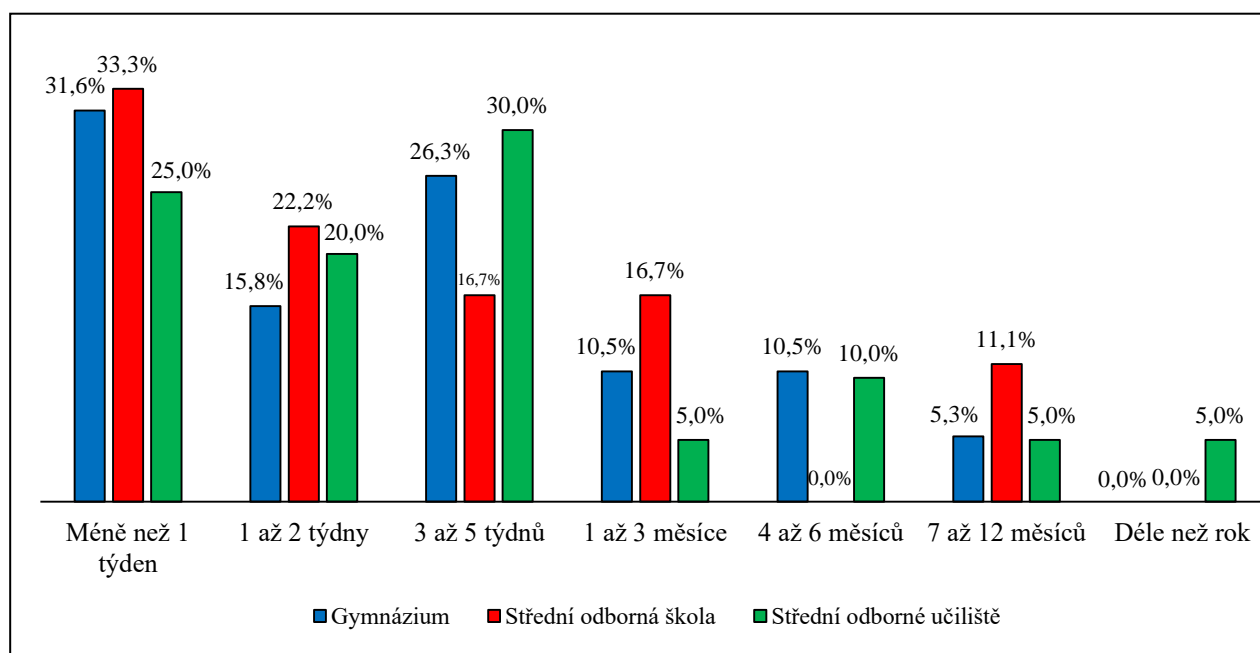
Graf 13: Osoby a subjekty, kterým se vybraní respondenti svěřili se svojí negativní zkušeností se sextingem

Položka č. 13: Jak dlouho situace uvedená v položce č. 10 trvala?

Jak dlouho trvala negativní zkušenost se sextingem u žáků středních škol, tak tomu jsme se věnovali dále v našem dotazníkovém šetření. Nejobvyklejší reakcí žáků z gymnázia a střední odborné školy dle získaných dat byla odpověď, že délka incidentu trvala **méně než 1 týden** (31,6 % a 33,3 %), naproti tomu dotazovaní ze středního odborného učiliště preferovali možnost **3 až 5 týdnů** (30,0 %). Také se nám podařilo dokázat, že dlouhodobé útoky, jež trvají déle než rok, jsou v drtivé většině výjimečné, protože tuto možnost v rámci výzkumu označil pouze jeden respondent ze středního odborného učiliště.

Tabulka 15: Délka trvání negativní zkušenosti se sextingem u vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Méně než 1 týden	6	6	5
1 až 2 týdny	3	4	4
3 až 5 týdnů	5	3	6
1 až 3 měsíce	2	3	1
4 až 6 měsíců	2	0	2
7 až 12 měsíců	1	2	1
Déle než rok	0	0	1

Graf 14: Délka trvání negativní zkušenosti se sextingem u vybraných respondentů

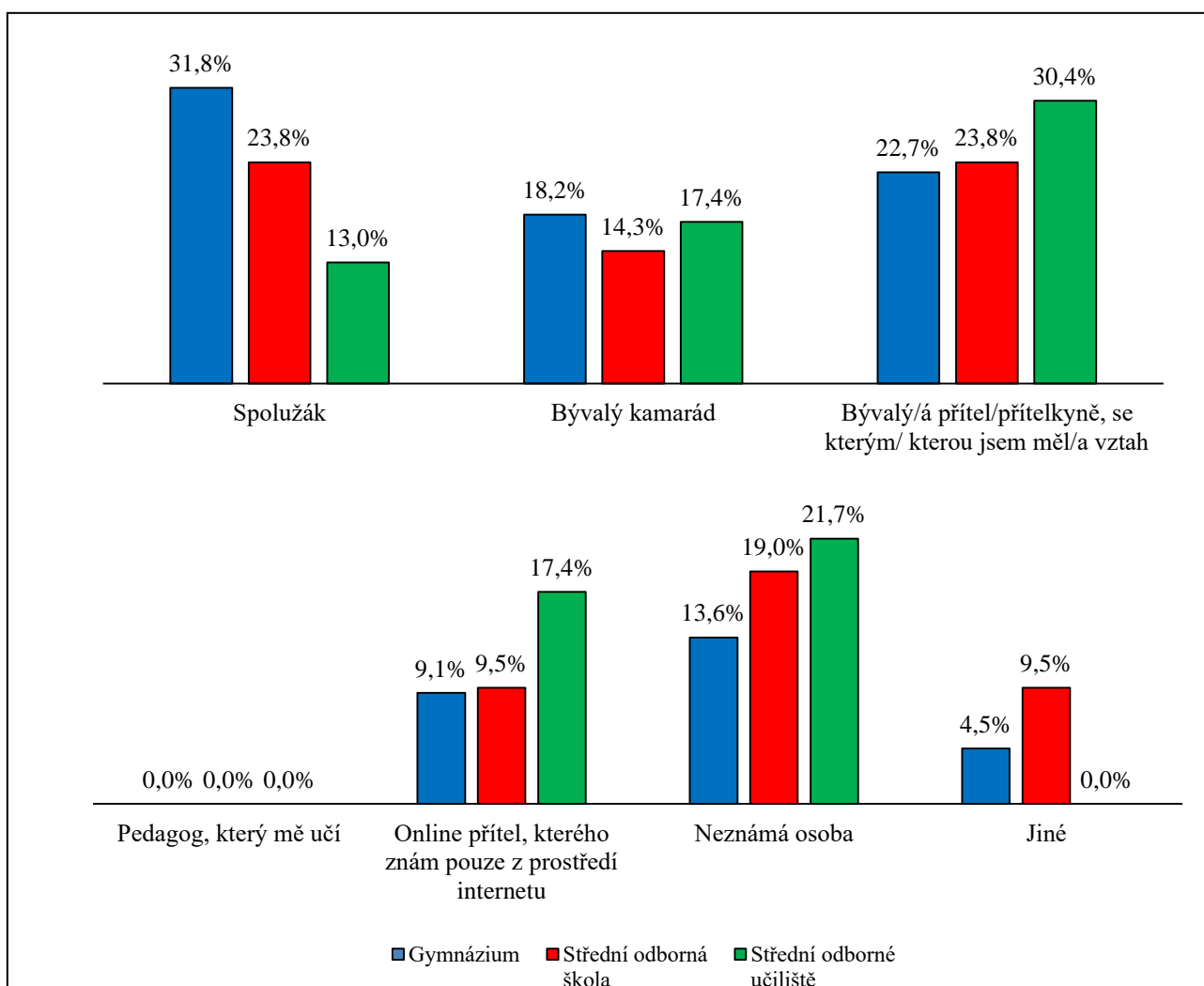
Položka č. 14: Víte, kdo byl původce útoku?

Zajisté jsme chtěli vědět, kdo útoky na adolescenty realizoval, jestli šlo o uživatele, jež žáci znají z reálného světa, či to byli lidé, kteří jsou pro respondenty téměř neznámí a ukrývají se za online anonymitu. Tato položka v našem šetření umožňovala osloveným žákům možnost zvolit si více odpovědí. Původce negativní zkušenosti byli nejčastěji **bývalý/á přítel/přítelkyně, se kterým/ kterou měl/a vztah** nebo **spolužáci**. Je zneklidňující, že i celkem vysoké procentuální zastoupení mají tyto odpovědi: **online přítel, kterého znali pouze z prostředí internetu** či **neznáma** osoba. Jako klad vidíme, že žádný respondent nezvolil možnost pedagog, poněvadž učitel by měl jít svým žákům správným příkladem a rozhodně nebyt tím, kdo je původce tohoto závažného incidentu. Dále jsme našim respondentům nabídli variantu doplnit jinou vlastní odpověď. Této alternativy opět využili adolescenti z gymnázia (4,5 %) a střední odborné školy (9,5 %), u kterých jsme našli tyto

tří odpovědi: 1. kluk, kterého jsem odmítla, 2. holka, která chodí na stejnou školu jako já či 3. sestřenice, která se mi chtěla pomstít.

Tabulka 16: Původce negativní zkušenosti vybraných respondentů se sextingem

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Spolužák	7	5	3
Bývalý kamarád	4	3	4
Bývalý/á přítel/přítelkyně, se kterým/ kterou jsem měl/a vztah	5	5	7
Pedagog, který mě učí	0	0	0
Online přítel, kterého znám pouze z prostředí internetu	2	2	4
Neznámá osoba	3	4	5
Jiné	1	2	0

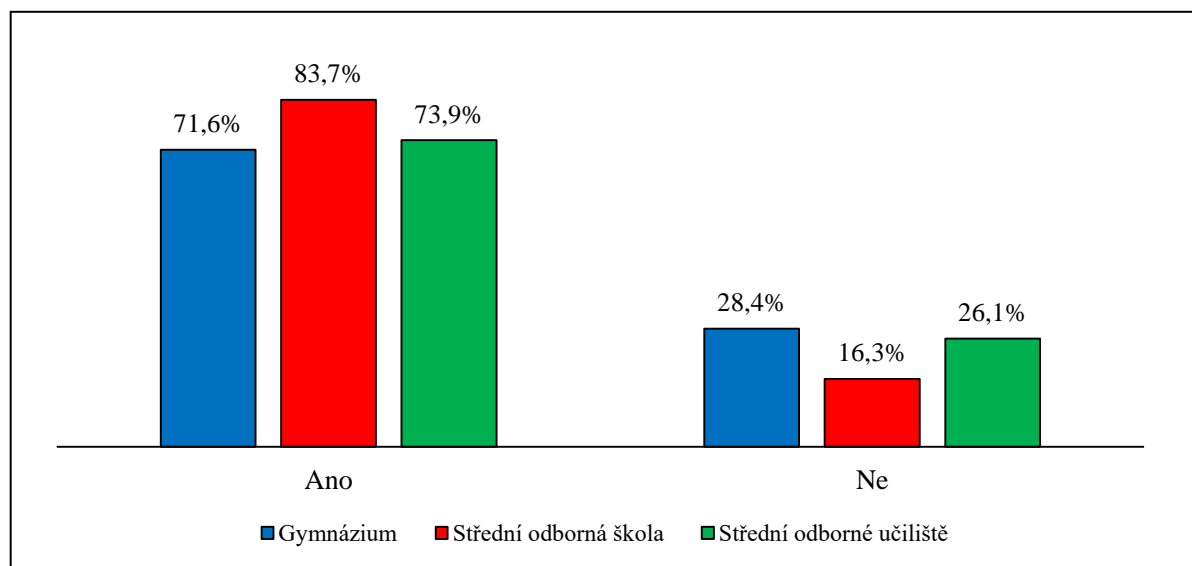
Graf 15: Původce negativní zkušenosti vybraných respondentů se sextingem

Položka č. 15: Obdržel/a jste někdy v minulosti cizí obnaženou fotografií nebo video?

Předešlá část šetření byla zaměřená na sextingové aktivity, kdy byli adolescenti odesílatelem svých vlastních obnažených fotografií či videa. Nicméně je nutné věnovat také pozornost tomu, zda žáci byli příjemci intimních materiálů, tudíž dostávali od ostatních uživatelů eroticky laděné fotografie nebo videa. Prakticky tři čtvrtiny našich respondentů potvrdily, že byly v prostředí internetu příjemci cizích intimních materiálů.

Tabulka 17: Obdržení cizí obnažené fotografie nebo videa podle vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Ano	83	87	51
Ne	33	17	18

Graf 16: Obdržení cizí obnažené fotografie nebo videa podle vybraných respondentů

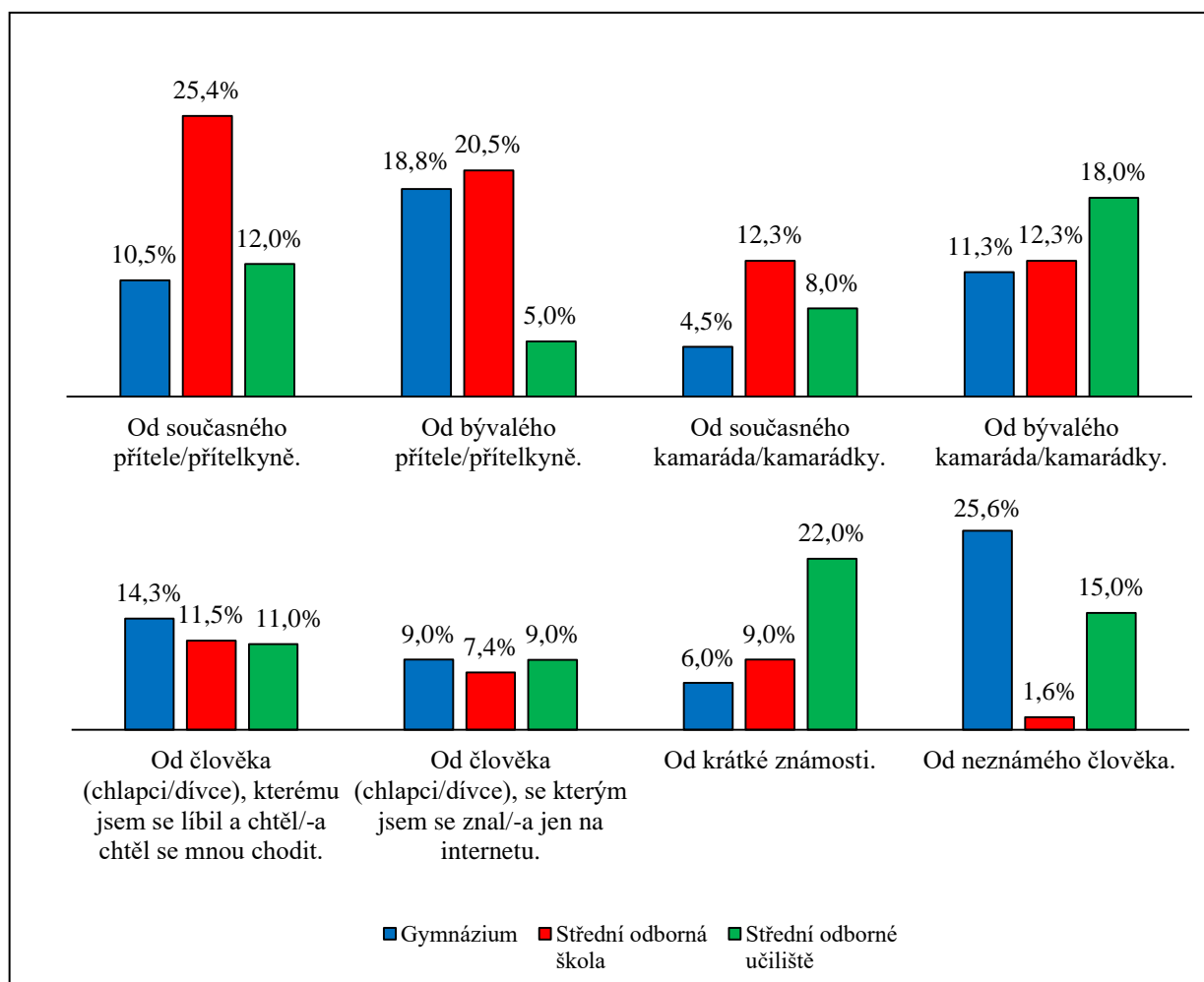
Položka č. 16: Od koho jste obdržel/a cizí obnaženou fotografii nebo video?

Po položce věnované tomu, zda byli žáci příjemci cizích intimních materiálů, se posuneme k tomu, od koho jej obdrželi. U této otázky měli dotazovaní respondenti možnost zvolit si více odpovědí. Výsledky této položky ukazují, že žáci byli velmi různorodí ve volbě svých odpovědí. Nejčastěji respondenti z gymnázia uváděli, že cizí intimní materiál obdrželi **od neznámého člověka** (25,6 %), naopak žáci ze střední odborné školy tuto odpověď preferovali nejméně (1,6 %). Co se týče žáků ze střední odborné školy, tak u nich dominovala možnost, že sexuálně laděný materiál obdrželi **od krátké známosti** (22,0 %). Chtěli bychom zdůraznit, že adolescenti z gymnázia, viz výše, ve vysokém procentuálním zastoupení obdrželi cizí erotickou fotografii/video od neznámého člověka. Tuto skutečnost považujeme za varující, protože sextingové aktivity v mnohých případech jsou uskutečněny

jako odpověď právě na obdržený intimní materiál. Daného jednání zneužívají totiž sexuální predátoři, kteří se na internetu prezentují jako vrstevníci své oběti.

Tabulka 18: Osoby, od kterých obdrželi vybraní respondenti cizí obnažené fotografie nebo video

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Od současného přítele/přítelkyně.	14	31	12
Od bývalého přítele/přítelkyně.	25	25	5
Od současného kamaráda/kamarádky.	6	15	8
Od bývalého kamaráda/kamarádky.	15	15	18
Od člověka (chlapeč/dívce), kterému jsem se líbil a chtěl/- a chtěl se mnou chodit.	19	14	11
Od člověka (chlapeč/dívce), se kterým jsem se znal/- a jen na internetu.	12	9	9
Od krátké známosti.	8	11	22
Od neznámého člověka.	34	2	15

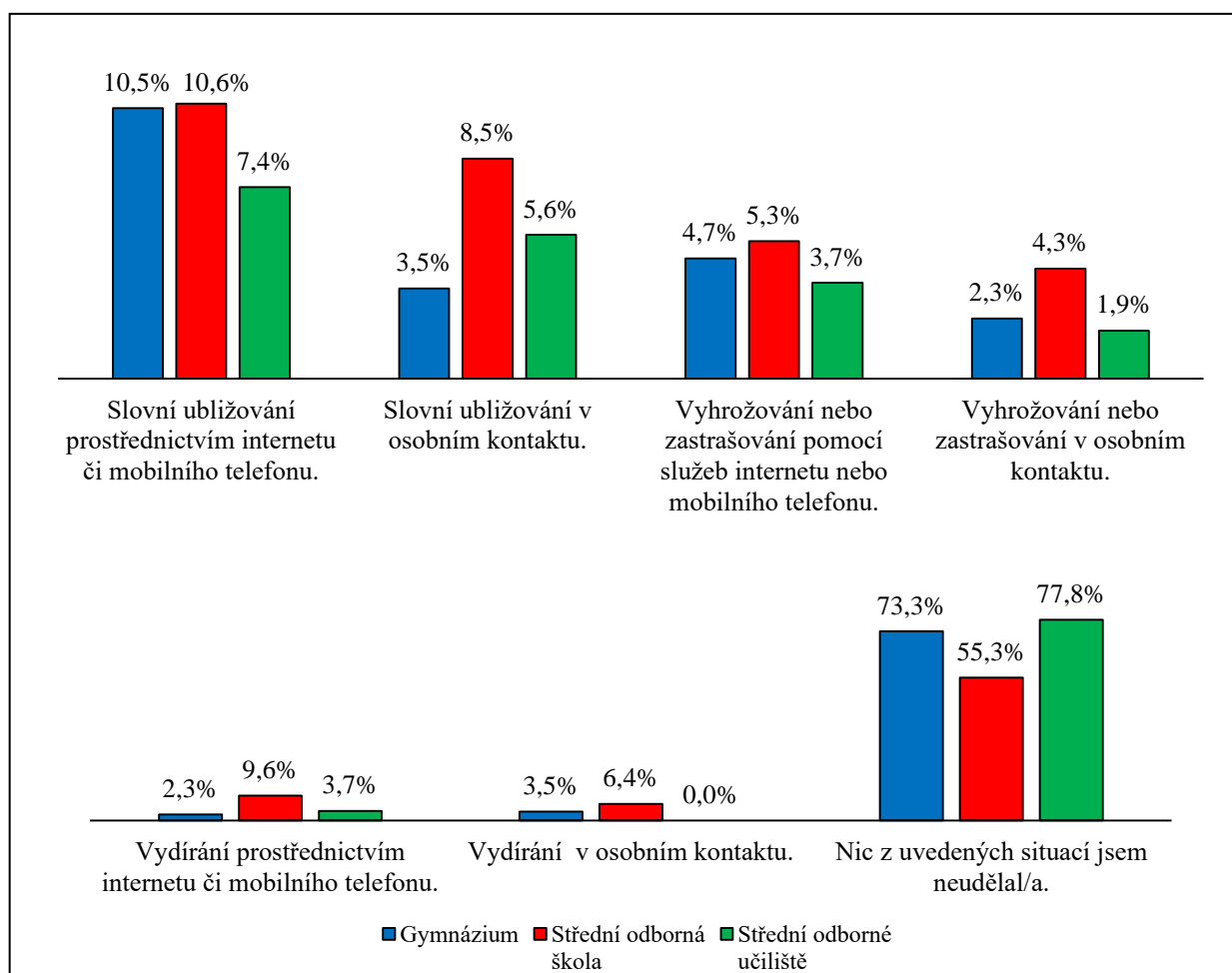
Graf 17: Osoby, od kterých obdrželi vybraní respondenti cizí obnažené fotografie nebo video

Položka č. 17: Označte z níže uvedených situací, kterou jste po obdržení cizí obnažené fotografie nebo videa udělal/a.

V této položce měli žáci středních škol označit všechny situace, které po obdržení cizích intimních materiálu udělali. Z grafu je patrné, že téměř tři čtvrtiny žáků z gymnázia a ze středního odborného učiliště odpověděli na tuto otázku negativně (73,3 % a 77,8 %), kdežto skoro polovina respondentů ze střední odborné školy (44,7 %) se přiznala, že dané situace použila proti osobě, která jim zaslala své sexuálně laděné materiály. Nejpočetněji žáci označili tyto situace: **slovní ubližování prostřednictvím internetu či mobilního telefonu, slovní ubližování v osobním kontaktu a vyhrožování nebo zastrašování pomocí služeb internetu nebo mobilního telefonu.** Dále bychom chtěli podotknout, že žáci ze střední odborné školy s porovnáním s ostatními sledovanými respondenty častěji volili odpovědi: **vydírání prostřednictvím internetu či mobilního telefonu (9,6 %) a vydírání v osobním kontaktu (6,4 %)**, což může poukazovat na to, že si tito dotazovaní neuvědomují, jaké závažné následky může mít jejich chování pro oběť.

Tabulka 19: Situace, které vybraní respondenti použili proti osobě, jež jim poslala svoji vlastní obnaženou fotografii či video

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Slovní ubližování prostřednictvím internetu či mobilního telefonu.	9	10	4
Slovní ubližování v osobním kontaktu.	3	8	3
Vyhrožování nebo zastrašování pomocí služeb internetu nebo mobilního telefonu.	4	5	2
Vyhrožování nebo zastrašování v osobním kontaktu.	2	4	1
Vydírání prostřednictvím internetu či mobilního telefonu.	2	9	2
Vydírání v osobním kontaktu.	3	6	0
Nic z uvedených situací jsem neudělal/a.	63	52	42

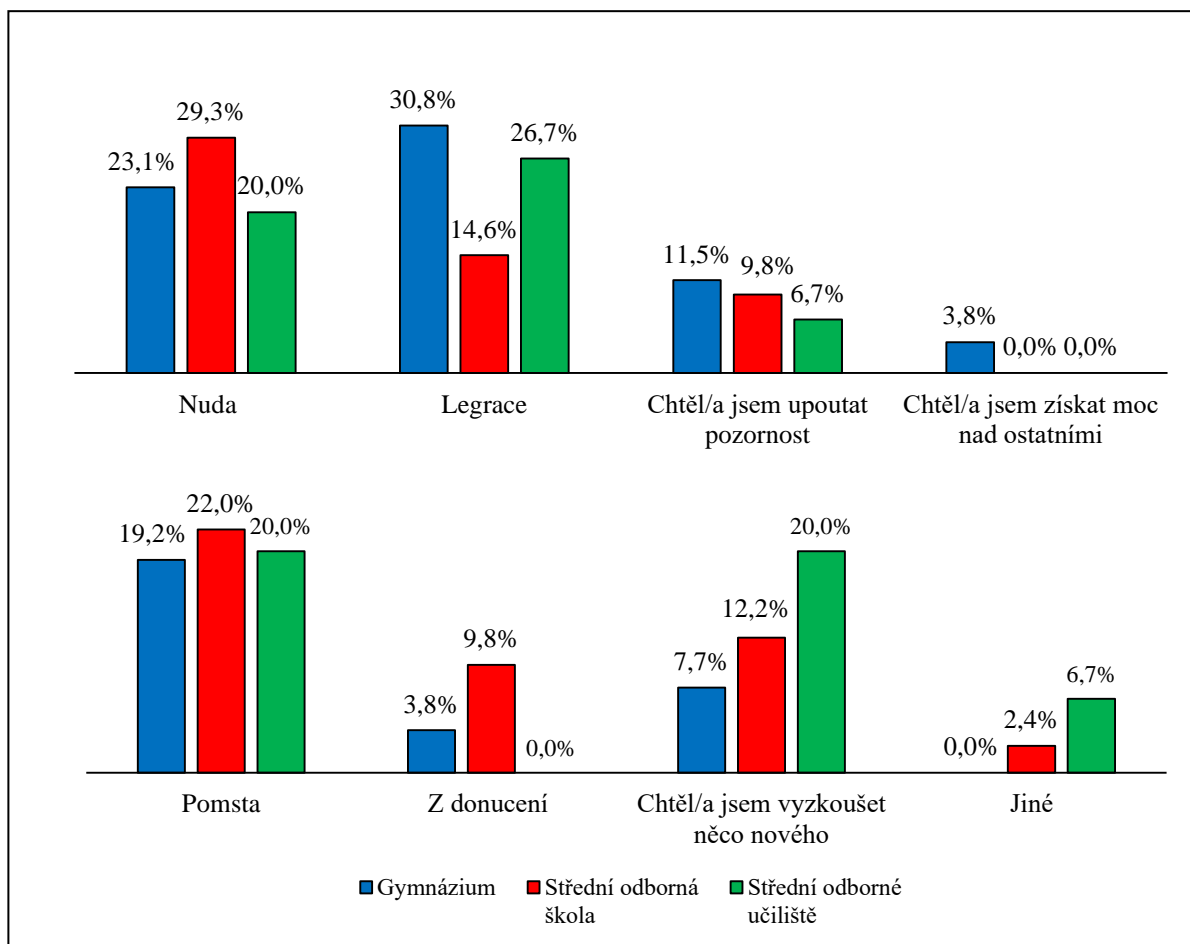
Graf 18: Situace, které vybraní respondenti použili proti osobě, jež jim poslala svoji vlastní obnaženou fotografii či video

Položka č. 18: Z jakého důvodu jste udělal/a něco z výše uvedených situací?

V rámci našeho výzkumného šetření jsme se také zabývali tím, proč žáci zneužili jim zasláné vlastní intimní materiály. Toto je poslední otázka, u které jsme umožnili respondentům zvolit si více odpovědí. Nejčastějším důvodem zneužití těchto sexuálně laděných fotografií/videí byla u žáků z gymnázia a středního odborného učiliště **legrace** (30,8 % a 26,7 %), naproti tomu respondenti ze střední odborné školy dávali přednost možnosti **nuda** (29,3 %). Také nás nemile překvapilo, že častou reakcí všech námi dotazovaných byla odpověď **pomsta**. Taktéž tato otázka poskytovala variantu doplnit svou vlastní odpověď. Této volby využili pouze dva žáci a v jejich odpovědích jsme našli: 1. byla jsem vyprovokovaná svou bývalou spolužačkou a 2. dělá mi radost někoho urážet.

Tabulka 20: Důvody vybraných respondentů, kteří zneužili jim zaslanou vlastní obnaženou fotografii či video

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Nuda	6	12	3
Legrace	8	6	4
Chtěl/a jsem upoutat pozornost	3	4	1
Chtěl/a jsem získat moc nad ostatními	1	0	0
Pomsta	5	9	3
Z donucení	1	4	0
Chtěl/a jsem vyzkoušet něco nového	2	5	3
Jiné	0	1	1

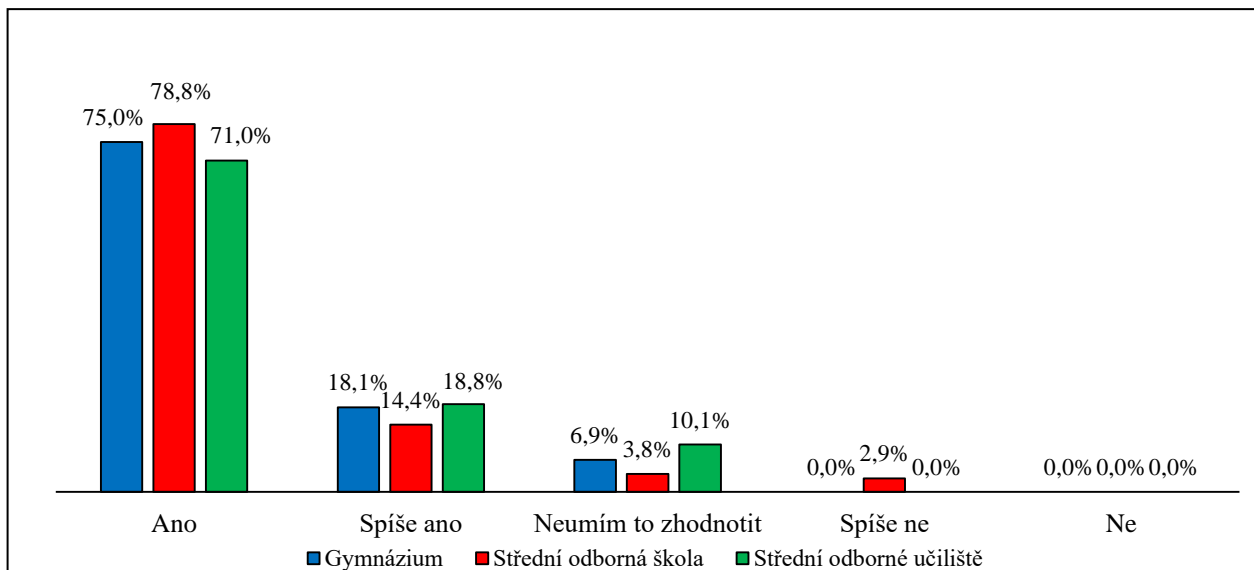
Graf 19: Důvody vybraných respondentů, kteří zneužili jim zaslanou vlastní obnaženou fotografii či video

Položka č. 19: Považujete sextingové aktivity za nebezpečné?

Dále jsme u žáků monitorovali, zda vnímají sextingové aktivity jako bezpečný anebo spíše rizikový jev. Hodnoty nám nastínily, že pohled všech našich respondentů na tuto problematiku je velmi podobný. Většina adolescentů odpověděla **ano**, tudíž považují sexting za rizikový, a to (75,0 %) respondentů z gymnázia, (78,8 %) ze střední odborné školy a (71,0 %) ze středního odborného učiliště. Dále se žáci shodli v odpovědi **ne**, tedy že sexting je zcela bez rizik, tuto možnost nezvolil žádný z nich. Ačkoli žáci vnímají sexting jako riskantní, tak ani to jim nebrání dále pokračovat v tomto nebezpečném chování, což jsme si potvrdili v položce č. 5 a 15.

Tabulka 21: Vnímání rizik spojených se sextingem podle vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Ano	87	82	49
Spíše ano	21	15	13
Neumím to zhodnotit	8	4	7
Spíše ne	0	3	0
Ne	0	0	0

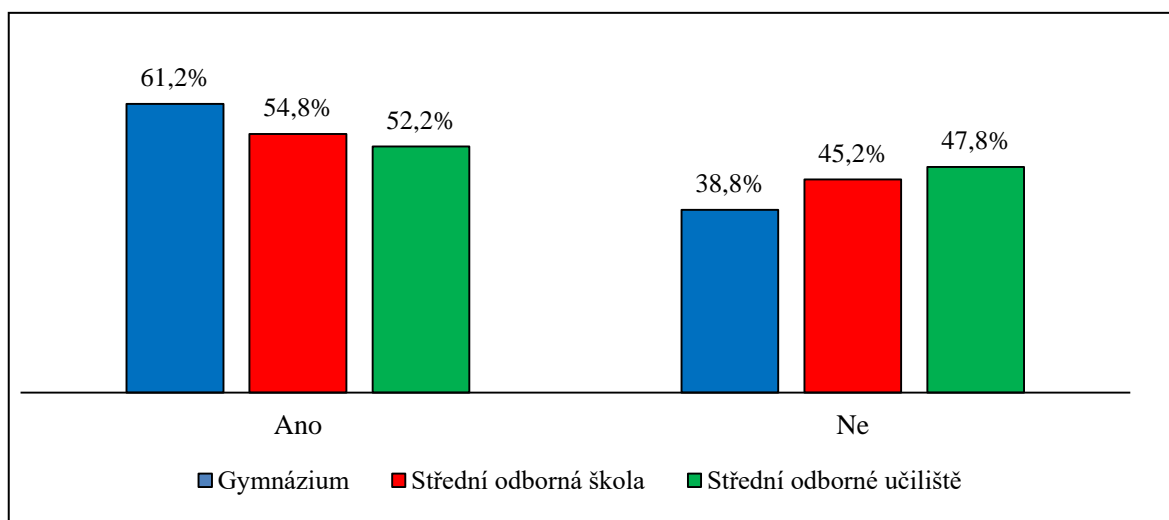
Graf 20: Vnímání rizik spojených se sextingem podle vybraných respondentů

Položka č. 20: Měl/a jste na základní škole výuku sexuální výchovy?

Poslední část našeho dotazníkového šetření se zaměřila na to, zda byli respondenti systematicky v oblasti rizikového chování na internetu a souvisejícími fenomény vzdělání. Proto si položka č. 20 kladla za cíl vyzkoumat, zda žáci středních škol na základní škole absolvovali výuku sexuální výchovy. Uvědomujeme si, že na základních školách byla sexuální výchova mnoho let tabu, mnozí pedagogové i v této době ji neradi učí, protože ji považují za choulostivé téma, což se možná odrazilo na našich získaných datech. Z grafu je patrné, že jen větší polovina respondentů absolvovala výuku sexuální výchovy na základní škole, a to (61,2 %) žáků z gymnázia, (54,8 %) ze střední odborné školy a (52,2 %) ze středního odborného učiliště.

Tabulka 22: Absolvování výuky sexuální výchovy v prostředí základní školy podle vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Ano	71	57	36
Ne	45	47	33

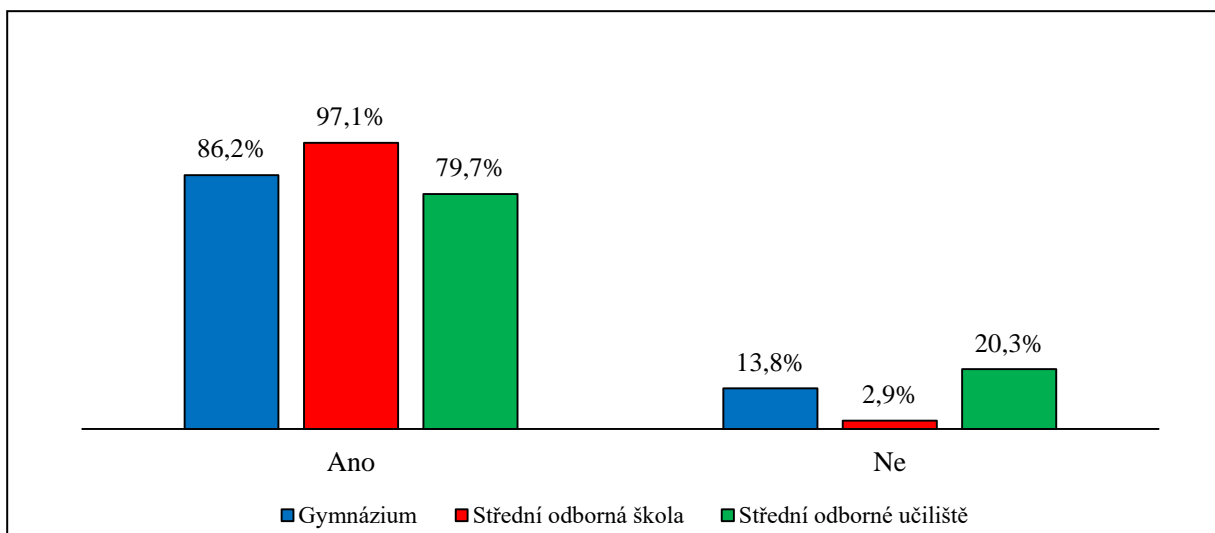
Graf 21: Absolvování výuky sexuální výchovy v prostředí základní školy podle vybraných respondentů

Položka č. 21: Absolvoval/a jste někdy v minulosti preventivní besedu zaměřenou na nebezpečí spojená s používáním internetu?

Stěžejní oblastí v této problematice je preventivní opatření, a proto tato další část prověřovala, zda žáci středních škol absolvovali preventivní besedu zaměřenou na nebezpečí spojená s užíváním internetu. Největší četnosti se objevily u odpovědi **ano**, tedy že respondenti absolvovali besedu zaměřenou na rizikové chování v prostředí internetu, u adolescentů ze střední odborné školy (97,1 %), poté na gymnáziu (86,2 %) a nejméně u žáků ze středního odborného učiliště (79,7 %). Dané zjištění hodnotíme celkem pozitivně.

Tabulka 23: Absolvování preventivní besedy zaměřené na nebezpečí spojená s používáním internetu u vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Ano	100	101	55
Ne	16	3	14

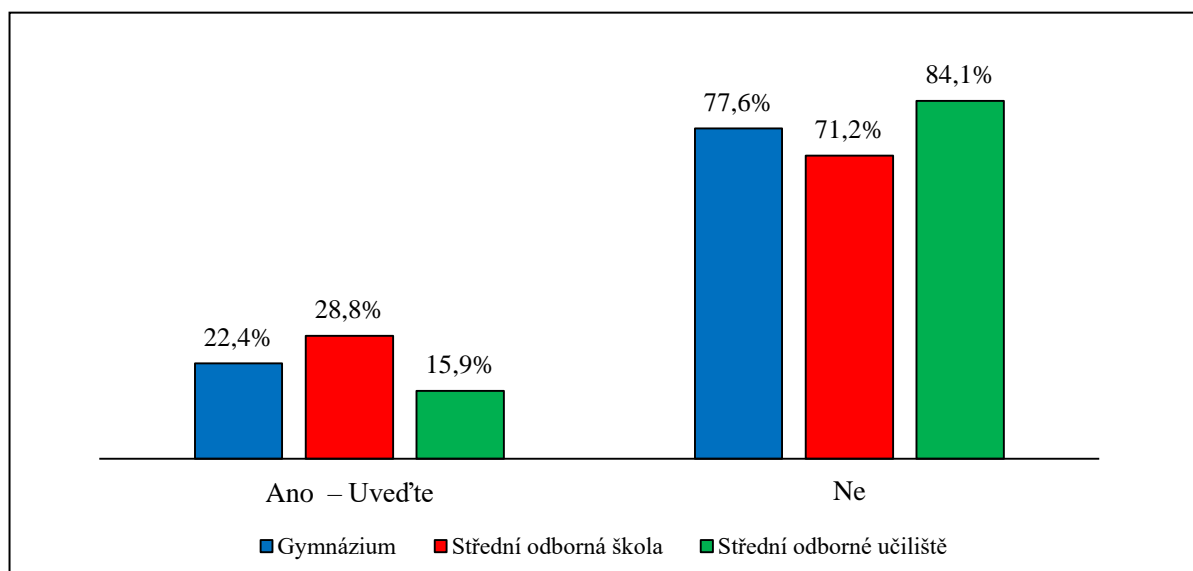
Graf 22: Absolvování preventivní besedy zaměřené na nebezpečí spojená s používáním internetu u vybraných respondentů

Položka č. 22: Znáte nějakou organizaci, která se zaměřuje na prevenci rizikového chování v prostředí internetu?

Závěrečná položka se soustředila na to, zda žáci znají nějakou organizaci, která se zaměřuje na prevenci v prostředí internetu. Z poskytnutých dat můžeme vyčíst, že dané organizace naši respondenti znají velmi sporadicky, a to (22,4 %) žáků z gymnázia (28,8 %) ze střední odborné školy a pouze (15,9 %) ze středního odborného učiliště. U této položky žáci, kteří odpověděli ano, měli uvést název těchto organizací, jejich odpovědi byly velmi podobné. Nejčastěji adolescenti uváděli E-bezpečí, Nebud' oběť, Nenech to být či Policii ČR.

Tabulka 24: Znalost organizací, které se zaměřují na prevenci rizikového chování na internetu u vybraných respondentů

	Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště
Ano – Uveďte	26	30	11
Ne	90	74	58

Graf 23: Znalost organizací, které se zaměřují na prevenci rizikového chování na internetu u vybraných respondentů

Podkapitola 7.1 nám mimo jiné uvedla relační neboli vztahové výzkumné otázky, jež zkoumají vztahy mezi proměnnými. Pro všechny relační (vztahové) otázky byly formulovány věcné hypotézy **H** a při uplatňování postupu dle Chrásky (2016) byla pro každou stanovenou věcnou hypotézu **H** vymezená hypotéza statistická, a to nulová hypotéza **H₀** a alternativní hypotéza **H_A**. Abychom mohli zkoumané proměnné zachytit, tak byla provedena u každé věcné hypotézy **operacionalizace**, tedy vyjádření proměnných tak, ať je možné jejich přesné změření.

V rámci ověřování hypotéz jsme si zvolili dvě statistické metody pro analýzu nominálních dat. První z nich je **test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku** (relační výzkumná otázka č. 1), jež Chráska (2016, s. 76) popisuje následovně „*Zvláštním případem kontingenční tabulky je čtyřpolní tabulka se dvěma řádky a dvěma sloupci. Se čtyřpolní tabulkou se setkáváme v případech, kdy jevy, mezi nimiž ověřujeme vztah, mohou nabývat pouze dvou alternativních kvalit (např. chlapec-dívka atd.)*“. Druhou statistickou metodou je **test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku** (relační výzkumná otázka č. 2) dle Chrásky (2016, s. 69) „*tento test významnosti je možné použít například v situacích, kdy rozhodujeme, zda existuje souvislost (závislost) mezi dvěma pedagogickými jevy (proměnnými), které byly zachyceny pomocí nominálního (popřípadě ordinálního) měření*“. U první relační výzkumné otázky jsme zvolili stupeň volnosti 1 a u druhé relační výzkumné otázky jsme stanovili stupeň volnosti 2. Dané ověřování (testování) hypotéz jsme uskutečnili na hladivě významnosti $\alpha = 0,05$.

Relační výzkumná otázka č. 1

Jaký je rozdíl ve výskytu sextingu u vybraných dívek a chlapců středních škol?

První stanovená relační otázka zkoumala zkušenosti se sextingem, konkrétně naším záměrem bylo jej zkoumat z hlediska pohlaví. Chtěli jsme objasnit, zda existuje rozdíl v provozování sextingových aktivit u vybraných dívek a chlapců středních škol. Při formulaci hypotézy jsme předpokládali, že častěji provozují sexting vybrané dívky střední školy.

Věcná hypotéza č. 1:

Hypotéza H: Výskyt sextingu u vybraných dívek a chlapců středních škol je rozdílný.

Statistické hypotézy:

Nulová hypotéza H_0 : Četnost výskytu sextingu je u vybraných dívek a chlapců středních škol stejná.

Alternativní hypotéza H_A : Četnost výskytu sextingu je u vybraných dívek vyšší než u vybraných chlapců středních škol.

Potřebná data pro ověření (testování) této hypotézy byla získaná z dotazníkové položky číslo 5, která zjišťuje, zda vybrané dívky a chlapci středních škol odeslali někdy v minulosti někomu svou vlastní obnaženou fotografii či video.

Odpověď ANO – provozování sextingových aktivit

Odpověď NE – neprovozování sextingových aktivit

Tabulka 25: Čtyřpolní tabulka k testování hypotézy č. 1

	ANO	NE	Σ
Vybrané dívky	74	114	188
Vybraní chlapci	24	77	101
Σ	98	191	289

Jak jsme již uvedli, tak pro první relační výzkumnou otázku je zvolená hladina významnosti 0,05 a stupeň volnosti 1. Kritickou hodnotou významnosti chí-kvadrátu pro tuto hladinu významnosti a stupeň volnosti, jenž budeme porovnávat s vypočítanými daty je $\chi^2_{0,05(1)} = 3,841$.

Vypočítaná hodnota testového kritéria je 7,134, tudíž je $\chi^2 = 7,134 > 3,841 = \chi^2_{0,05(1)}$.

Testové kritérium je vyšší než kritická hodnota, a proto na hladině významnosti 5 % odmítáme nulovou hypotézu H_0 a přijímáme hypotézu alternativní H_A . Na základě testování hypotézy č. 1 jsme dospěli tedy k závěru, že lze potvrdit předpokládaný výrok, že četnost výskytu sextingu je u vybraných dívek vyšší než u vybraných chlapců středních škol.

Relační výzkumná otázka č. 2

Jaký je rozdíl mezi výskytem sextingu u vybraných žáků středních škol a typem studia?

Prostřednictvím druhé stanovené relační otázky jsme chtěli odhalit, zda má spojitost prevalence sextingu s typem studované střední školy. Naším cílem tedy bylo porovnat výskyt sextingu u žáků z odlišných typů středních škol (gymnázium, střední odborná škola, střední odborné učiliště).

Věcná hypotéza č. 2:

Hypotéza H: Ve výskytu sextingu u vybraných žáků středních škol a typem studia **je rozdíl**.

Statistické hypotézy:

Nulová hypotéza H_0 : Mezi četností výskytu sextingu a typem studia u vybraných žáků středních škol **není rozdíl**.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi četností výskytu sextingu a typem studia u vybraných žáků středních škol **je rozdíl**.

Rovněž potřebná data pro ověření (testování) této hypotézy byla získána pomocí dotazníkové položky č. 5, která zjišťovala, zda vybraní žáci středních škol odeslali někdy v minulosti někomu svou vlastní obnaženou fotografii či video.

Odpověď ANO – provozování sextingových aktivit

Odpověď NE – neprovozování sextingových aktivit

Tabulka 26: Kontingenční tabulka k testování hypotézy č. 2

		Gymnázium	Střední odborná škola	Střední odborné učiliště	Σ
Sextingové aktivity	ANO	36 (39,34)	29 (35,27)	33 (23,40)	98
	NE	80 (76,66)	75 (68,73)	36 (45,60)	191
Σ		116	104	69	289

Tabulka 27: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku

Pozorovaná četnost P	Očekávaná četnost O	$P - O$	$(P - O)^2$	$\frac{(P - O)^2}{O}$
36	39,34	-3,34	11,16	0,284
29	35,27	-6,27	39,31	1,115
33	23,40	9,60	92,16	3,938
80	76,66	3,34	11,16	0,146
75	68,73	6,27	39,31	0,572
36	45,60	-9,60	92,16	2,021
Σ 289	Σ 289,00			Σ 8,076

Vzhledem k tomu, že tabulka č. 26 má dva řádky a tři sloupce, tak jsme si určili stupeň volnosti 2. Stanovené hladině významnosti $\alpha = 0,05$ odpovídá hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$.

Vypočítaná hodnota testového kritéria je 8,076 tudíž je $\chi^2 = 8,076 > 5,991 = \chi^2_{0,05}(2)$.

Testové kritérium je vyšší než kritická hodnota, a proto na hladině významnosti 5 % **odmítáme nulovou hypotézu H_0** , což znamená, že **byl statisticky prokázán rozdíl mezi četností výskytu sextingu a typem studia u vybraných žáků středních škol**, tímto jsme přijali hypotézu alternativní H_A . Na základě testování hypotézy č. 2 jsme došli k závěru, že ve výskytu sextingu u vybraných žáků středních škol a typem studia je rozdíl.

9 Diskuze a zhodnocení vybraných výsledků

Předchozí část nám poskytla výsledky do našeho výzkumného šetření, které bylo zaměřené na vybrané žáky středních škol z města Prostějova. Poslední kapitola naší diplomové práce je věnovaná interpretaci získaných dat v návaznosti na výzkumné otázky, které jsme si stanovili v podkapitole 7.1. A také některé údaje našeho šetření porovnáme s vybranými výsledky výzkumů, o kterých jsme hovořili v 6. kapitole. Jedním ze zmíněných šetření je Sex and Tech Survey nebo studie pod záštitou projektu E-Bezpečí či výzkumné šetření uskutečněné v rámci diplomové práce, jehož autorkou je studentka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Zdenka Karafiátová.

První deskriptivní otázka nám objasnila, které osobní údaje o sobě vybraní žáci zveřejňují v prostředí internetu. Vzhledem k tomu, že sexting také souvisí se sdílením citlivých údajů, tak z tohoto důvodu byla do našeho dotazníkového šetření zakomponovaná tato problematika. Získaná data nám ukázala, že jméno a příjmení zveřejňuje nejvíce respondentů, a to 43,2 % z gymnázia, 34,8 % ze střední odborné školy a 35,7 % ze středního odborného učiliště a na druhé příčce se u všech žáků umístila fotografie obličeje (37,8 %, 26,1 % a 23,2 %). Dané hodnoty srovnáme se šetřením s názvem *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru 2017*, kde taktéž nejvíce respondentů označilo odpověď jméno a příjmení (88,8 %) a vzápětí odpověď fotografie obličeje (66,6 %). Usuzujeme, že rozdílné hodnoty mohou být ovlivněné počtem respondentů, protože našeho výzkumu se zúčastnilo 289 žáků, kdežto uvedeného šetření 4 878 participantů (Kopecký, Szotkowski, 2017).

Druhou deskriptivní otázku považujeme za klíčovou, protože nám odhalila, kolik vybraných žáků středních škol odeslalo svou vlastní obnaženou fotografii či video jiné osobě. Dle našich výsledků lze konstatovat, že žáci z gymnázia a střední odborné školy mají procentuálně podobné zkušenosti se sextingem (31,0 % a 27,9 %), přičemž žáci ze středního odborného učiliště jí mají cca o 20 % větší (47,8 %). Co se týče pohlaví, tak podíl byl takový, že ve velkém množství byly odesílatelem intimních materiálů dívky (75,5 %) a pouze (24,5 %) bylo chlapců. Oproti tomu ve výzkumu *Sex and Tech Survey* bylo zjištěno, že (71 %) dívek a (67 %) chlapců odeslalo inkriminovaný materiál (The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy, 2008).

Třetí deskriptivní otázka sledovala, komu vybraní žáci středních škol odesílají svou vlastní obnaženou fotografii či video. Z výzkumu vyplynulo, že příjemcem eroticky laděných materiálů nejčastěji byl u žáků z gymnázia a středního odborného učiliště současný

přítel/přítelkyně (34,2 % a 36,1 %), čímž jsme potvrdili, že tento nebezpečný fenomén je frekventovanou součástí partnerských vztahů. Naopak respondenti ze střední odborné školy nejčastěji označili současného kamaráda/kamarádku (23,8 %). Velmi znepokojující je, že vysoké procento žáků ze střední odborné školy odesílá svůj intimní materiál člověku (chlapci/dívce), který se jim líbil a chtěl/-a s ním chodit (19,4 %). Může to souviset s tím, že dospívající v tomto období si hledají první partnerské vztahy, ale už nedomýšlí, že toto jednání může s sebou nést až fatální následky.

Čtvrtá deskriptivní otázka se zabývala tím, jaké důvody měli vybraní žáci středních škol k odeslání své vlastní obnažené fotografie či videa. Výsledky nám ukázaly rozmanitost odpovědí našich respondentů. U žáků z gymnázia zvítězila možnost, že to byl dárek pro přítelkyni/ přítele (13,1 %), kdežto u participantů ze střední odborné školy nuda (19,0 %) a u respondentů ze středního odborného učiliště flirt (15,8 %). Nemile nás překvapilo, že respondenti berou poměrně často sexting jako výplň svého volného času nebo jako formu zábavy, protože mezi další četné důvody řadí hru, zábavu, legraci či nudu. Tyto hodnoty lze srovnat s naměřenými daty výzkumu s názvem *Sexting u českých dětí*, kde nejčastějším motivem bylo odeslání eroticky laděných materiálů v rámci partnerských vztahů jako dárek pro přítele/přítelkyni (39,7 %) stejně jako u žáků z gymnázia. Naproti tomu vidíme rozdíl v možnostech legrace či nudy, které v tomto šetření považují za málo časté (Szotkowski a kol., 2020).

Pátá deskriptivní otázka zmapovala, které nástroje vybraní žáci využívají pro sdílení intimních materiálů v prostředí internetu. K nejvíce oblíbeným nástrojům pro realizaci sextingu žáci zejména řadili Facebook, Instagram nebo WhatsApp. Zjištěné hodnoty lze také porovnat s výzkumem, který provedla Zdenka Karafiátová (2020) ve své diplomové práci, ve které tyto varianty nejsou příliš využívány, dokonce Facebook v jejím šetření označil pouze jeden respondent. Nejnižší příčky popularity, stejně jako v našem výzkumném šetření, obsadil Viber, Twitter či E-mail (Karafiátová, 2020).

Šestá deskriptivní otázka zkoumala, zda vybraní žáci, kteří provozovali sextingové aktivity, zažili v souvislosti s odesláním svých vlastních obnažených fotografií či videa nějakou negativní zkušenost. Šokovalo nás, kolik žáků na danou oblast odpovědělo kladně, což odpovídá (52,8 %) respondentů z gymnázia, dokonce (62,1 %) ze střední odborné školy a (60,6 %) ze středního odborného učiliště. Jediné, co můžeme hodnotit pozitivně, je, že s vydírání v osobním kontaktu se v celém našem dotazníkovém šetření setkal pouze jeden žák ze středního odborného učiliště (2,2 %).

Sedmá deskriptivní otázka se zaměřila na to, komu by se vybraní respondenti svěřili při zneužití jejich eroticky laděných materiálů. Respondenti z gymnázia a středního odborného učiliště se shodli, že nejčastěji tuto situaci řešili s kamarádem/kamarádkou (33,3 % a 30,4 %), což si můžeme vysvětlit tím, že k podstatným vývojovým úkolům adolescence patří se odpoutat od rodiny a navazovat vztahy právě mimo ni, tedy hledat i pomoc. A co se týče žáků ze střední odborné školy, tak u nich vyhrála možnost rodiče (27,8 %). Naměřené hodnoty jsme opět srovnali s údaji výzkumu *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru 2017*, kde nejvíce respondentů kontaktovalo své rodiče (38,8 %) stejně jako naši žáci ze střední odborné školy. Velký procentuální rozdíl jsme zaznamenali u možnosti svěřit se policii, kdy v našem výzkumu byla u žáků ze střední odborné školy zastoupena jako jedna z nejčtenějších možností, zatímco ve zmíněném šetření se umístila úplně na posledním místě (Kopecký, Szotkowski, 2017).

Další oblasti našeho výzkumu se věnovala osmá deskriptivní otázka, která se zajímala o to, zda vybraní žáci byli příjemci eroticky laděných fotografií či videí. Je alarmující, že skoro tři čtvrtiny našich dotazovaných respondentů potvrdily, že se staly příjemci cizích choulostivých materiálů, konkrétně to bylo (71,6 %) žáků z gymnázia, (83,7 %) ze střední odborné školy a (79,3 %) ze středního odborného učiliště. V kontextu uvedených hodnot lze konstatovat, že vysoké procento adolescentů se s tímto nebezpečným fenoménem setkává, aniž by ho aktivně provozovalo.

Devátá a zároveň navazující deskriptivní otázka měla za úkol zjistit, jaké důvody měli vybraní žáci, kteří zneužili jim zaslano vlastní obnaženou fotografii/video. Nejčastějším důvodem zneužití inkriminovaných materiálů byla u žáků z gymnázia a středního odborného učiliště legrace (30,8 % a 26,7 %) naopak u respondentů ze střední odborné školy vyhrála možnost nuda (29,3 %). Daný fakt opět poukazuje na to, že si adolescenti neuvědomují následky tohoto nebezpečného chování, jež může mít katastrofální následky pro oběť. Vzhledem k tomu, že v období adolescence se zvyšuje tendence experimentovat a zkoušet nové věci, tak nás ani nepřekvapilo, že odpověď 'chtěl/a jsem vyzkoušet něco nového' byla u žáků ze středního odborného učiliště zastoupena v (20,0 %).

Poslední desátá deskriptivní otázka prověřila důležitou informaci pro naše šetření a to, zda vybraní žáci absolvovali preventivní besedu zaměřenou na nebezpečí spojená s používáním internetu. V kapitole věnující se prevenci jsme se přesvědčili, že plní klíčovou funkci při výchově a vzdělávání mládeže, proto nás zajímala četnost poučených adolescentů. Z našeho výzkumného šetření lze odvodit, že většina respondentů absolvovala tuto besedu, a to konkrétně (86,2 %) žáků z gymnázia, (97,1 %) ze střední odborné školy a (79,7 %)

ze středního odborného učiliště. Ačkoliv informovanost respondentů byla poměrně značná, tak je zarážející celkem vysoký počet sextingových aktivit u některých z nich, z čehož můžeme usoudit, že dané poučení o této problematice nebylo možná dostačující.

V rámci našeho výzkumného šetření jsme si formulovali dvě hypotézy, které se týkaly provozování sextingu z aspektu pohlaví a typu studované střední školy. Dané hypotézy jsme si ověřovali prostřednictvím testu nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku a testu nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. Testované hypotézy dokázaly statisticky významné rozdíly v realizaci sextingových aktivit ve formě odesílání vlastních obnažených fotografií/video, kdy byla častější prevalence u vybraných dívek SŠ. Také bylo potvrzeno, že ve výskytu sextingu u vybraných žáků středních škol a typem studia je rozdíl.

Závěr

V souvislosti s rychlým rozvojem informačních a komunikačních technologií byly zaznamenány nové formy rizikového chování v prostředí internetu. Právě naše diplomová práce se zaměřila na jeden z druhů rizikového chování, kterým je problematika sextingu. A konkrétně jsme chtěli objasnit, jaká je míra zkušenosti se sextingem u vybraných žáků ze tří druhů středních škol, a to gymnázií, středních odborných škol a středních odborných učilišť ve městě Prostějov. Práce se skládá celkem z devíti kapitol, z toho pět kapitol se věnuje teoretické části a čtyři kapitoly praktické části.

K dosažení výše uvedeného záměru byl stanoven hlavní cíl diplomové práce, kterým byl **popsat sexting ve vztahu k žákům středních škol a zjistit prevalenci sextingových aktivit u vybraných žáků středních škol v okrese Prostějov**. Ke zdárnému naplnění tohoto hlavního cíle byly vytýčeny dílčí teoretické a empirické cíle, pomocí nichž byla diplomová práce vytvořena.

V první kapitole teoretické části jsme se zaměřili na rizikové chování a začlenění sextingu do tohoto systému, čímž jsme potvrdili jeho závažnost. Druhá a zároveň nejobsáhlejší kapitola byla celá věnovaná charakteristice sextingu a právě prostřednictvím podkapitol jsme si uvedli jeho definice a typy. Objasnili jsme důvody vedoucí k jeho provozování a nástroje pro jeho realizaci. Také jsme nezapomněli upozornit na možná rizika sextingu a v následující podkapitole jsme je demonstrovali na reálných zahraničních i českých případech. V závěru této druhé kapitoly jsme se zabývali právními aspekty, jež souvisejí se sextingovými aktivitami. Ve třetí kapitole jsme dokázali návaznost sextingu s dalšími rizikovými komunikačními jevy v online prostředí, kterými například jsou kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking atd. V předposlední kapitole teoretické části jsme se zabývali vývojovou psychologií adolescentů a také jsme toto období zde popsali jako rizikové vzhledem k nebezpečným jevům v online prostředí. Stěžejní roli v oblasti rizikového chování v online prostředí hraje prevence, která byla předmětem páté kapitoly a rovněž uzavírá teoretickou část této práce.

Praktická část práce navazovala na předešlé teoretické výstupy. V první kapitole praktické části jsme představili stávající výzkumy sextingu ve vybraných zahraničních a českých informačních zdrojích. Některé uvedené výzkumy byly vybrány s ohledem na položky, které jsme použili do výzkumného šetření této práce. Předmětem druhé kapitoly praktické části byla metodologie našeho šetření a záměrně jsme jí rozdělili do tří podkapitol. V první podkapitole jsme si formulovali cíle, otázky a hypotézy výzkumu. Následující

podkapitoly objasnily výběr vzorku do výzkumného šetření a metodu, kterou byl dotazník, pomocí něhož byla data získána. Třetí kapitola se věnovala výsledkům námi realizovaného šetření. Tato zjištěná data byla v poslední kapitole podrobena interpretaci a srovnání s vybranými údaji, jež jsou uvedené v první kapitole praktické části naší diplomové práce.

Z výzkumného šetření vyplynulo, že zkušenosti se sextingem mají zejména vybrané dívky (75,5 %) a pouze (24,5 %) vybraných chlapců. Po testování hypotézy č. 1 jsme dokázali statisticky významné rozdíly v realizaci sextingových aktivit ve formě odesílání vlastních intimních materiálů, kdy byla častější prevalence u vybraných dívek SŠ. Vybraní žáci z gymnázia a střední odborné školy mají s tímto nebezpečným fenoménem zkušenosti téměř stejné (31,0 % a 27,9 %), přičemž žáci ze středního odborného učiliště je mají cca o 20 % větší (47,8 %). Po ověření hypotézy č. 2 bylo potvrzeno, že mezi četností výskytu sextingu a typem studia u vybraných žáků středních škol je rozdíl.

Častým příjemcem těchto eroticky laděných materiálů byl současný přítel/přítelkyně, čímž jsme dokázali, že sexting je frekventovanou součástí partnerských vztahů. Zasílání těchto citlivých materiálů vnímají často jako dárek pro svou přítelkyni/ přítele nebo jako způsob flirtování či to udělali pouze z nudy. Je znepokojující, že (5,4 %) žáků z gymnázia a (2,1%) žáků ze středního odborného učiliště bylo k tomuto jednání donuceno jinou osobou. Nejvyužívanější nástroje byly pro sextingové aktivity voleny Facebook Messenger, Instagram, Facebook či WhatsApp a nejméně oblíbený byl E-mail, Twitter a Viber.

Dále nás zajímalo, zda vybraní respondenti zažili v souvislosti s odesláním vlastního choulostivého materiálu, nějakou negativní zkušenost se sextingem. Byli jsme udiveni, že více než polovina našich respondentů daný fakt potvrdila, což odpovídá (52,8 %) žáků z gymnázia, dokonce (62,1 %) ze střední odborné školy a (60,6 %) ze středního odborného učiliště. Také jsme se zaměřili na to, zda se s touto negativní zkušeností respondenti vůbec někomu svěřili a zjistili jsme, že převažuje odpověď ne, dokonce žáci ze střední odborné školy tuto možnost zvolili skoro v (70 %).

Rovněž jsme odhalili, že tři čtvrtiny našich zkoumaných respondentů byly příjemci eroticky laděných materiálů. Nejpočetněji žáci uváděli, že tyto citlivé materiály obdrželi od neznámého člověka, bývalého přítele/přítelkyně či od krátké známosti. Skoro jedna čtvrtina žáků z gymnázia a ze středního odborného učiliště zmíněné materiály zneužili (26,7 % a 22,5 %), přičemž u žáků ze střední odborné školy tento počet stoupl na (44,7 %). Nejčastějším důvodem zneužití byla legrace, nuda a pomsta.

Zabývali jsme se tím, zda byli respondenti systematicky v oblasti rizikového chování na internetu a souvisejícími fenomény vzdělání. A vyzkoumali jsme, že téměř většina

respondentů absolvovala preventivní besedu zaměřenou na nebezpečí spojená s používáním internetu, ale když jsme se v další položce zaměřili na znalost organizací, které se touto problematikou zabírají, tak velmi málo z nich je znalo. Z této skutečnosti můžeme usoudit, že poučení v této oblasti asi nebylo dostačující.

V současnosti, kdy dochází k rychlému rozvoji informačních a komunikačních technologií, začínají děti aktivně využívat internetové služby už ve věku 2–3 let. Z tohoto důvodu považuji znalost rizikového chování v online prostředí za nutnou pro pedagogickou teorii i praxi. Vzhledem ke studovanému oboru jsem se snažila o to, aby moje diplomová práce byla přínosem pro námi vybrané střední školy, kdy ji pedagogičtí pracovníci mohou využít pro prevenci, vzdělávání, intervenci nebo osvětu. Také může být užitečná školnímu metodikovi prevence, výchovnému poradci či školnímu psychologovi. A v neposlední řadě, může být nápomocná rodičům, kteří jsou klíčovými činiteli preventivních opatření spolu se školou, protože jejich vzájemná spolupráce může vést ke snížení výskytu sextingu.

Práce rovněž může posloužit jako materiál pro ostatní školy a širokou veřejnost, jež má zájem rozšířit si své znalosti o tomto nebezpečném jevu. Taktéž hodnotným přínosem mohou být výsledky realizovaného šetření, ačkoliv vím, že je nelze kvůli omezenému výzkumnému vzorku generalizovat na celou populaci žáků středních škol, ale i tak mohou posloužit jako předloha pro další zpracování této problematiky.

Je nutné upozornit, že problematika rizikových komunikačních jevů v prostředí internetu je velmi komplikovaná, ale i přesto je nezbytné dbát na včasnou a efektivní prevenci, která bude bránit žáky před těmito nebezpečnými fenomény.

Seznam použité literatury a zdrojů

Adolescence: a period needing special attention. Recognizing adolescence, 2014. In World Health Organisation [online]. [cit. 2020-09-26]. Dostupné z: <https://apps.who.int/adolescent/second-decade/section2/page1/recognizing-adolescence.html>

Amanda Todd, 1996-2020. In: Osobnosti [online]. [cit. 2020-09-16]. Dostupné z: <https://www.osobnosti.cz/amanda-todd.php>

Anti-bullying advocate: Sexting / Bullying / Cyberbullying, 2020. In: Wcspeakers [online]. [cit. 2020-09-17]. Dostupné z: <https://www.wcspeakers.com/speaker/allyson-pereira/>

BEDNÁŘ, Vojtěch, 2011. *Internetová publicistika*. Praha: Grada. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3452-1.

BENDO VÁ, Klára, 2011. *Manuál pro psaní diplomových prací na Katedře psychologie FF UP v Olomouci*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Ostatní publikace. ISBN 978-80-244-2930-4.

BLINKA, Lukas a kol., 2015. *Online závislosti*. Praha: Grada publishing. 200 s. ISBN 978-80-247-5311-9.

BOYD, Danah, ELLISON, Nicole, 2007. *Social network sites: Definition, history, and scholarship*. In Academic.oup [online] 1. října [cit. 2020-09-11]. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jcmc/article/13/1/210/4583062>

CASTLEMAN, Toccara, 2016. *Allyson Pereira: Where is She Now?*. In: Syfy [online]. 24. března [cit. 2020-09-17]. Dostupné z: <https://www.syfy.com/the-internet-ruined-my-life/blog/allyson-pereira-where-is-she-now>

CELIZIC, Mike, 2009. *Her teen committed suicide over 'sexting'*. In: Today [online]. 6. března [cit. 2020-09-15]. Dostupné z: <https://www.today.com/parents/her-teen-committed-suicide-over-sexting-2D80555048>

Co je sexting?, 2019. In: E-Bezpečí [online]. 14. ledna [cit. 2020-09-06]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/71-trivium/1422-co-je-sexting>

Co je webcam trolling?, 2015. In: E-Bezpečí [online]. 14. května [cit. 2020-09-24]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/71-trivium/1420-co-je-webcam-trolling>

ČECH, Tomáš, 2016. *Studijní text k projektu Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe*. In: Oldwww.upol. [online]. [cit. 2020-10-11]. Dostupné z: http://oldwww.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/veda-vyzkum-zahr/2016/seminare/Primarni_prevence_rizikoveho_chovani_v_podminkach_zakladni_skoly.pdf

Český statistický úřad, 2021. *Informační společnost v číslech - 2021*. In: Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/143060187/06100421c.pdf/64023ec6-8e3f-4c97-943f-b1dcb143e2d4?version=1.9>

DOLEJŠ, Martin, Ondřej SKOPAL a Jaroslava SUCHÁ, 2014. *Protektivní a rizikové osobnostní rysy u adolescentů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Monografie. ISBN 978-80-244-4181-8.

DROUIN, Michelle, Jody ROSS a Elizabeth TOBIN, 2015. *Sexting: A new, digital vehicle for intimate partner aggression?*. In Sciencedirect [online]. Září [cit. 2020-09-08]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0747563215002836>

ECKERTOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL, 2013. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-3804-5.

EMANOVSKÝ, Petr, 2013. *Úvod do metodologie pedagogického výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Skripta. ISBN 978-80-244-3664-7.

Facebook Messenger, 2013–2021. In: Evisions [online]. [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: <https://www.evisions.cz/facebook-messenger/>

Facebook.com, 2020. [online]. [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: www.facebook.com

FRÖMEL, Karel., KUDLÁČEK, Michal, 2012. *Sportovní preference a pohybová aktivita studentek a studentů středních škol*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3128-4.

GAVORA, Peter, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu. 2.*, rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.

GORDON-MESSER, Deborah, BAUERMEISTER, Jose Arturo, GRODZINSKI, Alison, ZIMMERMAN, Marc, 2012. *Sexting among young adults*. In Ncbi [online] [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3580013/>

GREGG, Michael, 2014. *8 scary social networking sites every parent should know*. In Huffpost [online] 23. ledna [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/8-scary-social-network-sites-every-parents-should-know_b_4178055?guccounter=1

HA, Y. W., KIM, J., LIBAQUE-SAENZ, C. F., CHANG, Y., & PARK, M.-C, 2015. *Use and gratifications of mobile SNSs: Facebook and KakaoTalk in Korea*. In Scholar.google [online]. 1. srpna [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: https://scholar.google.com/citations?user=jb0oGKIAAAAJ&hl=pl#d=gs_md_cita-d&u=%2Fcitations%3Fview_op%3Dview_citation%26hl%3Dpl%26user%3Djb0oGKIAAAAJ%26citation_for_view%3Djb0oGKIAAAAJ%3Au5HHmVD_uO8C%26tzom%3D-120

HASTINGS, Katy, 2009. *Teenager commits suicide after 'sexting' a nude photo to her boyfriend made her life a misery*. In: Dailymail.co.uk [online]. 11. března [cit. 2020-09-16]. Dostupné z: <https://www.dailymail.co.uk/tvshowbiz/article-1161112/Teenager-commits-suicide-sexting-nude-photo-boyfriend-life-misery.html>

HOLLÁ, Katarína, 2016. *Sexting a kyberšikana*. Bratislava: IRIS. 167 s. ISBN 978-80-8153-061-6.

HUNTLEY, Riley, 2012. *Amanda Todd - Transcript of video*. In Pastebin [online]. 12. října [cit. 2020-09-16]. Dostupné z: <https://pastebin.com/rMX6fWKU>

HUTYROVÁ, Miluše, Michal RŮŽIČKA a Jan SPĚVÁČEK, 2013. *Prevence rizikového a problémového chování*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3725-5.

CHRÁSKA, Miroslav a Ilona KOČVAROVÁ, 2014. *Kvantitativní design v pedagogických výzkumech začínajících akademických pracovníků*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Pedagogika. ISBN 978-80-7454-420-0.

CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5326-3.

Informace o projektu, 2008-2020. In: E-Bezpečí [online]. [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>

Informace o projektu, 2015. In: Kpbi [online]. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.kpbi.cz/o-projektu>

Instagram.com, 2020. [online]. [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/>

Jaký je rozdíl mezi pojmy dítě, mladistvý, nezletilý?, 2020. In: Pomoconline.saferinternet [online]. [cit. 2020-09-20]. Dostupné z: <https://pomoconline.saferinternet.cz/2-uncategorised/17-trestn%C4%9B-pr%C3%A1vn%C3%AD-odpov%C4%9Bdnost-mladistv%C3%BDch.html>

JEDLIČKA, Richard, 2015. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada, 544 s. Psyché. ISBN 978-80-247-5447-5.

JENKINS, Beverly, 2013. *10 Cases of Sexting Gone Terribly Wrong*. In: Oddee [online]. 26. srpna [cit. 2020-09-17]. Dostupné z: https://www.oddee.com/item_98690.aspx

Jessica Renee Logan (USA, 2008), 2019. In: E-Bezpečí [online]. 15. ledna [cit. 2020-09-15]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/trivium-projektu-ebezpeci/72-kazuistiky/1427-jessica-renee-logan-usa-2008>

JOLICOEUR, Miranda, ZEDLEWSKI, Edwin, 2010. *Much Ado about Sexting*. In: Ncjrs [online]. Červen [cit. 2020-09-06]. Dostupné z: <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/230795.pdf>

KARAFIÁTOVÁ, Zdenka, 2020. *Sexting v populaci adolescentních jedinců*. [online]. Olomouc [cit. 2021-14-02]. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Dostupné z: https://theses.cz/id/s8oxvs/Karafiatova_DP.pdf

KOLOUCH, Jan, 2016. *CyberCrime*. Praha: CZ.NIC, z.s.p.o. CZ.NIC. ISBN 978-80-88168-15-7.

KOPECKÝ, Kamil a KOŽÍŠEK, Martin, 2015. Fenomén sexting v teorii a praxi. *Skauting: dvouměsíčník pro skautskou výchovu* [online]. Roč. 53, č. 1, s. 4–7 [cit. 2020.09.08]. ISSN 1210-9827. Dostupné z: <http://krizovatka.skaut.cz/dokumenty/category/62-3776?download=769:skauting-unor-2015>

KOPECKÝ, Kamil a SZOTKOWSKI, René, 2017. *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru (výzkumná zpráva)*. In: E-bezpečí [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/96-sexting-a-rizikove-seznamovani-2017/file>

KOPECKÝ, Kamil a Veronika KREJČÍ, 2009-2010. *Nebezpečí elektronické komunikace: zpráva z výzkumného šetření realizovaného v rámci projektu prevence nebezpečných komunikačních praktik spojených s elektronickou komunikací pro pedagogy a nepedagogy*. In: E-Bezpečí [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/1-nebezpeci-elektronicke-komunikace-1-2009-2010/file>

KOPECKÝ, Kamil a Veronika KREJČÍ, 2010-2011. *Nebezpečí elektronické komunikace 2: zpráva z výzkumného šetření realizovaného v rámci projektu. E-Bezpečí*. In: E-bezpečí [online]. [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/2-nebezpeci-elektronicke-komunikace-2-2010-2011/file>

KOPECKÝ, Kamil, 2009. *Co je sexting*. In: E-Bezpečí [online]. 24. května [cit. 2020-09-06]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/137-154>

KOPECKÝ, Kamil, 2012. *Nové případy sextingu a vydírání v kontextu sociální sítě GIFYO*. In: E-Bezpečí [online]. 21. srpna [cit. 2020-09-18]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/522-gifyo>

KOPECKÝ, Kamil, 2012. *Výzkum E-Bezpečí 2012 – fakta o sextingu u českých dětí*. In: E-Bezpečí [online]. 18. února [cit. 2020-09-07]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/pohledem-vedy/418-sexting2012>

KOPECKÝ, Kamil, 2014. *Proč vlastně děti realizují sexting?* In: E-Bezpečí [online]. 17. října [cit. 2020-09-09]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jev-y-spojene-s-online-komunikaci/sexting/923-pro-vlastne-deti-realizuji-sexting>

KOPECKÝ, Kamil, 2015. *Digitální rodičovství - starý koncept v novém kabátě.* In: E-Bezpečí [online]. 4. dubna [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rodicum-ucitelum-zakum/1012-digitalni-rodicovstvi>

KOPECKÝ, Kamil, 2015. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Monografie. ISBN 978-80-244-4861-9.

KOPECKÝ, Kamil, 2015. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Monografie. ISBN 978-80-244-4861-9

KOPECKÝ, Kamil, 2017. *Kyberflashing - staronový druh sexuálního kontaktu v online světě.* In: E-Bezpečí [online]. 20. srpna [cit. 2020-09-23]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/1255-kyberflashing>

KOPECKÝ, Kamil, 2020. *Poradna projektu E-Bezpečí v roce 2019 řešila 353 případů, zaznamenala meziroční nárůst o 9 procent.* In: E-Bezpečí [online]. 4. ledna [cit. 2020-09-15]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/z-nasi-kuchyne/1727-poradna-projektu-e-bezpeci-v-roce-2019-resila-353-pripadu-zaznamenala-mezirocni-narust-o-9-procent>

KOPECKÝ, Kamil, René SZOTKOWSKI a Veronika KREJČÍ, 2012. *Nebezpečí internetové komunikace III.* Olomouc: Pedagogická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3087-4.

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René, 2017. *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru.* Výzkumná zpráva. Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého [online]. Univerzita Palackého v Olomouci ve spolupráci se společností O2 Czech Republic [cit. 2020-09-05]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/96-sexting-a-rizikove-seznamovani-2017/file>

- KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René, 2019. *Sexting a právo*. In: E-Bezpečí [online]. 29. října [cit. 2020-09-20]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/sexting/1681-sexting-a-pravo>
- KOŽÍŠEK, Martin a PÍSECKÝ, Václav, 2016. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 175 s. ISBN 978-80-247-5595-3.
- KRČMÁŘOVÁ, Barbora, 2012. *Děti a online rizika: sborník studií*. Praha: Sdružení Linka bezpečí. ISBN 978-80-904920-2-8.
- KUKLA, Lubomír, 2016. *Sociální a preventivní pediatrie v současném pojetí*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3874-1.
- Kyberkriminalita*, 2021. In: Policie České republiky [online]. [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>
- Kybersex*, 2008. In: E-Bezpečí [online]. 10. listopadu [cit. 2020-09-23]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kybergrooming/105-67>
- Kyberstalking*, 2020. In: Pomoconline.saferinternet [online]. [cit. 2020-09-24]. Dostupné z: https://pomoconline.saferinternet.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=11
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 2006. *Vývojová psychologie. 2.*, aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché. ISBN 80-247-1284-9.
- MACEK, Jakub, 2001–2005. *Kyberprostor (Cyberspace)*. In Rpm.fss.muni [online]. [cit. 2020-09-06]. Dostupné z: <http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/kyberprostor.htm>
- MACEK, Petr, 2003. *Adolescence. 2.*, upr. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-747-7.
- MACHÁČKOVÁ, Hana, DĚDKOVÁ Lenka, ŠEVČÍKOVÁ, Anna, 2015. *Dospívající na internetu*. In: Webcentrum.muni [online]. [cit. 2020-09-24]. Dostupné z: https://webcentrum.muni.cz/media/3081324/dospivajici_na_internetu_2015.pdf
- MAREK, Petr, 2012. *Muži provozovali sexuální praktiky s nezletilou přes Skype*. In: Novinky [online]. 21. června [cit. 2020-09-18]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/muzi-provozovali-sexualni-praktiky-s-nezletilou-pres-skype-158289>

MARTANOVÁ, Veronik, 2014. *O primární prevenci rizikového chování*. In: *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Květen [cit. 2020-10-05]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/co-je-skolska-primarni-prevence-rizikoveho-chovani>

MARTANOVÁ, Veronika, 2014. *Všeobecná X selektivní X indikovaná školská primární prevence*. [online]. Květen [cit. 2020-10-06]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/co-je-skolska-primarni-prevence-rizikoveho-chovani/vseobecna-x-selektivni-x-indikovana-skolska-primarni-1>

MATTE, Christy, 2020. *What is sexting and why is it a problem*. In *Verywellfamily* [online]. 9. června [cit. 2020-09-07]. Dostupné z: <https://www.verywellfamily.com/what-is-sexting-problem-1258921>

Messenger.com, 2020. [online]. [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: <https://www.messenger.com/>

MIOVSKÝ, Michal a kol., 2015. *Prevence rizikového chování ve školství*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze. Monografie. ISBN 978-80-7422-391-4.

MIOVSKÝ, Michal, Tereza ADÁMKOVÁ, Miroslav BARTÁK, et al., 2015. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze. Monografie. ISBN 978-80-7422-391-4.

MORELLI, Mara, BIANCHI, Dora, BAIOTTO, Roberto, PEZZUTI, Lina, CHIRUMBOLO, Antonio, 2016. *Sexting Behaviors and Cyber Pornography Addiction Among Adolescents: the Moderating Role of Alcohol Consumption*. In: *Link.springer*. [online] 4. května [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s13178-016-0234-0#citeas>

MŠMT, 2010. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. [online]. [cit. 2020-10-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/Metodicke_doporuceni_uvodni_cast.doc

MŠMT, 2013. *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013–2018*. In: Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. [online]. 11. října [cit. 2020-09-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/28077>

MŠMT, 2019–2027. *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027*. In: MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. © MŠMT, Praha [cit. 2020-09-05]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf

My Story, 2015. In: Allysonpereira [online]. [cit. 2020-09-17]. Dostupné z: <https://www.allysonpereira.com/>

My story: Struggling, bullying, suicide, self harm, 2012. In YouTube [online]. 8. září [cit. 2020-09-16]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vOHXGNxE7E&t=343s&bpctr=1600250738>

Národní centrum bezpečnějšího internetu, 2020. In: Ncbi [online]. [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <https://www.ncbi.cz/>

Nebezpečné pronásledování (stalking), 2020. In: Policie České republiky [online]. [cit. 2020-09-24]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-nebezpecne-pronasledovani-stalking.aspx>

NOVOTNÝ, Petr, 2006. *Epidemie delikvence*. Liberec: Dialog, 62 s. ISBN 80-86761-45-2.

O projektu.cz, 2020. In: Bezpecnyinternet [online]. [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/o-projektu/default.aspx>

OLATUNDE, Oluwatoyin, BALOGUN, Folusho, 2018. *Sexting: Prevalence, Predictors, and Associated Sexual Risk Behaviors among Postsecondary School Young People in Ibadan, Nigeria*. In: Frontiersin [online] 8. května [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2017.00096/full>

PAVLÍČEK, Antonín, 2010. *Nová média a sociální síť*. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1742-1.

PEMPEK, T. A., YERMOLAYEVA, Y. A., & CALVERT, S. L., 2009. *College students' social networking experiences on Facebook*. In Researchgate. [online]. Květen [cit. 2020-09-11]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/222395437_College_students'_social_networking_experiences_on_Facebook

Počítačová mravnostní kriminalita, 2020. In: Policie České republiky [online]. [cit. 2020-09-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pocitacova-mravnostni-kriminalita.aspx>

POLÁČKOVÁ ŠOLCOVÁ, Iva, 2018. *Emoce: regulace a vývoj v průběhu života: funkce a zákonitosti emocí, sociální a kulturní souvislosti, měření emocí*. Praha: Grada. Psyché. ISBN 978-80-247-5128-3.

Poslání, 2010-2021. In: Nebudobet [online]. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/>

POVOLNÝ, David, 2010. Sexting: *Právní výzva elektronického věku*. In: Em.muni [online]. 23. prosince [cit. 2020-09-21]. Dostupné z: <https://www.em.muni.cz/veda-a-vyzkum/2034-sexting-pravni-vyzva-elektronickeho-veku>

Rejstřík škol a školských zařízení, 2021. In Rejstriky.msmt. [online]. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

ROUSE, Margaret, 2014. *Facebook* [online]. Srpen [cit. 2020-09-11]. Dostupné z: <https://whatis.techtarget.com/definition/Facebook>

ŘÍČAN, Pavel, 2014. *Cesta životem: [vývojová psychologie]: přepracované vydání*. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0772-6.

SABBAH-MANI, Jessica, 2015. *Sexting education: an educational approach to solving the media fueled sexting dilemma*. In Mylaw2.usc.edu [online]. 1. ledna [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: <https://mylaw2.usc.edu/why/students/orgs/ilj/assets/docs/24-2-Sabbah.pdf>

Sexting basics, 2015. In: Kids Help Phone [online]. [cit. 2020-09-07]. Dostupné z: <https://www.kidshelpphone.ca/Teens/InfoBooth/Sexting/Sexting-basics.aspx>

Sexting.cz, 2010-2020. [online]. [cit. 2020-09-09]. Dostupné z: www.sexting.cz

'She shared everything with me': Amanda Todd's mother talks about her life with her daughter (with video), 2012. In Vancouversun [online]. [cit. 2020-09-16]. Dostupné z: <http://www.vancouversun.com/health/shared+everything+with+Amanda+Todd+mother+talks+about+life/7419475/story.html>

Snapchat.com, 2020. [online]. [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: <https://www.snapchat.com/>

SOBOTKOVÁ, Veronika a kol. 2014. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. 1. vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4042-3.

Social media users in Czechia, 2020. In Napoleoncat [online]. [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: <https://napoleoncat.com/stats/social-media-users-in-czechia/2020/07>

SULLIVAN, Broke, 2011. *Sexting: Crime and Punishment*. In Dl.acm [online]. Leden [cit. 2020-09-06]. Dostupné z: <https://dl.acm.org/doi/abs/10.5555/1859159.1859170>

SZOTKOWSKI, René, 2020. *Sexting u českých dětí*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5793-2.

SZOTKOWSKI, René, KOPECKÝ, Kamil a KREJČÍ, Veronika, 2013. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 177 s. ISBN 978-80-244-3911-2.

SZOTKOWSKI, René, KOPECKÝ, Kamil, 2016. *Efektivní adaptace začínajících učitelů na požadavky školské praxe*. In: Oldwww.upol. [online]. [cit. 2020-09-23]. Dostupné z: http://oldwww.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/veda-vyzkum-zahr/2016/seminare/Zak_jako_obet_kybergroomingu.pdf

ŠÁMAL, Pavel a kol., 2012. *Trestní zákoník II. § 140 až § 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. 3632 s. ISBN 974-80-7400-428-5.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka, 2008. *Přehled vývojové psychologie*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2141-4.

ŠMAHAJ, Jan, 2014. *Kyberšikana jako společenský problém = Cyberbullying as a social problem*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Monografie. ISBN 978-80-244-4227-3

ŠMAHEL, David, MACHÁČKOVÁ, Hana, MASCHERONI, Giovanna, DĚDKOVÁ, Lenka, STAKSRUD, Elisabeth, ÓLAFSSON, Kjartan, LIVINGSTONE, Sonia a HASEBRINK, Uwe, 2020. *EU Kids Online 2020 Survey results from 19 countries*. In EU Kids Online [online] [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://www.lse.ac.uk/media-and-communications/assets/documents/research/eu-kids-online/reports/EU-Kids-Online-2020-March2020.pdf>

TEMPLE, Jeff R., Vi Donna LE, Patricia VAN DEN BERG, Yan LING, Jonathan A. PAUL a Brian W. TEMPLE, 2014. *Journal of Adolescence*. In Sciencedirect [online]. Leden [cit. 2020-09-06]. Dostupné

z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0140197113001486>

The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy, 2008. *Sex and Tech: Results from a Survey of Teens and Young Adults*. In: powertodecide [online]. Prosinec [Cit. 7.2.2021]. Dostupné z: <https://powertodecide.org/what-we-do/information/resource-library/sex-and-tech-results-survey-teens-and-young-adults>

VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. vyd. Praha: Karolinum. 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ, 2011. *Sociologie práva*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-321-6.

VLACHOVÁ, Marta, 2009. *Trestná činnost spojená s internetovou kriminalitou*. In: E-Bezpečí [online]. 20. listopadu [cit. 2020-09-21]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/148-226>

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK, 2008. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada. Psyché. ISBN 978-80-247-1428-8.

Vysokoškolské kvalifikační práce, 2021. In: Theses [online]. [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://theses.cz/>

Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu, 2014. In: E-Bezpečí [online]. [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/61-vyzkum-rizikoveho-chovani-ceskych-deti-v-prostredi-internetu-2014-prezentace/file>

WhatsApp.com, 2020. [online]. [cit. 2020-09-14]. Dostupné z: <https://www.whatsapp.com/?l=cs>

WOLAK, Janis a David FINKELHOR, 2011. *Sexting: A typology*. In Scholars.unh.edu [online]. Březen [cit. 2020-09-10]. Dostupné z: <https://scholars.unh.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1047&context=ccrc>

ZACHAROVÁ, Eva, 2012. *Základy vývojové psychologie* [online]. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita [cit. 2020-09-27]. 97 s. Dostupné z: <http://projekty.osu.cz/svp/opory/lf-zacharova-zaklady-vyvojove-psychologie.pdf>

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

ZVĚŘINA, Jaroslav, 2017. *Sexuolog Jaroslav Zvěřina: Ochrana dětí zavání někdy hysterií*. In: Novinky [online]. 6. května [cit. 2020-09-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/clanek/sexuolog-jaroslav-zverina-ochrana-deti-zavani-nekdy-hysterii-40032003>

ZWANENBERG, Hayley van, 2019. *The dangers of sexting*. In: Priory Group [online]. [cit. 2020-09-09]. Dostupné z: <https://www.priorygroup.com/blog/how-to-talk-to-your-child-about-the-dangers-of-sexting>

Seznam zkratk

Centrum PRVoK	Centrum prevence rizikové virtuální komunikace
ČR	Česká republika
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
Policie ČR	Policie České republiky
SŠ	Střední škola
USA	Spojené státy americké
WHO	Světová zdravotnická organizace

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Období dospívání a mladé dospělosti.....	35
Tabulka č. 2: Časový harmonogram zpracování diplomové práce	58
Tabulka č. 3: Pohlaví vybraných respondentů.....	59
Tabulka č. 4: Věková struktura vybraných respondentů	60
Tabulka č. 5: Rozdělení vybraných žáků podle typu studované střední školy.....	61
Tabulka č. 6: Sdílení osobních informací na internetu u vybraných respondentů	62
Tabulka č. 7: Odesílání vlastní obnažené fotografie či videa u vybraných respondentů	63
Tabulka č. 8: Zachycení obličeje u vlastní obnažené fotografie či videa vybraných respondentů.....	64
Tabulka č. 9: Osoby, kterým odeslali vybraní respondenti svou vlastní obnaženou fotografii či video.....	65
Tabulka č. 10: Důvody odeslání své vlastní obnažené fotografie či videa podle vybraných respondentů.....	67
Tabulka č. 11: Sociální služby/sítě, prostřednictvím kterých odeslali vybraní respondenti své vlastní obnažené fotografie či video.....	69
Tabulka č.12: Negativní zkušenosti vybraných respondentů se sextingem	70
Tabulka č. 13: Svěření vybraných respondentů s negativní zkušeností se sextingem	71
Tabulka č. 14: Osoby a subjekty, kterým se vybraní respondenti svěřili se svojí negativní zkušeností se sextingem.....	72
Tabulka č. 15: Délka trvání negativní zkušenosti se sextingem u vybraných respondentů	74
Tabulka č. 16: Původce negativní zkušenosti vybraných respondentů se sextingem	75
Tabulka č. 17: Obdržení cizí obnažené fotografie nebo videa podle vybraných respondentů	76
Tabulka č. 18: Osoby, od kterých obdrželi vybraní respondenti cizí obnažené fotografie nebo video.....	77
Tabulka č. 19: Situace, které vybraní respondenti použili proti osobě, jež jim poslala svojí vlastní obnaženou fotografii či video.....	79
Tabulka č. 20: Důvody vybraných respondentů, kteří zneužili jim zasloupanou vlastní obnaženou fotografii či video	80
Tabulka č. 21: Vnímání rizik spojených se sextingem podle vybraných respondentů.....	81
Tabulka č. 22: Absolvování výuky sexuální výchovy v prostředí základní školy podle vybraných respondentů	82

Tabulka č. 23: Absolvování preventivní besedy zaměřené na nebezpečí spojená s používáním internetu u vybraných respondentů	83
Tabulka č. 24: Znalost organizací, které se zaměřují na prevenci rizikového chování na internetu u vybraných respondentů	84
Tabulka č. 25: Čtyřpolní tabulka k testování hypotézy č. 1	86
Tabulka č. 26: Kontingenční tabulka k testování hypotézy č. 2.....	87
Tabulka č. 27: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro kontingenční tabulku	88

Seznam grafů

Graf č. 1: Nápad trestné činnosti kybernetické kriminality a kriminality páchané na internetu 2011–2019	51
Graf č. 2: Pohlaví vybraných respondentů	60
Graf č. 3: Věková struktura vybraných respondentů.....	61
Graf č. 4: Rozdělení vybraných žáků podle typu studované střední školy.....	62
Graf č. 5: Sdílení osobních informací na internetu u vybraných respondentů	63
Graf č. 6: Odesílání vlastní obnažené fotografie či videa u vybraných respondentů	64
Graf č. 7: Zachycení obličeje u vlastní obnažené fotografie či videa vybraných respondentů	64
Graf č. 8: Osoby, kterým odeslali vybraní respondenti svou vlastní obnaženou fotografii či video.....	66
Graf č. 9: Důvody odeslání své vlastní obnažené fotografie či videa podle vybraných respondentů.....	68
Graf č. 10: Sociální služby/sítě, prostřednictvím kterých odeslali vybraní respondenti své vlastní obnažené fotografie či video.....	69
Graf č. 11: Negativní zkušenosti vybraných respondentů se sextingem	71
Graf č. 12: Svěření vybraných respondentů s negativní zkušeností se sextingem	72
Graf č. 13: Osoby a subjekty, kterým se vybraní respondenti svěřili se svojí negativní zkušeností se sextingem.....	73
Graf č. 14: Délka trvání negativní zkušenosti se sextingem u vybraných respondentů	74
Graf č. 15: Původce negativní zkušenosti vybraných respondentů se sextingem	75
Graf č. 16: Obdržení cizí obnažené fotografie nebo videa podle vybraných respondentů.....	76
Graf č. 17: Osoby, od kterých obdrželi vybraní respondenti cizí obnažené fotografie nebo video.....	78
Graf č. 18: Situace, které vybraní respondenti použili proti osobě, jež jim poslala svojí vlastní obnaženou fotografii či video.....	79
Graf č. 19: Důvody vybraných respondentů, kteří zneužili jim zaslou vlastní obnaženou fotografii či video.....	81
Graf č. 20: Vnímání rizik spojených se sextingem podle vybraných respondentů	82
Graf č. 21: Absolvování výuky sexuální výchovy v prostředí základní školy podle vybraných respondentů	83
Graf č. 22: Absolvování preventivní besedy zaměřené na nebezpečí spojená s používáním internetu u vybraných respondentů.....	84

Graf č. 23: Znalost organizací, které se zaměřují na prevenci rizikového chování na internetu u vybraných respondentů	85
--	----

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník	115
------------------------------	-----

Příloha 1: Dotazník

Milí studenti, milé studentky,

obracíme se na Vás s žádostí o vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník zjišťuje možné projevy rizikového chování v prostředí internetu a konkrétně se zaměřuje na fenomén jménem sexting. Žádáme Vás, abyste dotazník vyplnil/a pravdivě a úplně, protože získaná data z něj přispějí k poznání zkoumané problematiky. Prosíme, abyste si každou otázku pečlivě přečetli a zvolili odpověď, která je Vašemu názoru nejbližší. Dotazník je zcela **anonymní** a získaná data budou použita pouze v rámci našeho výzkumného šetření. Své odpovědi v tabulkách **označte křížkem**.

Předem děkujeme za ochotu a spolupráci. ☺

Za výzkumný tým

Bc. Tereza Zemánková

studentka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

1. Jste:	
☐ Dívka	☐ Chlapec
2. Kolik je Vám let?	
<input type="text"/>	
3. Jste žákem/žákyní:	
☐ Gymnázia	
☐ Střední odborné školy	
☐ Středního odborného učiliště	
4. Které osobní údaje o sobě zveřejňujete v prostředí internetu? (můžete označit více odpovědí)	
☐ Jméno a příjmení	☐ Fotografie obličeje
☐ Adresu školy	☐ Adresu bydliště
☐ Telefonní číslo	☐ E- mail
☐ Rodné číslo	☐ Žádné

5. Odeslal/a jste někdy v minulosti někomu svou vlastní obnaženou fotografii nebo video?

Ano	Ne (přejděte k otázce č. 15)
-----	------------------------------

6. Byl vidět Váš obličej na této vlastní obnažené fotografii či video?

Ano	Ne
-----	----

7. Komu jste odeslal/a svou vlastní obnaženou fotografii či video? (můžete označit více odpovědí)

Současnému příteli/přítelkyni.
Bývalému příteli/přítelkyni.
Současnému kamarádovi/kamarádce.
Bývalému kamarádovi/kamarádce.
Člověku (chlapci/dívce), který se mi líbil a chtěl/-a jsem s ním chodit.
Člověku (chlapci/dívce), se kterým jsem se znal/-a jen na internetu.
Krátké známosti.

8. Z jakého důvodu jste někomu odeslal/a svou vlastní obnaženou fotografii nebo video? (můžete označit více odpovědí)

Byl to dárek pro mou přítelkyni / mého přítele.
Důvodem byl flirt.
Byla to odpověď na zasloupanou „sexy“ fotografii, video nebo zprávu.
Byla to hra, zábava.
Z legrace.
Nudil/-a jsem se.
Chtěl/-a jsem získat ocenění.
Chtěl/-a jsem získat přítele/přítelkyni.
Chtěl/-a jsem upoutat pozornost.
Někdo mě donutil zaslat tento materiál
Nic z toho.

9. Prostřednictvím kterých internetových stránek/služeb jste odeslal/a svou vlastní obnaženou fotografii či video? (můžete označit více odpovědí)

Facebook	Facebook Messenger
----------	--------------------

Instagram	YouTube
E-mail	Tinder
TikTok	Snapchat
WhatsApp	Viber
Twitter	Jiné – doplňte:

10. Zažil/a jste někdy ve spojitosti s odesláním své vlastní obnažené fotografie či videa nějakou z níže uvedených situací? (můžete označit více odpovědí)

☐	Slovní ubližování prostřednictvím internetu či mobilního telefonu (ponižování, urážení, zesměšňování nebo jiné slovní ztrapňování).
☐	Slovní ubližování v osobním kontaktu (ponižování, urážení, zesměšňování nebo jiné slovní ztrapňování).
☐	Vyhrožování nebo zastrašování pomocí služeb internetu nebo mobilního telefonu.
☐	Vyhrožování nebo zastrašování v osobním kontaktu.
☐	Vydírání (nucení k vykonání nějaké činnosti nebo služby) prostřednictvím internetu či mobilního telefonu.
☐	Vydírání (nucení k vykonání nějaké činnosti nebo služby) v osobním kontaktu.
☐	S uvedenými situacemi jsem se nesešel/a (přejděte k otázce č. 15)

11. Svěřil/a jste se někomu se situací uvedenou v otázce č. 10?

☐	Ano	☐	Ne (přejděte k otázce č. 13)
--------------------------	-----	--------------------------	------------------------------

12. Pokud jste v otázce č. 11 odpověděl/a ANO, tak komu jste se svěřil/a? (můžete označit více odpovědí)

☐	Rodičům	☐	Sourozenci
☐	Kamarádovi/kamarádce	☐	Učiteli
☐	Příteli/přítelkyni	☐	Krátké známosti
☐	Online poradně	☐	Policií

13. Jak dlouho situace uvedená v položce č. 10 trvala? (označte pouze jednu odpověď)

☐	Méně než 1 týden
☐	1 až 2 týdny
☐	3 až 5 týdnů
☐	1 až 3 měsíce
☐	4 až 6 měsíců
☐	7 až 12 měsíců
☐	Déle než rok

14. Víte, kdo byl původce útoku? (můžete označit více odpovědí)	
☐	Spolužák
☐	Bývalý kamarád
☐	Bývalý/á přítel/přítelkyně, se kterým/ kterou jsem měl/a vztah
☐	Pedagog, který mě učí
☐	Online přítel, kterého znám pouze z prostředí internetu
☐	Neznámá osoba
☐	Jiné – doplňte:

15. Obdržel/a jste někdy v minulosti cizí obnaženou fotografií nebo video?	
☐	Ano
☐	Ne (přejděte k otázce č. 19)

16. Od koho jste obdržel/a cizí obnaženou fotografii nebo video? (můžete označit více odpovědí)	
☐	Od současného přítele/přítelkyně.
☐	Od bývalého přítele/přítelkyně.
☐	Od současného kamaráda/kamarádky.
☐	Od bývalého kamaráda/kamarádky.
☐	Od člověka (chlapci/dívce), kterému jsem se líbil a chtěl/-a chtěl se mnou chodit.
☐	Od člověka (chlapci/dívce), se kterým jsem se znal/-a jen na internetu.
☐	Od krátké známosti.
☐	Od neznámého člověka.

17. Označte z níže uvedených situací, kterou jste po obdržení cizí obnažené fotografie nebo videa udělal/a. (můžete označit více odpovědí)	
☐	Slovní ubližování prostřednictvím internetu či mobilního telefonu (ponižování, urážení, zesměšňování nebo jiné slovní ztrapňování).
☐	Slovní ubližování v osobním kontaktu (ponižování, urážení, zesměšňování nebo jiné slovní ztrapňování).
☐	Vyhrožování nebo zastrašování pomocí služeb internetu nebo mobilního telefonu.
☐	Vyhrožování nebo zastrašování v osobním kontaktu.
☐	Vydírání (nucení k vykonání nějaké činnosti nebo služby) prostřednictvím internetu či mobilního telefonu.
☐	Vydírání (nucení k vykonání nějaké činnosti nebo služby) v osobním kontaktu.
☐	Nic z uvedených situací jsem neudělal/a. (přejděte k otázce č. 19)

18. Z jakého důvodu jste udělal/a něco z výše uvedených situací? (můžete označit více odpovědí)	
☐ Nuda	☐ Pomsta
☐ Legrace	☐ Z donucení
☐ Chtěl/a jsem upoutat pozornost	☐ Chtěl/a jsem vyzkoušet něco nového
☐ Chtěl/a jsem získat moc nad ostatními	☐ Jiné – doplňte:

19. Považujete sextingové aktivity za nebezpečné? (označte pouze jednu odpověď)	
☐ Ano	
☐ Spíše ano	
☐ Neumím to zhodnotit	
☐ Spíše ne	
☐ Ne	

20. Měl/a jste na základní škole výuku sexuální výchovy?	
☐ Ano	☐ Ne

21. Absolvoval/a jste někdy v minulosti preventivní besedu zaměřenou na nebezpečí spojená s používáním internetu?	
☐ Ano	☐ Ne

22. Znáte nějakou organizaci, která se zaměřuje na prevenci rizikového chování v prostředí internetu?	
☐ Ano – Uveďte	☐ Ne

Děkujeme Vám za vyplnění tohoto dotazníku! ☺

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Tereza Zemánková
Katedra nebo ústav:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. René Szotkowski, Ph.D.
Rok obhajoby:	2021

Název práce:	Sexting u žáků středních škol
Název v angličtině:	Sexting at high school students
Anotace práce:	Diplomová práce pojednává o problematice sextingu u žáků středních škol. Cílem práce je popsat sexting ve vztahu k žákům středních škol a zjistit prevalenci sextingových aktivit u vybraných žáků středních škol v okrese Prostějov. Práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část vymezuje stěžejní pojmy jako je rizikové chování, sexting včetně souvisejících rizikových komunikačních jevů, psychologický vývoj žáka v období adolescence a preventivní opatření. Praktická část navazuje na teoretická východiska práce a zabývá se přípravou, realizací a výsledky výzkumného šetření sextingu na námi vybraných středních školách.
Klíčová slova:	rizikové chování, sexting, rizikové komunikační jevy, žák střední školy, preventivní opatření
Anotace v angličtině:	The diploma thesis deals with the issue of sexting at high school students. The aim of this work is to describe sexting in relation to high school students and to determine the prevalence of sexting activities among selected high school students in the district of Prostějov. The work consists of theoretical and practical part. The theoretical part defines key terms such as risk behavior, sexting, including related risk communication phenomena, psychological development of the pupil during the period of adolescence and preventive measures. The practical part builds on the theoretical basis of the work and deals with the preparation, implementation, and the results of a research survey of sexting at our selected high schools.
Klíčová slova v angličtině:	risk behavior, sexting, risk communication phenomena, high school pupil, preventive measures
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Dotazník
Rozsah práce:	114 stran
Jazyk práce:	Čeština